

POLITI HØGSKOLEN

Fra ferdighet til kompetanse

En studie av operative tjenestepersoners opplevelse av egen kompetanse til å håndtere PLIVO hendelser.

Foto: Politiforum

Tine Monsås

**Master i Politivitenskap
Kull 2019**

SAMMENDRAG

Etter 22. juli ble den nasjonale prosedyren for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold- PLIVO prosedyren utviklet. Prosedyren skal sikre en hurtigere og styrket handlekraft ved hendelser hvor noen aktivt ønsker å utøve livstruende vold mot en eller flere uskyldige personer. PLIVO hendelser er noe av det vanskeligste tjenestepersoner kan møte og krever ikke bare hurtig omstilling og rask respons, men også en kompetanse på hvordan man best mulig håndterer oppdraget. Denne studien søker kunnskap om hva som er viktig for tjenestepersoner for å kunne håndtere PLIVO hendelser.

Studien har sett på tidligere forskning, relevant litteratur og teorier opp imot temaet. Datagrunnlaget er hentet fra sju kvalitative dybdeintervjuer av IP4 tjenestepersoner som arbeider ved patruljeseksjoner i Øst-Politidistrikt. Datagrunnlaget ble bearbeidet gjennom tematisk analyse hvor materialet ble kodet, kategorisert og rapportert/analysert. Gjennom dette var ønsket å finne sammenhenger og motsetninger i informantenes opplevelser, meninger, tolkninger og erfaringer som kunne bidra til besvarelse av studiens overordnede problemstilling.

Studiens problemstilling: «hva opplever tjenestepersoner er viktig for sin egen kompetanse til å håndtere en PLIVO hendelse?», har blitt besvart gjennom tre forskningsspørsmål. Det første forskningsspørsmålet søker å undersøke hvordan informantene opplever at de tilegner seg kompetanse. Funnene i analysen tyder på at øvelsesbasert og mental trening er viktig for egen opplevelse av kompetanse og at erfaring og bemanning også påvirker informantenes egen kompetansen. Det andre forskningsspørsmålet ser på hvilken betydning øvelsesbasert, og mental trening har for informantenes opplevelse av egen kompetanse. Gjennom analysen tyder det på at informantene opplever både øvelsesbasert og mental trening som viktig for egen opplevelse av kompetanse, men at informantene mener at treningen gjennomføres i for liten grad. Det siste forskningsspørsmålet tar for seg hva informantene mener vil kunne bidra til en økning av egen kompetanse. Her viser funn at informantene mener hyppig repetitiv øvelsesbasert og mental trening vil bidra positivt til å øke deres opplevelse av egen kompetanse.

ABSTRACT; FROM SKILL TO COMPETENCE.

After the 22 of July the national procedure for emergency services cooperating with ongoing life-threatening violence developed. The purpose for the procedure was to ensure a fast and united power of action in incidence where a perpetrator actively seeks to harm innocent people with life-threatening violence. Life-threatening violence is one of the most difficult tasks a police officer encounters and requires a fast response, but also a competence to solve the situation in the best possible way. The study seeks knowledge about what is important for police officer to handle ongoing life-threatening violence.

The theoretical framework has been based on previous research, literature and theories that is relevant for the theme of the study. The database was made from seven qualitative in-dept interviews of police officers that works in a patrol section in Øst Police district in Norway. With the use of thematic analyses, the data has been coded, categorized, and analysed to seeks and find consistencies and opposites in the informant's experiences, practises, opinions, and reflections, that would contribute to the studies main question.

The studies main question is “what does police officers feel is important for their own competence to handle ongoing life-threatening violence?”, has been answered through three research questions. The first research question seeks to understand how the informant's appropriate competence. Findings in the analyzes indicate that exercise-based and mental training is important for the experience of their own competence, and that their work experience and the number of police officers at work in a shift, affect their competence. The second research question seeks to identify the meaning exercise-based and mental training have for the informant's experience of their competence. The analyzes indicates that the informants experience that exercise-based and mental training is important for their competence, and that training on this is insufficient.

The last research question seeks to find what the informants feels could contribute to an increase of their competence. The findings indicate that frequent repetitive exercise-based and mental training would contribute positively to their own competence.

FORORD

I 2019 søkte jeg på master i politivitenskap og samme høst fikk jeg muligheten til å begynne på studiet. Det har vært fire år med studier, full jobb, 2 barselpermisjoner og 3 barn. Det har opplevdes krevende, men også givende å få en bredere innsikt i vitenskapen om politiet.

Det å få støtte for å gjennomføre utdannelsen har betydd alt. Jeg vil takk mine nærmeste ledere i denne perioden som har innvilget studiedager og gikk meg muligheten til å få tilrettelagt arbeidstid. Det har betydd utrolig mye for gjennomføringen av utdannelsen, men også for meg personlig.

Jeg vil takke min veileder Thomas Dillern for gode svar på utallige mail og spørsmål.

Jeg vil også takk O, V og J. Noen av dere har vært med hele veien, mens noen har kommet i løpet av studiet. Fra å lese pensum mens dere har blitt ammet, til å sitte på fanget foran datamaskinen når dere har vært syke og jeg har hatt eksamen. Deres tålmodighet og støtte har vært enorm.

Takk til J som støtter og stiller opp, du og det har betydd alt.

Og mamma, takk for at du lærte meg utholdenhet, her er resultatet.

INNHOLDSFORTEGNELSE.

SAMMENDRAG	2
ABSTRACT; FROM SKILL TO COMPETENCE.	3
FORORD	4
1.0 INNLEDNING	8
1.1 TEMA OG VALG AV TEMA	9
1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLING.	10
1.3 BEGREPSAVKLARING	10
1.4 KUNNSKAPSSTATUS/TIDLIGERE FORSKING.	11
1.5 STUDIENS OPPBYGNING	13
2.0 POLITIETS OPPGAVER OG ORGANISERING	15
2.1 POLITIETS OPPGAVER	15
2.2 POLITIETS UTDANNELSE OG ORGANISERING.	15
3.0 PÅGÅENDE LIVSTRUENDE VOLD (PLIVO)	16
3.1 PLIVO PROSEDYRE I POLITIET	16
3.1.1 POLITIETS HÅNTERING AV PLIVO HENDELSER.	17
3.1.2 POLITIETS HANDLINGSPLIKT VED PLIVO	19
4.0 TEORETISKE PERSKETTIVER OM KOMPETANSE VED EN PLIVO HENDELSE.	19
4.1 KOMPETANSE HOS INNSATSPERSONELL KATEGORI 4	20
4.1.1 UTVIKLING AV KOMPETANSE OG LÆRING	21
4.2 TRENING PÅ PLIVO I POLITIET	22
4.2.1 FYSISK/ØVELSESBASERT TRENING	22
4.2.2 MENTAL TRENING OG STRESSMESTRING	24
4.2.3 OPERATIVT MINDSET	25
4.2.4 TEAMETS BETYDNING	26
4.3 OPPSUMERING AV DET TEORETISKE RAMMEVERKET	28
5.0 METODE	29
5.1 SAMFUNNSVITENSKAPELIG FORSKNING	29

5.1.1 KVALITATIV METODE	31
5.1.2 BAKGRUNN FOR VALG AV METODE	32
5.2 KRITERIER FOR DELTAGELSE OG REKRUTERING.	32
5.2.1 INFORMANTENE	33
5.2.2 SØKNADER, TILLATELSE OG TILGANER	34
5.2.3 INTERVJUGUIDEN	34
5.2.4 GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE	35
5.3 FORSKNINGSETISKE REFLEKSJONER.	36
5.3.1 INFORMERT SAMTYKKE	37
5.3.2 INFORMANTENES PRIVATLIV	38
5.3.3 UNNGÅ SKADE	38
5.3.4 BEHANDLING AV DATA OG TRANSKRIPSJON	39
5.4 ANALYSEPROSESSEN	39
5.4.1 KODING	39
5.4.2 KATEGORISERING	40
5.4.3 RAPPORTERING	41
5.5 VURDERING AV PROSJEKTETS KVALITET	42
5.5.1 PÅLITELIGHET	42
5.5.2 REKFLEKSIVITET	43
5.5.3 TRANSPARENS	44
5.5.4 GYLDIGHET	45
5.5.5 GENERALISERBARHET	45
5.5.6 INSIDE/INNSIDE	47
6.0 KOMPETANSE TIL Å HÅNDTERE?	49
6.1 HVA ER KOMPETANSE FOR INFORMANTENE?	49
6.1.1 HVORDAN OPPNÅR INFORMANTENE KOMPETANSE?	50
6.1.2 ERFARING OG KOMPETANSE.	52
6.1.3 IP4 OG ANTALL TRENINGSTIMER	54
6.1.4 FLERE POLITIFOLK = ØKT KOMPETANSE?	54
6.1.5 OPPSUMERING	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.0 ØVELSE GJØR MESTER	56
7.1 HVILKEN BETYDNING HAR TRENING FOR INFORMANTENE?	56
7.1.1 ØVELSER I DISTRIKTET	56

7.1.2. HVA ER TILSTREKKELIG KOMPETANSE?	57
7.1.3 MENTAL TRENING I DISTRIKTET	60
7.1.4 ØVELSESBASERT TRENING VED TJENESTESTEDET.	62
7.1.5 MENTAL TRENING VED TJENESTESTEDENE	63
7.1.6 INDIVIDUELL ØVELSESBASERT TRENING	64
7.1.7 INDIVIDUELL MENTAL TRENING	65
7.1.8 OPPSUMERING	68
8.0 FORBEDRINGER I DET OPERATIVE	68
8.1 HVA VIL ØKE INFORMANTENES KOMPETANSE?	69
8.1.2 OPPSUMERING	72
9.0 HVA ER VIKTIG FOR INFORMANTENES KOMPETANSE?	73
9.1 TRENING	73
9.1.2 TEAMETS BETYDNING	74
9.1.3 ERFARING	75
10. VEIEN VIDERE.	76
11. LITTERATURLISTE	77
12 VEDLEGG	81
VEDLEGG 1	81
VEDLEGG 2	82
VEDLEGG 3	84
VEDLEGG 4	88
VEDLEGG 5	89
VEDLEGG 6	90
VEDLEGG 7	91

1.0 INNLEDNING

«Politiet har en sentral rolle i å ivareta samfunnets sikkerhet og håndtere ekstraordinære hendelser og kriser. Dette krever kompetanse, god planlegging og effektivt samarbeid» (Politiets beredskapssystem del I (PBS I), 2007, s. 3).

Både politiet og andre statlige organisasjoner lever med et trusselbilde som endrer seg, i form av terror, kriser og andre uforutsette hendelser. Ut ifra dette, kan man si at det stilles store krav til politiet for å ha en beredskap hvor man er forberedt og har kompetanse til å håndtere store hendelser og etterleve politiloven § 2 om å beskytte personer, opprettholde offentlig orden og sikkerhet, avdekke og stanse kriminalitet og bistå befolkningen i faresituasjoner. En slik beredskap krever store ressurser i form av planlegging og ikke minst i forhold til opplæring og trening (Torgersen, 2015, s. 17-18). Flere har påpekt behovet for læring og kompetanseutviklende/hevende tiltak. Utviklingen av den nasjonale prosedyren for nødetatens samvirke ved pågående livstruende vold- PLIVO prosedyren (Walden, 2016), bedre rusting av politiets IKT systemer, Nasjonalt beredskapssenter er noen av tiltakene som er kommet på plass etter 22. juli for å bedre politiets kompetanse og bidra til økt operativ evne. Terrorhendelsen ved moskeen i Bærum i 2019 (Dalgaard-Nielsen et al., 2020), drapene i Kongsberg i 2021 (Henriksen, Brenden, Hoel, Kruke & Myhrer, 2022), og skytingen ved London pub i 2022 (Jansen et al., 2023), er noen av hendelsene som tjenestepersoner har måtte håndtere som PLIVO hendelser. Prosedyren skal være et virkemiddel som skal sørge for hurtigere og forsterket handlekraft i hendelser hvor noen aktivt ønsker å utøve livstruende vold mot en eller flere uskyldige personer. Flere rapporter har i tiden etter 22. juli 2011 stilt spørsmål til politiets kompetanse til å håndtere større hendelser (Terrorberedskap : oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen, 2013, s. 451), og (Torgersen, 2015, s. 24), men rapportene har i liten grad tatt opp spørsmål om polititjenestepersoner opplevelse av egen kompetanse for å håndtere en PLIVO hendelse. Ved slike hendelser skal tjenestepersoner gå til øyeblikkelig aksjon for å nøytralisere gjerningspersonen. Det krever en rask respons, handlekraft, operative ferdigheter og mental kapasitet å løpe mot noe alle andre løper i fra. Som sitatet i begynnelsen beskriver, krever det kompetanse.

1.1 TEMA OG VALG AV TEMA

I 2017 søkte jeg meg inn på masterutdannelse i politivitenskap ved Politihøgskolen. Gleden var stor da jeg samme høst tok fatt på studiet. Jeg visste tidlig at jeg ønsket å skrive min master innen det operative feltet og mange ulike temaer har gjennom studieforløpet vært på papiret. Hovedfokuset var et ønske om å bidra til kunnskapsutvikling i politietaten. Det å finne en problemstilling som kan være til nytte innenfor det operative har vært et stort fokus. Min bakgrunn er fra Patruljeseksjonen ved enhet Sentrum i Oslo, hvor jeg jobbet i 10 år. Gjennom mine år der, har ønske om å få erfaring og kunnskap fulgt meg og jeg håper at denne studien kan være et positivt bidrag til politietaten.

Temaet for oppgaven kom til meg da jeg leste en artikkel fra Torgeir Myhrer (2015, s. 37), hvor han skrev om politiets Beredskapstropp og at mengden de trener og antall oppdrag de deltar på gjør at deres kunnskaper har blitt transformert til ferdighet som gjør at de finner den mest hensiktsmessige tilnærmingen til et hvert oppdrag. Det fikk meg til å tenke på om dette også gjelder for IP4 mannskaper som har betydelig mindre treningstimer enn Beredskapstroppen, men til gjengjeld har flere hendelsesstyrte oppdrag. Jeg hadde tidligere lest Meld. St. 29, som sier:

«den operative tjenesten stiller særlige krav til breddekompetanse og personlige egenskaper, med hovedvekt på kunnskaper om, og evne til, forebygging, dialog og konflikthåndtering. Innsatspersonell skal også ha kompetanse og trening i krisehåndtering, skarpe aksjoner mv.» (Meld. St. 29 2012, s. 87). Det var nok en kombinasjon mellom disse tekstene som inspirerte meg til å til slutt danne temaet om hvordan operativt personell opplever sine egne evner til å håndtere PLIVO hendelser.

1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLING.

«Mange politifolk føler seg ikke godt nok forbered. Et nødvendig tiltak er å gi politifolk opplæring i å kunne takle det vanskeligste selv om det vanskeligste ikke er det typiske. Utrygge politifolk kan være farlige» (Finstad, 2000, s. 328).

I dette sitatet oppleves det at Finstad (2000, s. 327), mener mennesker alltid gjør feil og at det er en hovedoppgave for de som er innehaverne over de organisatoriske rammene å se hvordan man kan forebygge at de finner sted. Man må derfor kartlegge feil på de ulike nivåene og finne de svakhetene som foreligger. Formål ved å ha fått denne muligheten er å fordype meg i de individuelle opplevelser innsatspersonell kategori 4 har for å håndtere en situasjon og pågående livstruende vold (PLIVO). Min intensjon er at når jeg søker forståelse på dette feltet vil jeg kunne finne eventuelle svakheter og styrker og få mulighet til å skildre forbedringer som vil bidra positivt til politiets håndtering av PLIVO hendelser i fremtiden. Med bakgrunn i dette er problemstillingen jeg har valgt følgende:

Hva opplever tjenestepersoner er viktig for sin egen kompetanse til å håndtere en PLIVO hendelse?

For å besvare denne problemstillingen ønsker jeg å forsøke å besvare tre forskningsspørsmål.

1. Hvordan opplever tjenestepersoner at de får kompetanse til å håndtere en PLIVO?
2. Hvilken betydning har trening for tjenestepersoners opplevelse av egen kompetanse?
3. Hvilke forbedringer er viktige for at kompetansen hos tjenestepersoner skal øke?

1.3 BEGREPSAVKLARING

Jeg ønsker i dette kapittelet å fremlegge studiens avgrensninger og avklare begrepsbruken. Jeg innser at flere ord og uttrykk brukt av informantene og meg selv er intern terminologi og jeg har derfor valgt å legge ved sentrale begreper som er tatt i bruk i studien (se vedlegg 1).

De senere årene har det vært flere hendelser som har blitt karakterisert og håndtert som pågående livstruende vold (PLIVO). Selv om begrepet PLIVO ikke kom på papiret før i 2016, da den nasjonale føringen for pågående livstruende dødelig vold ble utarbeidet (Walden, 2016), har det tidligere vært omtalt som skyting pågår. Prosedyren om håndtering av hendelser innenfor PLIVO og skyting pågår har vært den samme, men samhandlingene

mellom nødetatene etatene er i stor grad mer i fokus ved de nasjonale føringene for PLIVO enn det tidligere var. Denne studien vil i liten grad fokusere på samhandlingen mellom nødetatene, da det i mindre grad oppleves av betydning for besvarelse av problemstillingen.

I prosedyren om PLIVO blir i hovedsak øvelsesbasert trening vektlagt. I denne studien blir begrepet øvelsesbasert trening brukt om øvelser som er organisert av politidistriktet, det lokale tjenestestedet eller den enkelte tjenesteperson opp imot PLIVO. Fysisk trening er ikke vurdert i denne studien.

Mental trening i denne studien vil basere seg på de beskrivelser som gis av informantene og deres forståelse av begrepet opp imot egen kompetanse i en PLIVO hendelse. Til tross for at mental trening består av flere elementer, beskriver informantene visualisering som den mentale treningen som hyppigst blir brukt og visualisering vil derfor være hovedfokuset i studien. Begreper som combat mindset, kampvilje, overlevelsesmentalitet beskriver informantene har store likheter ut ifra informantenes beskrivelser og kategoriseres i denne studien som et operativt mindset (se kapittel 4.2.3).

1.4 KUNNSKAPSSTATUS/TIDLIGERE FORSKNING.

Jeg ønsket i initialfasen å kartlegge tidligere forskning gjort på temaer som kan berøre studiens problemstilling. Jeg opplevde at tidligere forskning på område om håndtering av PLIVO hendelser var omfattende, spesielt i evalueringer etter for eksempel terrorangrepene 22. juli, angrepet mot moskeen i Bærum og Kongsberg drapene. Etter 22. juli 2011 ble fokuset på skyting pågående og PLIVO tydeligere, til tross for dette opplevdes det i liten grad at temaet om tjenestepersonenes opplevelser ble diskutert, men heller systemet omkring dem.

Gjennom søk i Politihøgskolens forskning på var det tidligere masteroppgaver som hadde tatt for seg temaet i min studie. Blant annet Pappas og Jore (2017), som ser nærmere på initialfasen med et terrorangrep (Pappas & Jore, 2017) og en masteroppgave om samsvaret mellom undervisningen og studentenes håndtering av våpen (Kvitli, 2008). Utenfor Politihøgskolen var det flere masteroppgaver som tok for seg politiets håndtering av terrorhendelser, blant annet (Vidringstad, 2015), men også en studie som så nærmere på begrepet om PLIVO, men da til sjøs (Skeie & Breivoll, 2021). Felles for disse var at litteraturen i svært liten grad eller mindre berørte temaet i denne studien og at selv om det ga meg et godt innblikk i fremgangsmåter, struktur og annen litteratur, opplevdes det i liten grad at funnene i dem direkte kunne bidra til besvarelsen i denne studien.

Noe av utfordringen, i begynnelsen av studien, var at jeg i liten grad hadde kjentskap til hvilken vei datainnsamlingen ville ta meg og at det opplevdes som krevende å fordype seg i en gitt retning innenfor litteraturen. Til tross for dette ønsket jeg å få en oversikt over ulike litteratur som kunne være aktuell for denne studien og brukte innledningsvis mye tid på litteratursøk i forskjellige søkedatabaser. I ettertid av dette innser jeg på den ene siden at det ble viet for stor oppmerksomhet til å få en oversikt over tidligere forskning. Men på den andre siden ga det meg et godt kunnskapsgrunnlag som kunne benyttes når jeg så hvilken vei forskningen ledet meg.

Jeg ønsker kort å redegjøre for den tidligere forskningen og dokumenter som jeg mener kan være av overføringsverdi eller som jeg mener direkte berører studiens problemstilling.

Goktepe (2009, s.7), beskriver i sin doktorgrad at politiet i Kentuckys forberedelse til å håndtere et terrorangrep. Han mener at patruljerende politi er trent for å håndtere kriminalitet og ikke et terrorangrep og at de best trente politimannskapene vil stå ovenfor store utfordringer med å håndtere et terrorangrep. En evaluering fra IACP (International Association of Chiefs of Police, tar for seg politiets respondering under terrorhendelsen 11. september 2001 (Higginbotham, 2003). I den beskrives det at politiet har behov for flere ressurser i form av mannskaper og andre sentrale funn er at kommunikasjon, trening og utstyr er viktig for at patruljemannskaper oppleve seg trygge i at de kan håndtere en terrorhendelse om den inntreffer. Evaluering kom frem til at patruljemannskapene hadde behov for mer spesifikk trening opp mot håndtering av terrorhendelser. Her rapporterte 94% av tjenestepersoner at trening på terrorhendelser burde få høyest prioritet fordi det var mest nødvendig (Goktepe, 2009, s. 20).

Etter terrorangrepet 11. september i USA, ble terrorisme en «ny» oppgave som politiet stod ovenfor og politiet fikk i større grad behov for spesifisert trening (Goktepe, 2009, s. 20). I følge Goktepe (2019, s. 20-21), er det seks ulike faktorer som er viktig når man snakker om politiet er forberedt for en terrorhendelse. Rangeringen av disse er gjort fra hvilke som er viktigst til hvilke som er minst viktig. Personell, kommunikasjon, trening, å ha en plan, utstyr og prosedyrer. Når det her nevnes personell, beskriver det viktigheten av å ha personell som har de rette ferdighetene, snarere enn å ha respons prosedyrer på plass. Politiet er ofte de første som ankommer et sted hvor en terrorhendelse eller en PLIVO foregår. De har behov for å ha de nødvendige forutsetninger for å håndtere dette på best mulig måte, som blant annet

kan oppnås gjennom spesifikk trening og tilgang på ressurser. Goktepe (2019, s. 21), mener at politibetjenter vil føle at deres ferdigheter ikke er tilstrekkelige for å håndtere et terrorangrep og beskriver at de viktigste virkemidlene for å gi politiet ferdighetene som trengs er bedre utstyr, mer spesifikk trening og bedre samtrening mellom politiet og andre samarbeidsetater (Goktepe, 2009, s. 37).

Etter evalueringen av terrorangrepet 22. juli ble konkludert at Norge i liten grad var forberedt på en slik terrorhendelse (Terrorberedskap : oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen, 2013, s. 7). Hendelsen ble gjennomgått av 22. juli kommisjonen som la fram NOU 2012 som konkluderte at store deler av myndighetenes beredskap og evne til krisehåndtering ikke var god nok (Gjørsv, 2012, s. 15-16). Rapporten sier videre at politiets forebyggende innsats, beredskap og evne til å håndtere kriser er en avgjørende faktor for at det skal lykkes å bekjempe terrorhandlinger (Terrorberedskap : oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen, 2013, s. 8).

1.5 STUDIENS OPPBYGNING

I kapittel 2 vil jeg gi en presentasjon av politiets oppgaver og organisering med fokus IP4 personell. Jeg ønsker å gi en kort beskrivelse av politiets oppgaver for å belyse at politiets hverdagslige tjeneste ikke er PLIVO hendelser, men at deres samfunnsmandat er bredt og at ved PLIVO hendelser krever det en stor omstilling for tjenestepersonene fra den daglige patruljetjenesten. Jeg vil videre gi en beskrivelse av ulike IP kategorier for å belyse utdanning og treningsbakgrunnen til informantene, som kan bidra til en forståelse av deres kompetansenivå.

I kapittel 3 vil jeg ta for meg politiets PLIVO prosedyre og beskrive denne. Grunnlaget for beskrivelsen er for å gi leseren innsyn i hva som kreves av politiets tjenestepersoner ved hendelser hvor det blir brukt pågående dødelig vold og hvordan politiet skal handle. Jeg håper at beskrivelser av hva som skiller PLIVO hendelser fra andre politioppdrag vil kunne bidra til en mer helhetlig forståelse hos leseren om hvilken kompetanse tjenestepensjoner forventes å ha. Jeg vil til sist i kapittelet se på politiets handlingsplikt ved PLIVO hendelser for å belyse plikten den enkelte tjenestepersonen er underlagt, uavhengig av kompetansenivå.

I kapittel 4 vil jeg ta for meg oppgavens teoretiske rammeverk og begynne med å se på kompetanse hos IP4 ansatte. Kompetansebegrepet er sentralt, og jeg vil forsøke å se på ulike

definisjoner av begrepet og hvordan utvikling av kompetanse og læring finner sted hos tjenestepersonene. Grunnlaget for dette er for å få en bedre innsikt i hvordan tjenestepersoner tilegner seg kompetanse som vil bidra til et bedre grunnlag for besvarelse av problemstillingen. Jeg vil i videre se på treningen IP4 personell opp mot PLIVO og ta for meg både den øvelsesbaserte treningen og den mentale treningen. Jeg vil se til treningen på distriktsnivå i Øst, på lokalnivå og individnivå i Øst-Politidistrikt. Bakgrunnen for dette er at trening på PLIVO fremstår som sentralt for utvikling av kompetanse og et godt teoretisk grunnlag om dette vil kunne gi leseren bedre vurderingsgrunnlag om studiens funn. Til sist i kapitlet vil jeg se på betydningen av å være en del av et team og hvordan det påvirker tjenestepersonenes kompetanse under en PLIVO hendelse. Bakgrunnen for å teoretisere dette er at gjennom datainnsamlingen ble det tydelig at det operative teamet informantene er en del av er av betydningen hos informantene.

I kapittel 5 vil jeg gjøre rede for mine valg i forskningsprosessen og beskrive prosessen i den rekkefølgen den ble gjennomført fra valg av metode til analyseprosessen. Jeg vil gjennom dette kapitlet beskrive mine refleksjoner om valg jeg har tatt igjennom studien og hvilke konsekvenser det kan ha hatt. Jeg vil reflektere over min egen forforståelse og til sist i kapitlet legge frem min vurdering av studiens kvalitet.

I kapittel 6,7 og 8 legges frem analysen og drøfte funnene for å søke å besvare studiens tre forskningsspørsmål. I kapittel 6 tar jeg for meg forskningsspørsmålet hva kompetanse er for informantene og ser på hva informantene opplever gir dem kompetanse. I kapittel 7 ser jeg på hvilken betydning trening har for informantene for deres opplevelse av egen kompetanse. Her vil jeg se nærmere på den øvelsesbaserte treningen og den mentale treningen og i hvilken grad disse bidrar til informantens opplevelse på distrikt, lokalt og individ-nivå. Til sist i kapitlet vil jeg se på hva informantene opplever vil føre til en økning av deres kompetanse og belyse hva slags forbedringer informantene mener er nødvendige.

I kapittel 9 vil jeg forsøke å ta i bruk analysen og drøftingene av forskningsspørsmålene til å besvare studiens overordnede problemstilling om hva informantene opplever er viktig for sin egen kompetanse til å håndtere en PLIVO hendelse.

Kapittel 10 utgjør oppgavens siste kapittel og gir en oppsummering av studiens hovedfunn og kommer med forslag til videre forskning.

2.0 POLITIETS OPPGAVER OG ORGANISERING

2.1 POLITIETS OPPGAVER

Jeg ønsker kort å redegjøre for politiets hovedoppgaver og se på den formelle utdannelsen og opplæringen til innsatspersonell kategori 4.

Politiet er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet, men styres av Politidirektoratet og Politiets sikkerhetstjeneste. Politiet er delt inn i 12 politidistrikter, som videre er inndelt i ulike geografiske driftsenheter og namsfogddistrikter. Hvert politidistrikt har en politimester som er distriktets øverste leder og som har ansvaret for politivirksomheten i sitt geografiske område (POD, 2011, s. 38-39). Politiets hovedoppgave er å ivareta og beskytte befolkningens trygghet og rettsikkerhet (Bjørge & Myhrer, 2015, s. 5). Blant befolkningen blir politiet sett på som leverandøren av trygghet og det er en forventning om at politiet skal beskytte oss (Gjelsvik & Bjørge, 2019, s. 133). Politiet har et av de bredeste mandatene i samfunnet og tilnærmet alt som omhandler opprettelse ordnede samfunnsforhold, havner ofte inn under politiet. Det er noe av det som gjør politirollen utfordrende og kompleks (Larsson, Gundhus & Granér, 2014, s. 15-16). Til tross for et bredt samfunnsmandat forbinder nok de fleste politiet primære oppgaver med håndtering av kriminalitet og håndhevelse av straffeloven (Weisburd & Braga, 2019, s. 31). Og det er kanskje derfor patruljering er den oppgaven som ofte betegnes som størst i politiet (Bayley & National Institute of, 2001, s. 141).

2.2 POLITIETS UTDANNELSE OG ORGANISERING.

For å kunne arbeide som patruljerende politi må man gjennomføre Politihøgskolen. Skolen gir en generalistutdannelse hvor alle som skal bli politi får innblikk i alle politiets virkeområder (Aas, 2019, s. 28). Selve utdannelsen er en bachelor på tre år hvor studentene gjennomgår teori og praksis. Etter tre år skal studentene ha innsikt i alle elementer av polititjenesten fra etterforskning til operativ tjeneste. Skytetrening gjennomføres i det tredje studieår, hvor en uke er avsatt til skytetrening og godkjenning på to ulike våpen. I forkant av dette skal studentene ha gjennomført en digital opplæring knyttet til PLIVO og håndtering av slike hendelser (Lagestad, 2022, s. 62). Ved gjennomføring av politihøgskolen vil studentene gå ut i arbeidslivet som Innsatspersonell kategori 4 (IP4 personell) og blir ofte definert som politigeneralister fordi de skal ha de nødvendige kunnskapene og godkjenningene for å utøve operativt politiarbeid og er kvalifisert for å lære gjennom erfaring som innsatspersonell (Sørensen, Torgersen, Grove, Ellingsen & Boe, 2022, s. 2). IP4 er tjenestepersonene som har

døgn og kontinuerlig vakt og beredskapstjeneste, samt tjenestepersoner i livvaktjenesten. Begrepet omhandler også tjenestepersoner som til vanlig kan ha andre oppgaver innenfor forebyggende eller etterforskning, men som regelmessig bedriver ordenstjeneste eller som er formelt godkjent for det gjennom en årlig sertifisering (POD, 2011, s. 41). Alle innsatspersonell skal gjennomføre årlig sertifiseringer og skyte godkjenning for sitt operative nivå. Ifølge Lagestad (2022, s. 63), utarbeider Politihøgskolen hvert år temalister som fastsettes av Politidirektoratet. Her beskrives det at IP4 personell skal gjennomføre 6 timer trening på PLIVO. Dette tallet er likt for IP4 og IP3 innsatspersonell.

I figuren under viser politiets innsatskategorier, deres utdanning og treningstimer per år.

Figur 1

IP kategori	Utdanning	Treningstimer per. år
IP1 Beredskapstroppen	13 uker	900
IP2 Livvaktjenesten	8 uker	200-400
IP3 Utrykningsenhet (UEH)	3 uker	103
IP4 Patruljerende politi	Bachelor	48
IP5 Ikke godkjent til bruk av våpen		

(NOU, 2017, s. 57).

3.0 PÅGÅENDE LIVSTRUENDE VOLD (PLIVO)

3.1 PLIVO PROSEDYRE I POLITIET

Terrorhendelsene 22. juli 2011 viste at det var et behov for å ha en god beredskap for å kunne håndtere tilsvarende hendelser. Det ble derfor utviklet en prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO). PLIVO er et samarbeid mellom politi, brann- og redningstjenesten og helse. Det er definert som en pågående situasjon hvor en eller flere gjerningspersoner påfører livstruende vold med våpen eller farlige gjenstander mot flere uskyldige personer og hvor politiet skal gå til øyeblikkelig aksjon for å nøytralisere gjerningspersonene(e) for å redde liv (Walden, 2016, s. 11). PLIVO prosedyren ble en felles nasjonal føring og en tverretatlig modell for styrke beredskapen. Under utarbeidelse av prosedyren ble det lagt vekt på at PLIVO hendelser med pågående livstruende vold opptrer sjelden og at innsatspersonell derfor får lite yrkesmessig erfaring med slike hendelser og at

det derfor er viktig at prosedyren blir lært gjennom samtrening og øvelser. Til tross for dette beskriver Nesser (2022), at tall fra Forsvarets Forskningsinstitutt om dagens trusselbildet tilsier at PLIVO hendelser oppstår med en viss hyppighet (Lagestad, 2022, s. 122).

Handlingsmønsteret ved PLIVO hendelser avviker i stor grad fra andre aksjonsmønstre. I utarbeidelsen av prosedyren beskrives det at ansvaret for å trene og øve på PLIVO tilfaller på den enkelte etatsleder, den lokale virksomhetsledelsen og hver enkelt personell (Walden, 2016, s. 3).

Politiet i Norge har måtte håndtere flere store hendelser som i ettertid karakteriseres som PLIVO hendelser. Selv om det ikke er offisielle tall på hvor mange PLIVO hendelser som har vært i Norge etter 22. juli 2011, har det vært en økning av terrorhendelser som i initialfasen har blitt håndtert av operasjonssentralen som PLIVO hendelse. Eksempler på slike hendelser er NAV-drapene i Bergen (Mortensen, 2022), hendelsen på Valdresekspressen (DSB, 2014), hendelsen på Al-Noor i Bærum (Dalgaard-Nielsen et al., 2020), og skytingen på London pub i Oslo sommeren 2022. PST melder om en økning av yngre personer er involvert i terror eller terrorlignende handlinger og bekymringen om utviklingen av dette. Selv om det er få tall som sier noe om hvor mange PLIVO hendelser som har funnet sted, viser hendelsene nevnt overfor, at utviklingen av en nasjonal plan for håndtering av pågående livstruende vold var og er nødvendig for å håndtere slike hendelser. I følge Nesser (2022), tilsier tall fra Forsvarets Forskningsinstitutt at i dagens trusselbildet vil PLIVO hendelser oppstå med en viss hyppighet (Lagestad, 2022, s. 122).

3.1.1 POLITIETS HÅNDTERING AV PLIVO HENDELSER.

I dette kapittelet ønsker å gi en kort beskrivelse av taktikken under en PLIVO hendelse. Min intensjon for det er at det vil kunne bidra til en mer helhetlig forståelse ut ifra beskrivelsene informantene kommer med i sine besvarelser om en PLIVO hendelse. Jeg vil derfor kort redegjøre for det polititaktiske i PLIVO prosedyren.

Under en PLIVO hendelser har man i prosedyren valgt å dele innsatsområdet inn i soner. Disse sonene beskriver ulike grader av risiko. Sonene er delt inn i HOT-Zone som beskriver området med størst risiko. Dette er sonen hvor det pågår livstruende dødelig vold eller hvor det er sannsynlig at gjerningsmannen befinner seg. VARM-Zone beskriver område med en økt risiko. Her pågår det ikke voldshandlinger, men politiet har gjennomført området. For at helse og/eller brann skal ferdes i denne sonen må det være klarert med politiets innsatsledelse.

COLD Zone betegnes som det området som er utenfor trusselen og her kan man bevege seg fritt uten tiltak (Walden, 2016, s. 13-14).

I de nasjonale føringene om PLIVO kommer det frem at første enhet på stedet skal ha en tydelig melding på sambandet til i BAPS* Denne meldingen skal inneholde at politiet er fremme på stedet, hva man ser og hører, om oppmarsjområdet/adkomstvei er ok og hvilke tiltak som iverksettes. Hovedføringen til politiet er at de skal gå rett til innsats uten å vente på bistand fra egne eller andre etater. Her er en rask nøytralisering av gjerningspersonen det viktigste. Oppdraget skal koordineres av operasjonssentralen og innsatsleder skal være leder (Walden, 2016, s. 20-21). Et unntak fra dette er når gjerningspersonen (e) bruker kniv eller annet dødelig stikk/huggvåpen. Da skal lederen for brann eller helse vurdere om de skal iverksette tiltak før politiet kommer. Et eksempel på dette er hendelsen på Valdressekspressen, hvor tre mennesker ble drept. Hendelsen var en PLIVO hendelse (DSB, 2014, s. 28), hvor brannvesenet var de som pågrep gjerningspersonen, før politiet ankom stedet.

Hvordan politiet skal handle ved PLIVO aksjoner er beskrevet i PBSII, som er en håndbok for innsatspersonell unders spesielle aksjoner. Her er det beskrevet at når det er melding om skyting som pågår i et beferdet område, skal politiet gjøre alt de kan for å stanse gjerningspersonen(e). Det skal gjøres så raskt som mulig, slik at en uskyldig tredjepart blir minst mulig utsatt for hendelsen (Walden, 2016, s. 12). Gjennom denne beskrivelsen kan man anta at politiets innsats krever en rask omstilling fra hverdagstjenesten til å håndtere en potensielt livstruende hendelse.

PLIVO prosedyren skal være et leddet til en felles håndtering av hendelser hvor det blir brukt pågående livstruende vold. Ifølge prosedyrene skal er prinsippene for PLIVO- aksjoner ikke avhengig av ressurstilgang, men man skal tilpasse seg de ressursene man har, og da spesielt politiressurser. PLIVO prosedyrene skal også være et grunnlag for beredskapsplanlegging for virksomhetslederen og det skal sikres at innsatspersonell gis nødvendig opplæring, trening og materiell (Walden, 2016, s. 4). Arbeidsgiver har et ansvar om å organisere arbeidet på en slik måte at ansatte er sikret mot skade på liv eller helse. Selv om politiet er de som har en handlingsplikt (Myhrer, 2015, s. 38), skal arbeidsgiver sikre at ansatte er så godt forberedt som mulig. Det innebærer at arbeidsgiver skal sørge for opplæring, trening og materiell/verneutstyr (Walden, 2016, s. 6). Med dette i bakhodet beskriver den nasjonale

prosedyren at politiansatte må regne med å utsette seg selv for betydelig risiko enn hva andre yrker gjør. Det forventes ikke bare en større risikovillighet, men også en større innsats av innsatspersonell som er trent og har verneutstyr, enn det gjør av personell med mindre trening og utstyr (Walden, 2016, s. 7).

3.1.2 POLITIETS HANDLINGSPLIKT VED PLIVO

Handlingsplikten er ifølge Myhrer (2011, s. 1), plikten politiet som organisasjon, den enkelte politienhet eller i ytterste fall hver enkelt tjenesteperson, har for å handle for å begrense eller avverge skade. I tråd med handlingsplikten er lydighetsplikten hos hver enkelt tjenesteperson som er plikten hen har til å følge ordrene som blir gitt. I en PLIVO hendelse kan dette illustreres ved at innsatsleder gir tjenestepersonen en ordre om å engasjere seg i hendelsen, som vil føre til at lydighetsplikten vil komme, hvor tjenestepersonen har plikt til å følge ordren.

Politiet har en handleplikt i PLIVO aksjoner som innebærer at de skal gripe inn når personers liv og helse er i fare ved pågående livstruende vold. Politiet skal gripe inn for å redde personer som utsettes for potensielt livstruende vold. Den umiddelbare innsatsen politiet må gjøre skal være forankret i en prosedyre eller handlingsplan. Det skal være en taktikk som kommer fra den tilgjengelige situasjonsforståelsen det utstyret man har og de ferdighetene man besitter som er med på å gi tjenestepersoner en rimelig forutsetning for å lykkes (Walden, 2016, s. 7). Et eksempel på et brudd på den selvstendige handlingsplikten ved en PLIVO hendelse er avviket fra å handle fra den første politipatruljen hadde når de kom frem til Utøya (Renå, 2017, s. 23).

4.0 TEORETISKE PERSPEKTIVER OM KOMPETANSE VED EN PLIVO HENDELSE.

I dette kapitlet presenteres teori som jeg mener er relevant for å gi et teoretisk rammeverk rundt problemstillingen og forskningsspørsmålene. Målet er blant annet at teorien skal bidra til å tolke og forstå data, og problemstillingen er lagt til grunn for utvelgelse av teori. Ifølge Blaikie og Priest (2019, s. 16), er gjennomgåing av litteratur forkant av skriveprosessen viktig. Hovedmålet er å gi en bakgrunn og kontekst for forskningen og etablere en bro mellom studien og det eksisterende teoretiske rammeverket om teamet.

4.1 KOMPETANSE HOS INNSATSPERSONELL KATEGORI 4

I rapporten om Politiet mot 2020 (2008), ble det beskrevet at det var behov for en styrkning av politiets kompetanse og bemanningen, slik at man i større grad kunne følge samfunns og befolkningsutviklingen (Politidirektoratet, 2008, s. 6). Rapporten beskrev også at politigeneralister som IP4 mannskaper har fått krav om å bemanne mer spesialiserte oppgaver og at samfunnsutviklinger tilfører et mer komplisert kriminalitetsbildet som krever mye av operativt politi. Det vil kreve at mot 2020 må politiet i større få ytterligere kompetanse for å ha mulighet til å håndtere fremtidige utfordringer (Politidirektoratet, 2008, s. 7-8). Hva som ligger i ordet kompetanse beskrives ikke i rapporten og jeg vil i dette kapittelet se på ulike definisjoner av begrepet og hvordan det kan beskrives i en operativ sammenheng.

Begrepet kompetanse stammer opprinnelig fra den latinske termen *competentia*, som viser til å være funksjonsdyktig eller å ha tilstrekkelig kunnskap, vurderingsevne, ferdigheter eller styrke til å utføre oppgaver og oppnå ønskede resultater” (Lai, 2013, s. 46).

Kompetanse kan oppleves krevende og definere, da det oppfattes ulikt i forskjellige kontekster. I NOU 2018, som tar for seg politiets fremtidige kompetansebehov, beskrives det at kompetanse er summen av kunnskaper, ferdigheter og holdninger og hvor disse brukes i et samspill (NOU, 2018, s. 14). I Stortingsmelding 16 (2016, s. 3), beskrives det noe ulik og er sett på som: «evnen til å løse oppgaver og mestre utfordringer i konkrete situasjoner». Ser man kompetanse i en yrkesmessig sammenheng kan man på en side oppleve kompetanse som en sammensetning av utdanning, opplæring, erfaring og utviklingen man får ved sin arbeidsplass (NOU, 2018, s. 14). På en annen side kan kompetanse oppleves i en større sammenheng, som går utover individs kompetanse, og til et team, avsnitt eller en organisasjons kompetanse i sin helhet (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 240).

På hvilken måte tjenestepersoner har opparbeidet seg kompetanse og hva slags kompetanse de har, kan være utfordrende å dokumentere eller måle. Det kan spesielt være utfordrende om man ikke har noen faste måleparametere. Kompetansen hver enkelt innehar er oftest ikke syndelig før det blir praktisert. Manglende kompetanse vil på samme måte ikke bli avdekket før den blir testet.

Kompetansebehovsutvalget knytter tre ulike ferdigheter til kompetanse. Det å ha evnen til å tilegne seg kunnskap og omsette denne kunnskapen som defineres som kognitive ferdigheter.

I forbindelse med en PLIVO kan dette for eksempel være den øvelsesbaserte eller mentale treningen som IP4 personell har eller gjennomgår. Den andre ferdigheten er sosiale ferdigheter og er evnen til å samarbeide, kommunisere og omgås andre. Et eksempel på dette kan være tjenestepersonenes evne til å motta informasjon ved en PLIVO hendelse. Den tredje ferdigheten til kompetanse er emosjonelle ferdigheter som er evner innen selvdisciplin, utholdenhet, åpenhet og motivasjon. Eksempel på dette kan være tjenestepersonens ønske om å lykkes i en PLIVO. Ferdighetene som beskrives her, veves inn og påvirker hverandre i arbeid og utdanningssituasjoner (NOU, 2018, s. 15).

4.1.1 UTVIKLING AV KOMPETANSE OG LÆRING

Politiet har i likhet med andre organisasjoner, krav til å tilegne seg enkelte kunnskaper. Hos IP4 personell er dette i hovedsak gjennom erfaring og læring. Heggen og Damsgaard (2010, s. 97), skriver om hva utdanningen har å si for kompetansen. I boken beskriver de at gjennom høyere utdanning vil en tilegne seg kunnskap, verdier og ferdigheter til å kunne utøve yrket på en kompetent måte. Som en motsats til dette trekker de frem at det viktigste for å utvikle kunnskap og ferdigheter er arbeidslivet. De beskriver at det ikke er mulig å håndtere utfordringer i praksis gjennom kun et teoretisk rammeverk. Det vil ikke kun være erfaringer som påvirker den objektive kompetansen, men også tjenestepersonenes opplevelse av sin egen kompetanse (Lai, 2021, s. 152). Den utdanningen man får gjennom Politihøgskolen og som polititjenesteperson, materiell og planverk er av begrenset verdi om man ikke kan teste det gjennom øvelser (Politiets beredskapssystem del I (PBS I), 2007, s. 151).

Gjennom utdannelsen og erfaring utvikler tjenestepersonen kunnskapsstrukturer som er grunnmuren i hvordan vedkomne oppfatter verden. Gjennom disse kunnskapsstrukturene har tjenestepersoner mulighet til å danne seg en kunnskapsbank, hvor informasjon og kunnskap lagres. Disse kunnskapsstrukturene bidrar til at man kan oppfatte hendelser raskt gjennom å koble de til situasjoner man gjenkjenner (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 244).

Det å utvikle en kompetanse på PLIVO vil foregå gjennom læring og erfaring og det ligger implisitt i dette at kompetansen skal forbedres (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 243). Gjennom en kompetanseutvikling vil man kunne forbedre kunnskaper ferdigheter, evner og holdninger (NOU, 2018, s. 14). Innenfor IP4 ansattes kompetanseutvikling kan man anta at læring foregår i hovedsak på to måter. Innsatspersonell får både tilbakemelding instruktører under IP treningene, men samtidig vil de også oppfatte og analysere, planlegge og ta egne valg under fysisk/ mentale øvelser med andre tjenestepersoner eller seg selv. Når de reflekterer over egne

erfaringer eller diskuterer dette med andre tjenstepensjoner, vil det bidra til at det vokser frem en bedre forståelse av hvordan en PLIVO hendelse kan løses mer effektivt eller hva tjenstepersonen har behov for å lære mer om. (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 244-245).

Et patruljeavsnitt kan omtales som et felleskap hvor tjenstepensjonene jobber sammen med like problemstillinger, utvikler kompetanse om problemstillingen og jobber sammen over tid (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 247). I et felleskap vil det være naturlig å anta at tjenstepensjoner diskuterer problemstillinger til tjenesten og arbeidsutførelsen. Det vil kunne bidra til å utvikle kunnskap som er knyttet til PLIVO. Gjennom at ledere legger til rette organisatoriske forhold og sørge for at tjenstepensjoner kan dele kunnskap vil det også kunne føre til at man får en organisasjonskultur som er preget av verdier om åpenhet og aksept for prøving og feiling. Det vil være hensiktsmessig for kompetanseutviklingen (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 247-248).

4.2 TRENING PÅ PLIVO I POLITIET

I boken *On Combat* (Grossman & Christensen, 2008, s. 74), vises det til en undersøkelse hvor 74% av tjenstepensjoner som var involvert i skyteepisoder med døden til følge handlet på autopilot. Autopiloten som Grossman og Christensen (2008) viser til blir ofte omtalt som muskel minnet, som beskriver at vårt minne styres av ubevisste prosesser som hjelper oss å gjennomføre handlinger vi har lært. En måte handlinger som læres til å sitte i minnet i musklene gjennom trening eller bevisst og ubevisst gjentakelse av handlinger man har lært (Shusterman, 2011, s. 4). I følge Kavanagh (2006, s. 27), som har sett på politiets trening med skytevåpen er det store mengde repetitiv trening det som fører til at de ferdighetene tjenstepersonene trener på blir sittende i muskelminnet og automatisert. Murray (2004, s. 218), påpeker viktigheten av at en slik muskel minnet trenes hos politiet, da det danner grunnlaget for handling i situasjoner preget av stress.

4.2.1 FYSISK/ØVELSESBASERT TRENING

I Politiets beredskapssystemer del I, skiller man mellom trening og øvelse hvor trening foregår med færre deltagere og hvor enkelte momenter kan repeteres. Mens øvelser som foregår i en større målestokk, ofte med flere aktører som samhandler og hvor man ser på helheten i øvelsen (POD, 2011, s. 225). For informantene i denne studien vil dette være IP treningene* og større PLIVO øvelser hvor det er fokus på samtrening. Noe av utfordringen med de øvelsesbaserte treningen til politiet blir påpekt i artikkelen «It all comes down to

preaperdness» (2022), hvor det beskrives at trening kan vise begrensede resultater i forhold til opplevelsen av læring. Noe av grunnen til dette er at det er at treningen oppleves som lite realistisk, at det ikke er tilstrekkelig variasjon og for lite fokus på uforutsette hendelser som kan oppstå (Sørensen et al., 2022, s. 2). Utredningen fra NOU 2010:14 og Politianalysen NOU 2013: 9 baserer seg i stor grad på terrorhendelser og trusler mot samfunnet (Torgersen, 2015, s. 24) Gjørsv kommisionen etterspør en evne til å erkjenne risiko og skape lærdom av øvelser (Terrorberedskap : oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen, 2013, s. 451). Begge disse dokumentene beskriver et behov for mer kompetanse og trening på kompliserte og uforutsette hendelser (Torgersen, 2015, s. 25).

For å kunne ta de riktige valgene i et reelt tilfelle er øvelser avgjørende. Gjennom øvelser vil man få informasjon om tjenstepersoners kompetanse, teamarbeid og kommunikasjon (Løvik, 2010, s. 17). Øvelser skal være med på å gi organisasjonen kompetanse og trygghet i å håndtere hendelser som PLIVO. Patruljemannskaper har en uforutsigbar hverdag og øvelser bidrar til å styrke tjenstepersoner, slik at de i størst mulig grad kan møte forberedt når PLIVO hendelser finner sted (Løvik, 2010, s. 19). Ifølge Løvik (2010, s. 19-20), har erfaring en sentral plass i håndtering av uforutsette hendelser og viser videre til at de med erfaring løser hendelser på en mer optimal måte enn de som ikke har det. For å få erfaring må man utsettes for fysiske eller mentale øvelser med fokus på PLIVO hendelser for å bli bedre. Han påpeker videre at regelmessighet er nøkkelen til forbedring og at et systematisk oppbygd øvelsesmønster øker tjenstepersoners kompetanse

Ifølge Perry og Lindell (2003, s. 338), endres ressurser, sårbarhet i organisasjonen og strukturer raskt i beredskapsorganisasjoner. Det fører til at kompetanse forsvinner eller blir dårligere og det er derfor viktig at trening, øvelser og planer er en konstant, slik at man kan opprettholde en kompetanse og en forberedthet som kreves.

«Øvelse er det beste middelet for å øke kompetanse i operative yrker». Det gir tjenstepersonen en mestringsfølelse og gir dem troen på sine egne ferdigheter. Det gir dem mulighet til å opprettholde de ferdighetene de har i bunn og mulighet til å utvikle og feile uten frykt for at konsekvensene er dramatiske. Øvelser er kostbare og ressurskrevende å gjennomføre. Øvelser eller treninger kan også gjennomføres i mindre skala på ulike nivåer fra individ til gruppe. Ved gjennomføring av trening er det viktig t at det etableres gode holdninger til treningen blant tjenstepersonene (Johnsen & Eid, 2019, s. 98).

4.2.2 MENTAL TRENING OG STRESSMESTRING

“All things are ready, if our minds be so.”

- *Shakespeare, Henry V (Grossman & Christensen, 2022, s. 219).*

Mental trening er et begrep som stammer fra idrettspsykologi. (Johnsen & Eid, 2019, s. 318), og handler om de teknikkene man bruker for å bli bedre mentalt for å prestere optimalt (Pensgaard, Riise & Stensbøl, 2013, s. 14). Innenfor toppidretten er det fire basisteknikker som inngår i mental trening. Disse er målsetning, visualisering, avspenning og indre dialog. Disse basisteknikkene skal læres tidlig hos unge utøvere for å gi de et utvalg av verktøy som kan bidra til prestasjonen og stresshåndtering (Pensgaard et al., 2013, s. 15-20). Selv om dette er mest kjent i idretten, er det også viktig for operative tjenstepersoner å kunne prestere ved PLIVO hendelser og ha kjennskap til stresshåndtering. PLIVO hendelser vil oppleves belastende og gi tjenstepersonene opplevelse av stress. Doss (2007, s. 14), mener at mental trening aldri har vært prioritert i politiet. Selv om denne uttalelsen er om amerikansk politi, kan det kanskje antas at dette ikke er svært ulikt for Norge. Bakgrunnen for denne antagelsen er at det den tidlige forskningen og litteraturen på norsk politis mentale trening er mangelfull.

Ifølge kognitiv aktiveringsteori er tankene våre som styrer stressreaksjonen og ut ifra dette vår ytelsesevne. Negative tanker og stress er ikke noe man kan slippe unna, men gjennom trening vil man kunne bli kjent med hva som stresser hver tjensteperson og hvilke teknikker man kan bruke for å redusere og forebygge stress i ulike situasjoner. For at en tjensteperson skal kunne ta i bruk teknikker for forebygging av stress og under hendelser som PLIVO, må det regelmessig trenes på.(Johnsen & Eid, 2019, s. 317-318).

Det er store individuelle forskjeller hva som oppleves som stressende, men utgangspunktet betraktes ofte likt og handler om hva tjenstepersonen tenker og hvordan hen handler i situasjoner som oppleves belastende. Det er avgjørende for den enkelte tjensteperson at man utvikler verktøy som er hensiktsmessig for å håndtere de ulike stressorene. For å kunne ta i bruk disse verktøyene når en hendelse inntreffer bør tjenstepersonen trene regelmessig på disse. De stressmestringsteknikkene som fungerer forebyggende er også effektive i akutte situasjoner (Johnsen & Eid, 2019, s. 317-318).

Gjennom analysen i denne studien tydet funnene på at det var visualisering som informantene i størst grad mente var mental trening og som de tok i bruk. Ut ifra dette vil denne

basisteknikken være redegjort for. Det utelukker derimot ikke at de andre tre teknikkene ville kunne være hensiktsmessig for studien, men at datamaterialet i størst grad ledet mot denne.

Visualisering handler om å skape mentale bilder gjennom egne sanser for å gjenskape en erfaring i hjernen eller å skape en helt ny erfaring (Johnsen & Eid, 2019, s. 325). Hensikten med dette er å få hodet til å utøve en handling eller oppgave på best mulig måte. Gjennom systematisk og repetitiv trening med visualisering vil det føre til at forbindelsen mellom muskler og sentralnervesystemet styrkes. Dette gjør at handlinger vil i større grad kunne automatiseres (Piepiora, Witkowski & Migasiewicz, 2017, s. 49-50).

Visualisering er en av de mest brukte og effektive teknikkene innfor mental trening. Innenfor idrettsprestasjoner blir visualisering brukt mye og man ser at kombinasjonen av fysisk trening og visualisering betydelig større effekt på prestasjoner enn kun fysisk trening (Pensgaard, Keeping & Hollingen, 2006, s. 72). Det gir idrettsutøverne mulighet til enklere å tilegne seg ferdigheter eller styrke de kunnskapene man allerede innehar, evaluere prestasjoner, bygge selvtillit, redusere stress og håndtering av redsler (Piepiora et al., 2017).

Visualisering kan brukes for å trene på PLIVO hendelser. Det kan bidra til å forbedre en prestasjon, håndtere situasjoner hvor man må regulere spenningsnivået eller for å oppnå mengde på treningen. Skal man trene visualisering på en effektiv måte bør man i tillegg til å se for seg de mentale bildene også visualiserer de kroppslige reaksjonene som skjer hos hver enkelt tjenesteperson. Det gjøres for å få frem de automatiske og mest hensiktsmessige handlemåtene i tankeprosessen (Johnsen & Eid, 2019, s. 325).

4.2.3 OPERATIVT MINDSET

Flere av informantene snakker om operativt mindset, combat mindset, overlevelses tankegang, kampvilje eller lignende. Boe, Torgersen og Skoglund (2020, s. 2), beskriver et combat mindset som viljen og evnen til å fortsette kampen til tross for høye fysisk og psykisk smerte. De påpeker at et operativt mindset er viktig for å håndtere komplekse og uforutsette hendelser og at det øker tjenestepersonens funksjonsevne i operative hendelser hvor man møter uforutsigbarhet og trusselen er høy. Tjenestepersoner vil ved å inneha et operativt mindset ha større mulighet til å ha riktig spenningsnivå og det vil være større sannsynlighet for å uskadeliggjøre en gjerningsperson. Boe et al, (2020, s. 7), beskriver hvordan norsk politi under 22. juli i liten grad hadde trent nok på utviklingen av et operativt mindset og hvordan det kunne ha bidratt til en bedre oppdragsløsning, i en situasjon som var preget av kaos og

hvor tjenetsepersoner i ulik grad kan oppleve en lammelse av frykt. Under slike hendelser vil det kreves at tjenetsepersoner omstiller seg og tilpasser seg raskt og har gjennomgått tilstrekkelig trening på området (Boe, Torgersen & Skoglund, 2020, s. 4). Boe et al, (2020, s. 7), mener at øvelser for å utvikle en kampvilje er viktig, men også øvelser som hjelper tjenestepersoner til å håndtere stress og øvelser som gjør dem bedre i stand til å håndtere verst mulig utfall situasjoner vil være hensiktsmessig å trene mye på. Han påpeker at om tjenetsepersoner ikke har mulighet til å øve fysisk, vil mental trening være et viktig redskap, selv om det aldri kan erstatte den fysiske treningen.

Boe et al, (2020, s. 4), beskriver at opptil 90% av en prestasjon spores til mentale ferdigheter og at det er sjelden under 40%. Boe mener at ved å utvikle et operativt mindset vil tjenetsepersoner lære seg å kontrollere sine følelser og kropp, som vil være nødvendige i situasjoner som PLIVO. Murray (2004), mener at mangelen på realistisk trening i politiet i USA er en utfordring. Han beskriver også at politiet ikke har de fysiske ferdighetene til å håndtere en kritisk situasjon optimalt og at tjenestepersoner bruker for lite tid til å trene emosjonelt og mentalt (Boe et al., 2020, s. 5).

Boe et al, (2020, s. 7), beskriver at øvelser for å utvikle en kampvilje er viktig, men også øvelser som hjelper tjenestepersoner til å håndtere stress og øvelser som gjør dem bedre i stand til å håndtere verst mulig utfall situasjoner vil være hensiktsmessig å trene mye på. Han påpeker at om tjenetsepersoner ikke har mulighet til å øve fysisk, vil mental trening være et viktig redskap, selv om det aldri kan erstatte den fysiske treningen.

4.2.4 TEAMETS BETYDNING

*«Find out the cause of this effect,
Or rather say, the cause of this defect”.*

- *Shakespeare , Hamlet (Cantor, 2004, s. Act 2, Scene 2).*

Et team beskrives som to eller flere personer med egne roller som skal samhandle og tilpasse seg hverandre dynamisk mot et felles mål (Salas, Sims & Burke, 2005, s. 562).

Effektiviteten i et team måles ofte ut ifra resultater i teamet og sier noe om det fungerer godt eller ikke. Tidligere forskning viser at grupper med et velfungerende teamarbeid presterer svært godt (Eid & Johnsen, 2006, s. 304). Team er en stor del av operative avdelinger (Eid & Johnsen, 2006, s. 298). På en patruljeseksjon jobbes det alltid i team. Ved en seksjon på et

avsnitt og i makkerpar med en eller flere tjenestepersoner. Man kan derfor anta at det å fungere godt i et team er en viktig egenskap for en tjenesteperson. Men det å ha ekspertise i form av utdannelse og erfaring mener Eid og Johnsen (2006, s. 298), ikke er nok for at et individ skal fungere godt sammen som et team. Ut ifra denne uttalelsen kan man si at det å ha gjennomført politihøgskolen og jobbet som innsatspersonell kategori 4, ikke er nok til å tilsi at du vil fungere godt i et team med andre.

Et team består av minimum to personer (Eid & Johnsen, 2006, s. 298), som en patrulje med to eller tre IP4 personell. Det er viktig at de har felles mål og at de er godt koordinert innad. For å fungere godt må de samordne sine aktiviteter og dele intensjoner og informasjon. Det er også viktig at teamet er godt koordinert og tilpasser seg hverandre, da de er i et avhengighetsforhold for å løse de operative oppgavene som ofte er preget av en intensiv arbeidsmengde (Eid & Johnsen, 2006, s. 298-299). Under en PLIVO hendelse, vil det være nødvendig med samtrente og innarbeide team. Det vil gi en større mulighet for optimal oppdragsløsning (Salas et al., 2005, s. 556-557).

Samholdet beskrives ofte som emosjonelle bånd mellom teammedlemmer og utvikles blant annet i den tiden tjenestepersoner tilbringer med hverandre på jobb. Sterkt samholdet mellom tjenestepersoner har innvirkning på ytelse som et team kan stå ovenfor som for eksempel en PLIVO hendelse. Eid og Johnsen påpeker at det er flere komponenter som er viktige for å ha et godt team, men at et godt team i hovedsak har en felles forståelse av teamets roller, begrensninger og kapasiteter (Eid & Johnsen, 2006, s. 302).

Det å danne et godt team hvor man går fra et individ som har egne mål, holdninger, normer og verdier til et individ som blir et medlem av et team hvor man aksepterer felles mål, holdninger, normer og verdier og hvor individet ønsker en felles mentalitet og tilnærming til oppgavene som skal løses, fremstår som hensiktsmessig for enhver seksjon med tjenestepersoner. Gjennom dette skaper man også en tilhørighet som også kan gi en følelse av kompetanse (Eid & Johnsen, 2006, s. 303-304). Det å gjøre deltagerne bevisst egenskaper som ligger i teamet og være med på å utvikle en felles forståelse for bruken av kompetansen vil kunne gi deltagerne en forståelse av hvordan hver enkelt kan bidra til effektivitet i teamet (Eid & Johnsen, 2006, s. 304). På en patrulje med IP4 ansatte vil det ut ifra dette være hensiktsmessig at tjenestepersonene oppfatter at de er et team og at de er kjent med

hverandres kompetanse, kapasiteter, svakhet og styrker. Det vil kunne styrket teamet i en PLIVO hendelse og fjerne usikkerhet i samhandlingen.

4.3 OPPSUMMERING AV DET TEORETISKE RAMMEVERKET

I dette kapitlet har jeg redegjort for øvelsesbasert og mental trening i distriktet, ved tjenestestedene og individuelt. Funnene viser i stor grad at informantene opplever en økning av egen kompetanse gjennom trening. Den øvelsesbaserte treningen informantene gjennomfører er i hovedsak ved IP treningene i distriktet og i liten grad ved tjenestestedet eller individuelt. På IP treningene beskriver informantene en kompetanseutvikling gjennom en opplevelse av at kompetansen forbedres jo mer trening de får og at kompetansen oppleves høyest rett etter IP treningene. Det er et fravær av mental trening på distriktsnivå, men enkelte av informantene beskriver noe mental trening ved tjenestestedet. Den mentale treningen som gjennomføres gjøres individuelt av informantene og de peker på en egeninteresse for det operative som drivkraften for den individuelle treningen. Den øvelsesbaserte og mentale treningen er av stor betydning for informantenes kompetanse til å håndtere og hyppig repetitiv trening vil, ut ifra analysen, bidra til en styrket opplevelse av kompetanse til å håndtere en PLIVO. Det beskrives at det er utfordrende å få teoretisk kunnskap om PLIVO som alene, vil kunne bidra til en praktisk kompetanse, men at hyppig repetitiv trening er viktig for kompetanseutviklingen. I tillegg til trening er også organisasjonens kultur og verdier viktig for om kompetanseutvikling finner sted. I litteraturen pekes det på at politiet i større grad må trene på uforutsette hendelser som PLIVO, for å øke kompetansen og at øvelser er viktige i operative yrker.

I kapitlet har jeg også redegjort for begrepene stressmestring, operativt mindset og teamets betydning ved en patruljeseksjon og i en PLIVO hendelse. Jeg har gjennom det teoretiske rammeverket sett at stress en subjektiv opplevelse og at regelmessig trening på stressmestring, vil være viktig for å forebygge stress i PLIVO hendelser. Det å inneha et operativ mindset hvor man har en evne og vilje til å kjempe vil virke positivt inn på tjenestepersoners funksjonsevne og et god fungerende og samtrent team, som man er på et patruljeavsnitt eller innad i en patrulje, øker muligheten for en bedre prestasjon.

5.0 METODE

Den som leiter den finn,

Men ikkje det han leiter etter.

-Arne Garborg (Wadel & Fuglestad, 2014).

I dette kapitlet ønsker jeg å se nærmere på valg av forskningsmetode og diskutere fordeler og ulemper ved metoden. Jeg kommer til å redegjøre for forskningsprosessen i studien og beskrive valg gjort i analyseprosessen. Til sist i kapitlet vil jeg vurdere studiens kvalitet og min egen posisjon og fortolkningsramme.

5.1 SAMFUNNSVITENSKAPELIG FORSKNING

I kvalitativ forskning tar hver forsker med seg sine egne antagelser om verden, sitt eget verdisyn og egne paradigmer som former studiens fremgangsmåte og skriveprosessen. Creswell og Poth (2016, s.19), beskriver et paradigme som et sett av antagelser som leder til handling. I kvalitativ forskning, og i denne studien, vil mine antagelser vanskelig kunne gjenskapes av andre, da de bygger mine antagelser om verden. Det vil derfor være viktig å redegjør for antagelser, paradigmer og rammeverket og være bevisst hvordan det påvirker studien (Creswell & Poth, 2016, s. 15). Creswell og Poth (2016, s. 15), mener det er fem filosofiske antagelser som leder til individuelle valg i den kvalitative prosessen. Disse er ontologi, epistemologi, aksiologi, retorikk og metodiske antagelser. I kvalitative studier velger forsker et standpunkt i hver av disse og valgene påvirker designet og datainnsamlingen. Ontologiske er de grunnleggende antagelsene om hva verden er og hvordan den virker, mens epistemologi er læren om kunnskap og kunnskapstilegnelse. Aksiologi handler om antagelser forskeren har om hva som tilegnes verdi. I denne studien kan det være at min oppfattelse av hva som er av betydning i intervjuene med informantene er ulik hva en annen ville opplevd betydningsfullt. Retorikk handler om språket forskeren tar i bruk og hvordan det påvirker leserens opplevelser av formidlingen i studien. De metodiske antagelsene er formet av forskerens erfaringer i innsamlingen og under analysen av data. Her vil forskeren gjennom induktiv logikk, ofte la seg bli styrt av data og endre sin problemstilling og forskningsspørsmål i takt med hva som forekommer i datamaterialet (Creswell & Poth, 2016, s. 15-19). Dette er noe jeg har opplevd gjennom studien, hvor problemstillingen og forskningsspørsmålene har endret seg under analysen av data.

Selv om Creswell og Poth (2016, s. 19), bruker ordet paradigme, beskriver Nilssen (2012, s. 61), at ordet paradigme og teori ofte blir brukt om hverandre, men at et paradigme ofte er mer overordnet enn teori. Nilssen (2012, s. 61-62), beskriver videre at forskerens ontologiske og epistemologiske standpunkt er at virkeligheten formes mellom forskeren og informantene. Resultatet av det er at kvalitativ forskning er vitenskapelig arbeid som gjennomføres i et konstruktivistisk paradigme.

Nivået under paradigme, som Nilssen (2012, s. 61-62), beskriver som teori, kalles ofte det rammeverk. Det er rammeverket som omgir studien, men som ikke alltid brukes for å forklare studiens funn. I likhet med annen forskning har også denne studien et rammeverk som er formet av min forståelse og mine holdninger, som jeg har med meg inn i forskningen og Nilssen (2012, s. 61-62), påpeker hvordan dette rammeverket er linsen som forskeren ser verden igjennom. Ut ifra dette og Creswell og Poths (2016, s. 15-19), beskrivelser av aksiologi, kan man anta at de henger samme og vil gjøre at hva som oppleves interessant for meg i forskningen vil påvirke hvilke hvordan og hvilke spørsmål jeg stiller og gir denne studien en retning og påvirker utfallet av tolkningene. Med denne forståelsen av rammeverket vil mitt verdenssyn ikke kun bestemme valg jeg tar og hvilke spørsmål jeg stiller, men også påvirke hva jeg ikke ser.

I denne studien har jeg en fenomenologisk tilnærming som handler om å beskrive og utforske menneskers og deres erfaringer og forståelsen av et fenomen. Metoden vil være fenomenologisk ved at det handler om levde erfaring hos informanten og at målet er å se meningsessenser ved den levde erfaringen (A. Johannessen, Christoffersen & Tuft, 2016, s. 82-83). Hvilke erfaringer har informantene gjort som gir dem opplevelser av hva som er av betydning for deres kompetanse til å håndtere en PLIVO hendelse? Mening er et nøkkelord som beskriver at forskeren søker å forstå mening med et fenomen gjennom informantenes øyne (A. Johannessen et al., 2016, s. 82-83). Et eksempel på dette er fra utformingen av intervjuguiden har refleksjoner om hvordan spørsmålene på best mulig måte burde stilles og organiseres vært viktig for å på best mulig måte få innblikk i fenomenet i studien gjennom informantene. En utfordring i forsøket på å få innblikk i fenomenet gjennom deres øyne har vært at det er krevende å forstå meningen utenfor den sammenhengen som mening skapes i fordi meningsinnholdet kan endres ut ifra den konteksten den formidles i.

Jeg ønsker å ta utgangspunkt i Creswells (1998), tre steg i et fenomenologisk design som beskriver prosessen gjennom forberedelsen, datainnsamlingen, analyse og rapportering og diskutere dette i lys av denne studien (A. Johannessen et al., 2016, s. 82).

I forberedelsen i studien må forskeren se på hvordan mennesker erfarer et fenomen og forstå ulike perspektiver ved å bruke fenomenologien (A. Johannessen et al., 2016, s. 82-83). Jeg forsøkte tidlig i studien å søke forståelse til informantene og hadde særlig fokus ved utforming av intervjuguiden at mine egne spørsmål var koblet til en fortolkningsramme og at informantene i lik grad ville formidle sine svar gjennom egen fortolkning, og at det nettopp var denne fortolkningen jeg søkte å få tak i. I datainnsamlingen er formålet å samle inn data fra informanter som har erfaring fra fenomenet i studien (A. Johannessen et al., 2016, s. 82-83).

I denne prosessen var jeg bevisst at det var min egen forforståelse som avgjorde hva slags mening jeg opplevde i møte med informantene og i dataene som ble dannet. Gjennom dette har jeg dermed overført min egen forforståelse til fenomenet som ble undersøkt. Gjennom analyse og rapportering danner forskeren seg et helhetsinntrykk og selekterer ut fenomener som fremstår meningsfulle for informantene (A. Johannessen et al., 2016, s. 82-83). Ut ifra dette søkte jeg å gå dypere inn i hva som har kommet frem i studien ved å gjøre en systematisk analyse. Avslutningsvis i dette har jeg forsøkt å overføre informantenes hverdagslige språk til et profesjonelt språk som er basert på min fortolkning av informantenes språk og retorikken som brukes påvirker, som tidligere nevnt, leserens fortolkning av formidlingen (Creswell & Poth, 2016, s. 15-19).

5.1.1 KVALITATIV METODE

I samfunnsvitenskapelig metode deler man ofte i to kategorier- kvalitative og kvantitative. Kvantitative metoder vil ofte i større grad være fokusert mot å etablere en sammenheng mellom variabler ved det man vil undersøke. Kvalitative studier vil i større grad være fokusert mot å beskrive og kartlegge menneskers kommunikasjon, ideer, samhandling, opplevelser etc. Det er for å avdekke meningssammenhengene de er i. Her skal man søke å forstå en annen virkelighet enn sin egen og det krever innlevelse og fortolkning. Det er målet med forskningen og hva man ønsker å besvare, som bør bestemme valget av metode. Er behovet en helhetlig fremstilling av et avgrenset miljø, kan en kvalitativ tilnærming være hensiktsmessig. Ønsker man i større grad å få oversikt over på hvilken måte utvalgte variabler

fordeler seg i en større gruppe og se sammenhengen i disse, vil en kvantitativ tilnærming være mer hensiktsmessig (Balsvik & Solli, 2018, s. 17-18).

5.1.2 BAKGRUNN FOR VALG AV METODE

I denne studien vurderte jeg både kvalitativ og kvantitativ metode, samt dokument og litteraturstudier. Jeg vurderte også en triangulering, som er en kombinasjon av flere metoder. Kvalitative og kvantitative metoder i stor grad kan supplementære hverandre som kan være nyttig i besvarelsen av ulike forskningsspørsmål, men jeg opplever at min begrensning på tid var tilstede og jeg har derfor valgt å fokusere på en metode (Skilbrei, 2019, s. 17). Jeg har valgt å støtte meg til Skilbreis (2019, s. 20), sju punkter om når man bør ta i bruk kvalitative metode for å besvare problemstillingen. I Skilbreis (2019, s. 20), punkter beskrives det at når man skal intervju informanter som holder på med noe spesialisert og det kan være behov for flere spørsmål for å forstå deres virkelighet og at informasjonen man oppnår ikke er tilgjengelig for andre. Etter vurdering av de ulike metodene og med Skilbreis (2019, s. 20), punkter, opplevde jeg at valget om kvalitative semistrukturerte dybdeintervjuer egnet seg godt til å kunne forsøke å besvare problemstillingen. Grunnlaget for dette er at problemstillingen stiller et spørsmål som er mer tendert mot innhold og meningssammenhenger enn mot fordelinger og statistiske sammenhenger, slik som kvantitativ metode i større grad ville gitt. Selv om jeg i stor grad utforsker noen av de samme spørsmålene med kvalitativ og kvantitativ metode, opplevde jeg at jeg ville få tilgang til ulike svar (Skilbrei, 2019, s. 14). Til tross for dette er jeg meg bevisst at en kvalitativ undersøkelse kommer nærmere på mennesker og de situasjonene og valgene de er i, men ikke nødvendigvis betyr at kunnskapen og informasjonen jeg får blir bedre eller sannere enn om jeg skulle benyttet en annen forskningsmetode (Skilbrei, 2019, s. 16). Jeg har valgt å følge en abduktiv forskningsprosess som betyr at jeg vil veksler mellom teori og empiri (Skilbrei, 2019, s. 55).

5.2 KRITERIER FOR DELTAGELSE OG REKRUTERING.

I denne studien er utvalget relativt lite og for generalisere kunnskapen fra kvalitative studier, må avgrensningen og utvalget som gjøres være godt begrunnet. Casestudie eller kriterieutvalg er to mulige strategier for å avgrense. En casestudie brukes for å få kunnskap om selve casen, mens kriterieutvalg brukes for å få informasjon om informantenes erfaringer, opplevelser eller lignende (A. H. Tjora, 2021, s. 40-41). I denne studien ønsker jeg å se på opplevelsene tjenestepersonene har gjennom erfaringer og refleksjoner og jeg mener derfor at kriterieutvalg vil være mest hensiktsmessig.

Ved seleksjon av informanter til studien, valgt jeg det med fokus på to strategier. På den ene siden ønsket jeg å velge informanter med en viss bredde i erfaringer og synspunkter, mens på den andre siden ønsket jeg å dekke spesifikke kombinasjoner av erfaring. Disse to utvalgsriteriene vil ofte være sammenfallende (Skilbrei, 2019, s. 122). Jeg ønsket opprinnelig IP4 personell som hadde arbeidet i mer enn et år, selv om kriteriene endret seg fra dette på grunn av manglene på informanter, har alle informantene i studien arbeidet som IP4 personell i 2 år eller mer.

I forkant av seleksjonen ønsket jeg å rekruttere informanter som kunne komme med gode refleksjoner om temaet i studien (A. H. Tjora, 2021, s. 130). Jeg forsøkte samtidig å støtte meg på Skilbrei (2019, s. 113), som sier at informasjon om studien er viktig for å få de informantene man ønsker. Jeg formulerte derfor en beskrivelse av studien (se vedlegg 4), som jeg opplevde best mulig kunne bidra til å rekruttere informantene som ville kunne bidra inn i studien.

De første kriteriene for deltagelse i studien var at informantene var IP4 godkjente og arbeidet ved en patrulje seksjon eller hadde gjort det de siste seks månedene. Grensen på seks måneder ble ved andre gangs utlysning forandret fra et år på grunn av manglende informanter. Det neste kriteriet var at aktuelle informanter måtte arbeide i øst-politidistrikt. Jeg søkte hovedsakelig å rekruttere politibetjenter I-III, da tjenestepersoner ved en patruljeseksjon ofte vil ha andre grader enn dette og dermed kunne ha andre funksjoner ved en PLIVO hendelse. En Politioverbetjent vil kunne være en avsnittsleder* og vil dermed kunne få andre funksjoner ved en PLIVO. For å avgrense kriterieutvalget ble derfor IP3 og andre IP-kategorier ekskludert. Grunnlaget for dette var at de vil ha en annen treningsmengde enn IP4 (viser til kapittel 2.2).

Etter utfordringer med å få tak i informanter, valgte sju IP4 tjenestepersoner å delta i studien. Jeg opplevde at mange ville møte kriteriene for deltagelse og at det ble forsøkt en bred rekrutering fra distriktet, var det svært få som meldte interesse. Kriteriene ble derfor, som tidligere nevnt, endret fra krav om et år som operativ IP4 personell til kun krav om IP4 kompetanse.

5.2.1 INFORMANTENE

Det antas at informanter som opplever at kompetansen er lav og kunnskapen om PLIVO er lav ikke ville ønsket å delta som informant i studien og at de med høy kunnskap og høy

kompetanse ville la seg rekruttere. På en side kan man anta at informantene ønsket å bidra i studien for å belyse sin egen kompetanse på PLIVO som lav, mens på den andre siden kan man anta at svært få tjenestepersoner fra øst-politidistrikt opplever at de har en høy kompetanse for å håndtere en PLIVO hendelse. Ut ifra dette oppleves det utfordrende å konkludere i hvor stor grad, informantene som valgte å delta er representativt for funnene i studien.

5.2.2 SØKNADER, TILLATELSE OG TILGANGER

Tidlig i studiens fase ble det vurdert en søknad til Politidirektoratet (POD), for å bruke taushetsbelagt informasjon til forskning. Etter råd fra Politihøgskolen og samtale med en kontaktperson i POD ble det åpenbart at saksbehandlingstiden var lang og at denne studien ikke ville samle inn eller bruke taushetsbelagt informasjon. Det ble derfor vurdert slik at ingen søknad ble sendt til POD. Det ble sendt en søknad til Norsk senter for forskningsdata (NSD), da studien skulle samle inn personopplysninger. Denne søknaden (referansenummer 495599), ble raskt behandlet og godkjent (se vedlegg 6).

Neste steg i prosessen var å søke politidistriktet for tillatelse til å intervju politiansatte om deres stilling. I dette steget ble det etter hvert tydelig at det var ulike oppfatninger om nødvendigheten av det, men etter samtale med tidligere masterstudenter, emneansvalig og veileder opplevde jeg det nødvendig å søke, for å sikre en studie som var korrekt i forhold til føringene som har blitt laget av distriktet om forskning med politiansatte. I begynnelsen av studien var ønsket å intervju IP4 personell i Oslo politidistrikt, men på bakgrunn av avslaget jeg fikk på søknaden i Oslo politidistrikt valgte jeg et annet distrikt. Min intensjon ved å søke informanter i Oslo var egeninteresse og at gjennom min egen erfaring fremstod det som gode muligheter for å skaffe informanter. Søknaden til Oslo Politidistrikt ble avslått med begrunnelsen at alle søknader til Oslo om forskning ikke ble behandlet. Jeg valgte å klage på avslaget, men klagen førte ikke frem. Jeg besluttet å endre politidistrikt og fikk etter kort tid godkjent søknaden i Øst-Politidistrikt.

5.2.3 INTERVJUGUIDEN

Når man gjennomfører intervjuer, er det hensiktsmessig å benytte en intervjuguide (vedlegg 2). Denne utformes ofte strukturert eller semistrukturert med spørsmål som vil kunne bidra til å besvare studiens problemstilling. Spørsmålene i intervjuguiden vil kunne være

stikkordpreget eller skrevet i fullstendige setninger (A. H. Tjora, 2021, s. 153). I denne studien valgte jeg å formulere intervjuguiden med fullstendige spørsmål og oppfølgingsspørsmål. Jeg valgte å følge Flick (2021, s. 1774-176), som beskriver viktigheten av en godt planlagt begynnelse og slutt for at informantene skal oppleve tillit og trygghet i intervjusituasjonen. I min intervjuguide valgte jeg å begynne med en definisjonsbeskrivelse på PLIVO før jeg stilte noen spørsmål om informantenes bakgrunn. I hoveddelen av intervjuguiden delte jeg opp spørsmålene i ulike temaer som hadde underspørsmål. I siste del av intervjuet valgte jeg å fokusere på informantenes tanker om forbedringer. I utformingen forsøkte jeg å fokusere Flicks (2021, s. 174-176), seks former for spørsmål og fokusere på under intervjuene hvor beskrivelser av atferd, meninger, følelser, kunnskap, sanser og opplevelse og bakgrunn er viktige for god datainnsamling.

Før intervjuene skulle gjennomføres, tok jeg et testintervju, som ville kunne gi meg mulighet til å evaluere og utbedre intervjuguiden. Det resulterte i at jeg opplevde at mengden på underspørsmålene var for omfattende og de ble endret selv om essensen i intervjuguide ble beholdt.

5.2.4 GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE

“Researchers have to see the world from the angle of the subjects they study.”

-Stryker (1976), (Flick, 2021, s. 23).

På grunn av avstand og min egen situasjon med å være i barselpermisjon ble intervjuene gjennomført over Teams. Det fremstod som gunstig for informantene, da flere ønsket å gjennomføre det i egen arbeidstid, rett før eller etter. Alle intervjuene ble gjennomført på dag eller ettermiddag. Det ble avtalt med informantene som var i arbeid, at sambandsslyngen til radiosambandet skulle tas ut under hele intervjuet. Ved at gjennomføringen av intervjuene ble gjort på Teams førte det til et noen unaturlige første møter. Jeg ønsket derfor å bruke god tid for å introdusere prosjektet og meg selv i forsøk på å skape en tillit mellom meg selv og informantene. Samtykkeskjemaet ble gjennomgått når jeg opplevde at informantene følte seg mer komfortabel i intervjusituasjon. Jeg valgte i begynnelsen av intervjuene å informere om at båndopptakeren ikke var på og når jeg kom til å skru den på. Det gjorde jeg fordi jeg ønsket at informantene ikke skulle oppleve situasjonen som belastende og for at min intensjon i den innledende samtalen ikke var å snakke om informasjon som var relevant for studien. Jeg opplevde det nyttig å forsøke å gi informantene tid til å bli fortrolig i situasjonen (A. H. Tjora,

2021, s. 116). Alle informantene ble spurt om diktafonen kunne settes på før den ble det. I begynnelsen av møte ble samtykkeskjemaet gjennomgått, hvor de fikk informasjon om hvordan og på hvilken måte lydopptaket ville bli oppbevart (A. H. Tjora, 2021, s. 166-167). Flere av informantene svarte tidlig i intervjuene kort og intervjuene bar preg av lite flyt, men at dette forbedret seg utover i intervjuene.

Under intervjuene noterte jeg stikkord i form av tanker og følelser jeg fikk i informantenes besvarelser. I analysen i studien opplevde jeg notatene som hensiktsmessig, da det ga meg ytterligere informasjon for å danne et godt analysegrunnlag. Intervjuene ble så raskt som mulig transkribert og nye intervjuer ble ikke foretatt før det var gjennomført. Grunnlaget for dette var frykten for miste oversikt over hvert enkelt intervju.

Etter sju intervjuer var gjennomført opplevdes det utfordrende å oppnå en følelse av metning (A. H. Tjora, 2021, s. 143). Her beskrives metning som at det ikke kommer ny informasjon av informantene (A. H. Tjora, 2021, s. 143). Noe av muligheten til at jeg ikke opplevde metning slik det her beskrives kan være at informantene hadde ulike variasjoner i hva de valgte å fokusere på i sine svar. Eksempel på slik variasjon kan være at informantenes beskrivelser opplevdes som delte og at hver informant kom med ulike beskrivelser. Under analyseprosessen innså jeg at informantenes beskrivelser ikke var så ulike som ført opplevd under intervjuene og at det i større grad var min egen mangel på erfaring som første til mangelen på metning. På en annen side kan forklaringen på mangelen på metning være at min tilnærming i noe grad vær mer analytisk og at det førte til en tro om at informantenes beskrivelser kunne tolkes kvantitativt som variabler og ikke i like stor grad kvalitativt. En tredje mulighet for at metning i liten grad ble opplevd er at intervjuene ikke ble strukturert tilstrekkelig, slik at informantene i for stor grad hadde frihet til å fokusere på det de opplevde var viktig. Til tross for dette sitter jeg med en opplevelse av at jeg i intervjuene, har sørget for at det kommer frem konkrete erfaringer eller meninger som er relevant for oppgaven og erfaringer som gjør det mulig for meg å gjennomføre en analyse (A. H. Tjora, 2021, s. 144).

5.3 FORSKNINGSETISKE REFLEKSJONER.

Før jeg tar for meg analysedelen av oppgaven ønsker jeg å se nærmere på mine forskningsetiske refleksjoner. Refleksjonene er tett knyttet opp til gjennomføringen av intervjuene og ifølge Johannessen et al, (2016, s. 91), beskrives det tre typer hensyn man må ta i forskning etter vedtatte forskningsetiske retningslinjer satt av den nasjonale

forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). Disse er informantenes rett til selvbestemmelse og autonomi, forskerens plikt til å respektere informantenes privatliv og forskerens ansvar om å unngå skade. I kapitlene under ønsker jeg å se nærmere på disse tre pliktene og hvilke vurderinger jeg har tatt i denne studien for å følge de.

5.3.1 INFORMERT SAMTYKKE

Under punktet om informantenes rett til selvbestemmelse og autonomi ønsker jeg å se nærmere på begrepet om informert samtykke. Før jeg gjennomførte intervjuene var det viktig at informantene hadde fått tilstrekkelig informasjon om studien, slik at de på best mulig grunnlag kunne ta en beslutning om de ønsket å delta. Det skal skje på en slik måte at det er fritt for tvang og utilbørlig press gjennom tale eller annen handling. Deltagerne må gjøre dette frivillig og ikke det skal ikke være i tvil om at deltagerne har gitt sitt samtykke (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 61). En utfordring jeg stod ovenfor i forbindelse med dette var at avsnittslederen for en informant sa at han kunne pålegge informanten deltagelse om ingen meldte seg. Det ville antageligvis spart meg de utfordringene jeg møtte med å rekruttere informanter til studien om avsnittsledere kunne pålegge sine ansatte dette, men det ville ikke sikret et informert samtykke, fritt for tvang. Jeg ble derfor enig med avsnittslederen om at informasjonen om studien skulle bli sendt ut til de ansatte og at de som ønsket kunne melde seg uten pålegg fra leder.

I NESHs retningslinjer om ivaretagelse av forskningsdeltagernes integritet beskrives fire prinsipper (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 54-55). For det første er det nødvendig med et frivillig samtykket som beskrevet ovenfor. For det andre må samtykket være informert. Det vil, som tidligere beskrevet, si at deltagerne må ha fått tilstrekkelig informasjon om studien. I denne studien ble det sendt ut et informasjonsskriv til flere patruljeseksjoner i øst-politidistrikt (se vedlegg 4), ut ifra dette informasjonsskrivet ble jeg kontaktet av informanter som ønsket og delta. Noen tok kontakt via telefon og andre mail. Alle informantene ble tilsendt ytterligere informasjon om deltagelse i studien og et samtykkeskjema (se vedlegg 3). Det tredje punktet i NESHs retningslinjer beskriver at samtykket skal være uttrykkelig (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 55). I begynnelsen av utlysningen var det flere informanter som sa de ønsket å delta. Etter en kort korrespondanse uteble svar fra tjenestepersonene og jeg valgte derfor å ikke ta ytterligere kontakt, selv om behovet for informanter var stort. Bakgrunnen for dette var at om tjenestepersonene ønsket å delta, antok jeg at de ville ha gjort det og opplevde at ved å gjenta

ta kontakt ville det føre til et samtykke som ikke var uttrykkelig. De siste premisset er at samtykket må være dokumentert (Haugen & Skilbrei, 2021, s. 55). Som tidligere beskrevet ble samtlige av intervjuene gjennomført digitalt. I intervjuene valgte jeg tidlig å gå igjennom hele samtykket skjemaet sammen med informantene. Jeg spurte deretter om informantene hadde spørsmål og til sist om informantene ga sitt muntlige samtykke til deltagelse i studien, noe alle informantene gjorde.

5.3.2 INFORMANTENES PRIVATLIV

I mitt møte med informantene var det viktig for meg at jeg ga informantene informasjon om meg og min bakgrunn. Jeg opplevde at informantene gjennom dette ville kunne oppleve en tillit om at jeg ville ivareta konfidensialitet og ikke bruke opplysninger om dem i studien som kunne identifisere dem (A. Johannessen et al., 2016, s. 92). I forbindelse med gjennomgangen av samtykkeskjema (se vedlegg 3), ble alle informantene orientert om at deres personvern ville bli beskyttet og hvordan studien ville forholde seg til lydopptakene og transkripsjonene.

I forkant av intervjuene ble samtlige av informantene oppfordret til ikke å beskrive opplevelser, kollegaer eller lignende som ville kunne identifisere dem og det ble også informert om at om dette skulle skje ville det ikke ble tatt med i studien. Flere av informantene opplyste om forhold under intervjuene som kunne være selvinkriminerende. Denne informasjonen ble utelatt fra studien. Dette var forhold som for eksempel beskrivelser av tjenestested.

5.3.3 UNNGÅ SKADE

Ved utforming av intervjuguiden og spørsmål om informantene hadde opplevd en PLIVO hendelse, ble jeg meg bevisst at noen kunne svare ja. Det ville kunne føre til gjenopplevelse av vanskelige traumer hos informanten og være et følsomt område som kunne føre til ytterligere skade hos informanten (Bjørge & Myhrer, 2015, s. 13). Selv om de tjenestepersonene som hadde slike opplevelser ikke nødvendigvis ville ønske å delta i denne studien, var det ikke mulig å utelukke dette. Jeg gikk igjennom ulike muligheter om det skulle skje og var klar over at intervjuet i verste fall måtte avsluttes.

5.3.4 BEHANDLING AV DATA OG TRANSKRIPSJON

Som tidligere nevnt ble intervjuene transkribert kort tid etter intervjuene ble gjennomført og jeg skrev også ned egne notater jeg gjorde under intervjuene. I denne prosessen valgte jeg å benytte meg av Richardsons (2004), måte å organisere skrivingen på. Jeg har valgt å organisere skrivingen i fire kategorier. Notater om metode, notater om teori, struktur notater og personlige notater (Nilssen, 2012, s. 44-45). Gjennom å ta i bruk programmet OneNote har jeg strukturert notatene mine i ulike mapper med sammen navn som ovenfor. Det opplevde jeg har bidratt til en god oversikt over datamaterialet.

5.4 ANALYSEPROSESSEN

I denne delen av studien skal jeg se på den empiriske dataen i form av tekst jeg hadde etter transkripsjonene av intervjuene. Dataanalysen består i hovedsak av å tolke data (A. Johannessen et al., 2016, s. 33), og i dette kapittelet ønsker jeg å legge frem min fremgangsmåte for dette.

5.4.1 KODING

Den vanligste metoden for analysering av intervjuer er tematisk koding/analyse, men generelt kan man si at å kode er en analyseprosess hvor man skal sette merkelapper og kategorisere dataene man har som det første steget i en analyse (Flick, 2021, s. 323).

Etter transkripsjonene fortsatte jeg med å lese igjennom intervjuene. Jeg markerte ord, uttrykk og setninger i teksten som jeg følte var relevante. Etter dette forstod jeg raskt at jeg stod ovenfor en stor jobb med å gjøre dataene om til koder. Jeg forsøkte å skrive ned notatene mine fra transkripsjonene på store A3 ark. Etter 10 sider med bearbeiding av transkripsjonene forstod jeg at det kun førte til en dårlig oversikt, da jeg ikke klarte å se hvor i teksten kodene var hentet fra og det ga ikke mye mening når de stod som selvstendige koder uten kontekst. Jeg opplevde at jeg måtte begynne på nytt og ta noen steg tilbake. Jeg valgte derfor å skrive kodene inn i et dokument ved bruk av PC. Jeg skrev inn kodene slik at de var sporbare til transkripsjonene. Jeg ga hver informant sin egen farge og førte på kodene under spørsmålene i intervjuguiden på hver av informantene i et Word-dokument. Denne måten opplevdes enklere og ga mer oversikt enn å kode på papir. Jeg leste de transkriberte sidene mange ganger og opplevde en frykt for å overse noe som var essensielt. Jeg bestemte meg for å gå videre i den tematiske analysen når kodingen ikke lengre skaffet meg ytterligere oversikt, lærdom om

mine data eller ga meg ny informasjon om å tilrettelegge mine data til den påfølgende kategoriseringsfasen (L. E. F. Johannessen, Rafoss & Rasmussen, 2018, s. 293).

Jeg gjennomførte koding uten bruk av dedikerte analyseprogrammer som NVivo eller Max QDA. Grunnlagt for ikke å ta i bruk slike systemer var i boken «Hvordan bruke Teori» beskrives det at bruken av slike systemer best egner seg for å sortere store mengder data og til små eller mellomstore prosjekter er programvaren med til bry enn nytte (L. E. F. Johannessen et al., 2018, s. 294). Jeg opplever at min studie har en liten mengde data og at min manglende kjennskap til disse systemene ville krevd opplæring og tid som studien ikke hadde.

Etter at jeg var ferdig med å kode de transkriberte intervjuene forsøkte jeg å se sammenhenger i kodene og utvikle kategorier. Målet med dette var å sitte igjen med noen kategorier eller temaer fra de 100 sidene med data materiale som kunne bidra inn besvarelsen av forskningsspørsmålene og problemstillingen for studien (Nilssen, 2012, s. 89-90).

Utfordringen jeg møtte tidlig var at jeg selv måtte ta stilling til hva de ulike kategoriene skulle inneholde og hva som skulle være kriteriene for å sette noe inn i kategori, fremfor en annen (L. E. F. Johannessen et al., 2018, s. 295). Utfordringen med dette var at jeg følte det ga meg enormt mye makt til å ta et standpunkt på hva jeg ønsket å fokusere på i forskningen og hva som var viktig i besvarelsen av problemstillingen og forskningsspørsmålene.

5.4.2 KATEGORISERING

I kategoriseringen i analyseprosessen valgte jeg å ta utgangspunkt i forskningsspørsmålene. Jeg gjorde dette for å utforme kategorier, mot kun å la meg styre av en fornemmelse av hva som var viktig (L. E. F. Johannessen et al., 2018, s. 296). Det var utfordrende å finne en kategori og plassere koden inn i og det opplevdes som at kompleksiteten ved noen av informantenes svar gjorde det krevende å se hvor alle kodene passet inn. Etter at jeg hadde sortert alle kodene inn i alle kategoriene gjorde kategoriene det nødvendig med ny teori og utvidelse av den eksisterende teorien jeg hadde satt meg inn i (Nilssen, 2012, s. 94-95). Et eksempel på dette er kategorien, mental trening i distriktet, hvor data fra informantene gjorde det nødvendig å innhente ytterligere teori om visualisering. Jeg har valgt å følge en abduktiv forskningsprosess som betyr at jeg veksler mellom teori og empiri. Jeg har gjennom oppgaven lest litteratur og teori om teamene som fremstår av betydning på grunn av funnene i datainnsamlingen (Skilbrei, 2019, s. 55).

Under prosessen med å kode materialet måtte jeg flere ganger gå tilbake å lese kodene i kontekst. Det opplevdes som en god måte å ha notert sidetall underveis i kode prosessen, da jeg opplevde at flere av kodene mistet mening når de ble tatt ut av kontekst. I begynnelsen var jeg preget av et ønske om å finne det Gibbs (2007), beskriver som en «jakt» på å finne essensen i datamaterialet (Nilssen, 2012, s. 98-99), og at analysen derfor opplevdes som utfordrende. Selv om denne prosessen var tidkrevende opplevdes det positivt og bli godt kjent med datamaterialet og analysen ved å gi prosessen tid, slik at datamaterialet naturlig kunne vokse frem. Jeg valgte å gå tilbake datamaterialet av de transkriberte intervjuene en gang til når kategoriene var ferdig utviklet. Grunnlaget for dette var for å se om det var noen utsagn, ytringer eller annet som burde ligge i kategoriene jeg hadde utviklet. Gjennom det kan man si at jeg analyserte materialet med de kategoriene jeg hadde utviklet og som hadde bakgrunn fra det samme datamaterialet. Ifølge Nilssen (2012, s. 99-100), er dette en deduktiv tilnæringsmåte for å teste kategoriene.

I begynnelsen av arbeidet med empirien opplevde jeg i liten grad at jeg hadde struktur på hvordan jeg gikk frem. Metodikken var preget av lite oversikt og ujevn jobbing med materialet. Det førte til lav fremgang og jeg tok derfor noen skritt tilbake og benyttet meg av modellen fra L. E. F Johannessen et al (2018, s. 300). Ved hjelp av den laget jeg en disposisjon for å skrive ut empirien, noe som ga positive resultater. Jeg hadde en usikkerhet på om intervjuguiden var tilstrekkelig utformet med optimale spørsmål for studiens overordnede problemstilling, men ved utformingen av disposisjonen, ved hjelp av modellen, opplevde jeg at kodingen og kategoriseringen av de transkriberte intervjuene hadde gitt meg tilstrekkelig med informasjon for å besvare forskningsspørsmålene mine.

Nilssen (2012, s.108), mener at tabeller er et viktig analyseredskap og jeg har derfor valgt å legge ved tabellen som ble utviklet under kategoriseringen (viser til vedlegg 7).

5.4.3 RAPPORTTERING

“Data interpretation refers to developing ideas about your findings and relating them to the literature and broader concerns and concepts” Bogdan og Biklen (2003 (Nilssen, 2012, s. 104).

Gjennom analyseprosessen forsøkte jeg å komme frem til funnene, mens i tolkningen ønsker jeg å finne mening i funnene. Ifølge Nilssen (2012, s. 106-107), er en viktig del av tolkningsprosessen å stille spørsmål for å opprettholde dialog med datamaterialet. I tolkningen av materialet studerte jeg innholdet i kategoriene. Gjennom å ha fokus på at hver ytring,

setning og utsagn og at de forstås i kontekst og ikke kun ha fokus på hva som sies, men også forstå hvordan det sies, så jeg tilbake til lydfilene av intervjuene for å høre på enkeltintervjuer og forsøke å huske konteksten og måten det non verbale språket fra informantene ble formidlet. Jeg ønsket å forstå hva som ble sagt og på hvilken måte, men også hvorfor informantene sa akkurat dette. Under intervjuene kom flere av informantene med lange svar, hvor jeg opplevde å måtte avbryte dem for å fortsette på spørsmålene i intervjuguiden. På den ene siden opplevdes dette som nødvendig for ha mulighet til å stille de spørsmålene jeg måtte ha svar på, mens på den andre siden kunne nyttig informasjon fra informantene ha kommet frem.

Noe av det jeg opplevde som mest utfordrende ved rapporteringen i studien var at informantenes nonverbale kommunikasjon i liten grad var synlig i de transkriberte intervjuene og at jeg måtte bruke tid for få en oversikt over dette. Et eksempel var i et av de transkriberte intervjuene beskrev informantene en hendelse som fremstod som urealistisk. Gjennom å høre på lydfilen oppdaget jeg at informantene lo mye og snakket på en sarkastisk måte, som sa meg at informantene overdrev en hendelse for å illustrere et poeng.

5.5 VURDERING AV PROSJEKTETS KVALITET

I denne delen av oppgaven ønsker jeg å se på fem ulike kriterier for kvalitet. Jeg ønsker å gjøre dette med bakgrunn av Tjoras (2021, s. 231), fremstilling av kriteriene pålitelighet, refleksivitet, transparens, gyldighet og generaliserbarhet. Jeg kommer også til å vurdere min egen posisjon som Inside/Inside forsker og vurdere dette opp imot studiens kvalitet.

5.5.1 PÅLITELIGHET

Begrepet pålitelighet er knyttet til reliabilitet (A. Johannessen et al., 2016, s. 229), og handler om at man har en sammenheng gjennom hele prosjektet (A. H. Tjora, 2021, s. 231). Ifølge Johannessen et al. (2016, s. 229), er det lite hensiktsmessig å vurdere påliteligheten i kvalitativ forskning. Det begrunnes med at det ikke benyttes strukturerte databehandlingsteknikker og at det er en samtale som har kontroll over datainnsamlingen. Min tolkning på dette omhandler at jeg opplever at selv om kvalitative intervjuer kanskje ikke gir den samme forutsigbarheten som en kvantitativ forskning, kan man gi pålitelighet til leseren gjennom å angi kontekst og være tydelig i beskrivelse av fremgangsmåte og valg gjennom forskningsprosessen. Tjora (2021, s. 231), beskriver at redegjørelse for forskerens posisjon er viktig for å styrke påliteligheten. Min bakgrunn fra 10 år ved Patruljeseksjonen i

Oslo Sentrum gjør at mitt engasjement for det operative nok er en drivkraft for valg av emne og valg gjort i dette prosjektet. Jeg har forsøkt å være min bakgrunn bevisst gjennom å redegjøre for mine fremgangsmåter, antagelser og tolkninger. Ut ifra min bakgrunn på forskningsfeltet blir jeg en «in house» forsker. Dette vil jeg se nærmere på i kapittel 5.5.6.

Ifølge Nilssen (2012, s. 137), er forskerens nærhet en fordel, men en utfordring jeg opplevde var at jeg måtte være svært bevisst på var den tause kunnskapen. Med dette mener jeg kunnskapen som for meg er svært innlysende, men for en utside forsker eller leser ikke vil være forståelig. Et eksempel på dette kan være fra en informant som sier følgende:

«Vi tar kanskje litt tørre drag før vi legger pistusen i bilen og går opp for overlapp med avtroppende».

For meg som polititjenesteperson er denne setningen fullt forståelig, men for andre som ikke har kjennskap til terminologien som brukes blant operative polititjenestepersoner kan det oppleves uforståelig. I eksempelet sier informanten at de tar noen tørre avtrekk som betyr å skyte med tomt våpen, før de låser pistolen inn i bilen og går opp fra garasjen for å møte de som har vært på vaktsettet før dem. I de første intervjuene jeg gjennomførte stilte jeg få spørsmål til informantene om den tause kunnskapen og jeg opplevde at kun ved gjennomlesning av transkripsjonene at jeg ble bevisst min egen kunnskap om den operative terminologien og forståelsen. I de senere intervjuene forsøkte jeg i større grad å stille spørsmål til hva informantene beskrev. På den ene siden kan denne utviklingen være begrunnet med at min trygghet i intervjurollen økt, mens det på den andre siden kan henge sammen med gjennomlesningen av de første transkriberte intervjuene og opplevelsen jeg fikk av ustilte spørsmål fra min side. Nilssen (2012, s. 137-139), beskriver at en forsker vil forsøke å redusere distansen mellom seg selv og den som deltar i forskningen for å få kunnskaper som er relevante utover datamaterialet. Jeg opplevde på den ene siden at min bakgrunn bidro til at avstanden til informantene ble mindre, men at det på den andre siden ført til at jeg måtte være svært bevisst nærhetsprinsippet og hvordan det kan gjøre meg mer mottakelig for data som bygger under hva jeg selv tror.

5.5.2 REFLEKSIVITET

Tjora (2021, s. 250-251), sier at all forskning må ha følge av refleksjoner over hvordan man kom frem til de tolkninger man gjør. Bakgrunnen for dette er at ingen kvalitativ forskning er et speil av virkeligheten, men vi må se forskningen som en tolket sannhet. I denne studien kan

man si at de tolkninger som jeg har gjort er en tolkning av hva informantene selv har tolket. Ved å være refleksiv undersøker jeg hva som påvirker tolkningen som skjer (A. H. Tjora, 2021, s. 251). Jeg mener at jeg ikke kan møte materialet med fullstendig objektivitet og at det derfor stilles krav til meg om en konstant bevissthet omkring min rolle, mitt teoretiske ståsted, mine interaksjoner og mitt empiriske materiale. Subjektiviteten jeg har kan derfor ikke unngås og må derfor være noe som jeg forholder meg til gjennom hele prosjektet (Nilssen, 2012, s. 139-140). Jeg valgte tidlig i prosjektet å ta i bruk forskningslogg igjennom dataprogrammet OneNote, hvor progresjon, oppgaver og handlinger ble nedskrevet. Grunnlaget for dette var todelt. På den ene siden opplevde jeg at det var viktig å beskrive hva jeg hadde foretatt meg, og gått frem for å redegjøre ovenfor leseren valgene som ble tatt. På den andre siden var det for å sikre at tanker og ideer ikke forsvant og ble glemt, men skrevet ned slik at jeg enkelt kunne finne tilbake til det i skriveprosessen. Gjennom dette har jeg skrevet ned mine valg og vurderinger som jeg har tatt i studien og forsøkt å begrunne disse stegvis i prosessen.

5.5.3 TRANSPARENS

Transparens beskrives ofte som gjennomsiktighet og skal si noe om hvordan prosjektet er gjennomført. Her skal man beskrive spørsmål leseren kan ha som hva slags teorier man har tatt i bruk, hvilke utfordringer som har oppstått og når, hvordan deltagere er rekruttert med videre. Transparens handler i stor grad om hvordan forskeren formidler valgene i rapporteringen (A. H. Tjora, 2021, s. 248). Jeg har i denne studien valgt å rapportere mine valg fortløpende. Jeg har forsøkt å gi leseren et godt innblikk underveis i prosjektet for at leseren skal kunne ta stilling til kvaliteten på arbeidet. Tjora (2021, s. 249), viser til bruken av sitater fra intervjuer som et virkemiddel for at leseren skal ta del i forskerens beslutninger og tolkninger. Jeg har brukt totalt 26 sitater. Jeg har forsøkt å vise til konteksten de ble besvart i ved å skrive inn spørsmålet som ble stilt til besvarelsen fra intervjuguiden. Tjora (2021), nevner nødvendigheten av å navngi informantene og beskrive de i form av kjønn, alder eller lignende (A. H. Tjora, 2021, s. 250). Jeg har i denne studien valgt å ikke gjøre dette. Grunnlaget er at alle informantene er mellom 23-40 år og har relativt lik utdanningsbakgrunn. Variasjonen i informantenes utdannelse er at 4 av informantene har gjennomført førstegangstjenesten i forsvaret, mens resterende ikke har det. Fordelingen av kjønn i studien er fem menn og to kvinner. Verken alder, kjønn eller utdanningsbakgrunn har fremstått som nødvendig å beskrive i sitatene som er tatt i bruk. Grunnlaget for dette er at det er svært stor variasjon i IP4 ansatte på disse områdene og utvalget i denne studien opplever å representere

dette på en god måte for å få et datagrunnlag som kan bidra til besvarelse av problemstillingen.

5.5.4 GYLDIGHET

Gyldighet handler om at det skal være en sammenheng mellom de stegene man har tatt og hvordan studien er utformet og problemstillingen man ønsker svar på. For å ha gyldighet i studien er det viktig at de spørsmålene jeg finner svar på faktisk er de spørsmålene jeg stiller (A. H. Tjora, 2021, s. 232). Jeg har i metodekapittelet, gjort rede for mine valg av fremgangsmåter og forsøkt å ta valgene underveis i prosjektet som kan bidra til å gi svar på problemstillingen. Jeg har forsøkt å gjøre rede for tidligere forskning på dette området og begrunne de teoretiske innspillene jeg har kommet med. Jeg anerkjenner at valg jeg har tatt i prosjektet har ført meg på andre veier enn jeg først antok og at jeg derfor har foretatt justeringer i problemstillingen (A. H. Tjora, 2021, s. 234). Den største forandringen i denne studien var at jeg tidlig ønsket å ha fokuset på de politiske forventninger som ligger om politiets kapasitet og evne til å håndtere en PLIVO hendelse. Under intervjuene opplevde jeg at svarene jeg fikk av informantene førte meg inn i nye interessante temaer som jeg heller ønsket å fokusere på. Jeg har derfor justert noen av mine forskningsspørsmål i tråd med valgene jeg tok etter intervjuene.

5.5.5 GENERALISERBARHET

Begrepet generaliserbarhet handler om det man har undersøkt har relevans for andre områder enn kun feltet som man har forsket på (A. H. Tjora, 2021, s. 231). I følge Kvale (1992), er generaliserbarhet det samme som ekstern validitet og et viktig kriterium ved diskusjon av kvalitet i kvalitativ forskning (Roald & Kjøppe, 2008, s. 93). Generaliserbarhet har tidligere vært viktig innenfor kvalitative undersøkelser, men det er også nødvendig å diskutere i kvalitative studier, selv om det ikke er uten utfordringer på hvordan man kan generalisere kvalitativt arbeid (A. Tjora, 2017, s. 1). Det fremstår som temaet om generalisering i kvalitative studier er omdiskutert, men jeg opplever at om det er en mulighet for at forskningen som er gjort i denne studien kan ha relevans for andre områder, vil det være utelukkende positivt. Tjora (2017, s. 2), skisserer tre former for generalisering innenfor kvalitativ forskning. Naturalistisk generalisering handler om at man rapporterer grundig for alle valgene og beskriver detaljene i forskningen slik at leseren selv kan avgjøre om det annen forskning. Moderat generalisering beskriver at forskeren selv velger situasjoner innenfor tid, kontekst, eller lignende som kan være overførbart til annen forskning. Konseptuell

generalisering handler om at man gjennom forskningen man gjør utvikler typologier, teorier eller annet som kan være overførbart til andre tilfeller (A. H. Tjora, 2021, s. 239). I denne studien har jeg valgt å redegjøre kort for disse.

Innenfor naturalistisk generalisering er det ifølge Tjora (2017, s. 3), er det av betydning at forskeren kan vurdere om funn som er gjort kan anvendes for eget arbeid. Noe av utfordringen med dette er at forskning i dag ofte formidles gjennom tidsskrifter og andre vitenskapelige artikler. Det gjør at mye av konteksten forsvinner og det er utfordrende for leseren å vurdere generaliserbarheten. I denne studien har jeg forsøkt å beskrive konteksten, fremgangsmåten og omstendighetene rundt mine valg og funn, slik at leseren vil kunne få et best mulig grunnlag for å tolke kvaliteten av studien.

I moderat generalisering stilles det krav til forskeren om beskrivelser og forklaringer om hvordan gyldigheten av de funnene som er gjort skal tolkes. Det beskrives at forskeren skal muliggjøre generalisering gjennom en rekke punkter. Jeg mener ønsker å trekke frem de punktene som er mest sentrale for denne studien. Å sette funnene i lys av settingen hvor de ble beskrevet og hvor de ble hentet fra i studien oppleves som svært relevant (A. H. Tjora, 2021, s. 244). Jeg har gjennom denne prosessen forsøkt å dokumentere og forklare informasjonen, valgene, forskningen og konteksten som funnene er gjort i. Jeg har gjort dette blant annet for å sikre at leseren selv skal kunne vurdere generaliserbarhet i studien.

Generaliseringen kan møte utfordringer om man ikke ser på koblingen mellom prosjektet og sosiale prosesser (A. H. Tjora, 2021, s. 244). Med dette tolkes det som de sosiale prosessene som foregår er det viktig å redegjøre åpent om, slik at leseren i størst grad selv kan vurdere generaliserbarheten. De sosiale prosessene jeg opplever som mest fremtredende er samhandlingene med informantene. Jeg har derfor gjort rede for hvilke omstendigheter intervjuene ble foretatt i og jeg har forsøkt å beskrive fremgangsmåten i intervjuene og hvilken informasjon informantene er blitt gitt. Jeg har hatt et ønske om å være tydelig på dette i mine beskrivelsen, men at jeg ikke i fullstendighet kan beskrive toneleie, informantenes oppfattelse av spørsmål eller non verbal kommunikasjon eller hver sosial prosess som foregikk ved rekruttering eller under intervjuene.

I forhold til konseptuell generalisering påpeker Nilssen (2012, s. 141-142), at en kvalitativ studie aldri kan bli gjort på tilsvarende måte igjen fordi det er så mange omstendigheter rundt forskningen som er avgjørende for resultatet som fremkommer. Det er viktig å fremstille

funnene som er gjort opp imot empirien som ligger til grunn. Man skal også trekke inn teorier og tidligere forskning som kan gi en større generaliserbarhet (A. H. Tjora, 2021, s. 246). I denne studien har jeg forsøkt å trekke inn et teoretisk grunnlag som kan bidra til å belyse empirien og bidra til å nyansere og diskutere problemstillingen og forskningsspørsmålene. Jeg gjennomførte i begynnelsen undersøkelser for å kartlegge tidligere forskning som omhandler temaet for studien. Jeg antar at det kan bli utfordrende å benytte forskningen jeg har gjort direkte, i lys av Nilssens uttalelse (2012, s. 141-142), til andre områder eller felt, men om man velger å se mer generelt på materiale, vil man kanskje kunne finne noen trekk eller observasjoner i forskningen som kan ha relevans for andre områder som for eksempel forsvaret (A. H. Tjora, 2021, s. 245-246).

5.5.6 INSIDE/INNSIDE

Davies viser til Brown (1996), som beskriver fire former for politiforskning. I denne studien vil jeg se nærmere på det Brown (1996), kaller Inside/Inside forsker. Denne beskrivelsen bruker han om politifolk som forsker på sine egne i tilknytning til egen akademisk karriere (Davies, 2016, s. 156). Rachlew (2010, s. 135), beskriver fordeler og ulemper ved å være en Inside/Inside-forsker og jeg kommer i neste del av kapittelet til å se disse i sammenheng med denne studien.

I den konseptuelle fasen av denne studien opplevd jeg tidlig at temaet og valg av problemstilling i stor grad ble formet av min kjennskap til det operative i politiet. Gjennom å selv ha erfaringer fra temaet i studien ønsket jeg å skrive om noe som kunne være nyttig for operativt personell. Noe av utfordringene med dette er at den subjektive kjennskapen jeg har til temaet vil kunne bidra til å forme de tolkningene og valgene jeg gjør i studien (Rachlew, 2010, s. 135). Den inngående kjennskapen jeg har til prosesser, prosedyrer og uskrevne regler vil kunne bli oversett av blindhet på egen profesjon. For å forebygge dette har jeg forsøkt å være dette bevisst og redegjøre mine avgjørelser, tolkninger og handlinger i denne studien.

I motsetning til hva Rachlew (2010, s. 137), beskriver, opplevde jeg at min kjennskap til politiet ikke førte til at det formelle i studien forløp enklere. Til tross for at det antageligvis var enklere for meg å få kontaktinformasjon til aktuelle søknadsbehandlere, ble jeg som Inside/Inside forsker likestilt med andre forskere som ikke hadde sin bakgrunn i politiet og fikk ikke søknaden behandlet i Oslo. På en annen side vil jeg anta at rekruttering av

informanter var enklere med tilgang til ansatte i Øst-Politidistrikt, men at det til tross for det var utfordrende å få informanter til å delta. I sammenheng med dette kan jeg ikke utelukke at noen av informantene ønsket å hjelpe en kollega ved å delta i studien. Under intervjuene kunne min rolle som Inside/Inside forsker slå ut på to måter ved at informantene hadde tillit til meg fordi de oppfattet meg som en kollega, eller at informantene opplevde mindre tillit til meg fordi de så på meg som en forsker.

I designfasen vil jeg som Inside/Inside forsker kunne dra nytte av kjennskapen min til politiyirket. Gjennom å designe en intervjuguide som kunne bidra til å fange opp nyanser i tjenstepersonenes opplevelse av PLIVO, som utenforstående ikke ville ha hatt tilgang til. På den andre siden vil formuleringene i intervjuguiden være formet av min forutinntatthet som jeg besitter som politi og som gjør at denne kunnskapen kan lukke dører for ny oppdagelser (Rachlew, 2010, s. 141). I analysefasen har jeg hatt med meg Landers (2006), beskrivelse om at forskeren bruker seg selv i kunnskapsproduksjonen (Rachlew, 2010, s. 144). Ved å ha denne inngående kjennskapen til feltet studien tar for seg er jeg bevisst den muligheten at jeg kan tolke og analysere dataene i studien ut ifra allerede etablerte oppfatninger. I dette har jeg forsøkt å være min rolle bevisst og forsøkt å beskrive i kapittel 5.5.2, om refleksivitet.

I initialfasen av studien vurderte jeg hvilke metodiske utfordringer det kunne føre med seg å ha kjennskap til Oslo og få et tilfeldig utvalg av informanter. Gjennom avslaget fra Oslo om å rekruttere informanter, velger jeg å se dette som en bedre mulighet til å rekruttere informanter jeg ikke hadde kjennskap til og som ikke kjente meg i Øst-Politidistrikt. I Oslo ville sannsynligheten for at informantene hadde en form for kjennskap til meg være stor, som i følge Rachlew ville økt muligheten for Hawthorne- effekten (Rachlew, 2010, s. 143). Selv om de metodiske utfordringene i ettertid opplevdes å minske ved avslaget fra Oslo, var jeg allikevel bevisst utfordringer knyttet opp til et fritt samtykke fra informantene (Kalleberg, 2006, s. 18). Gjennom at informantene var klar over min stilling og mitt behov for å rekruttere informanter, kan det ha ført til et usynlig press, som kan bevisst og ubevisst påvirke informantenes frie samtykke (Rachlew, 2010, s. 143).

Forskeren et ansvar om å formidle funnene på en slik måte at det ikke er misvisende og at leser får et mest mulig korrekt grunnlag for å bedømme forskningens kvalitet og resultat. (Rachlew, 2010, s. 147). Jeg har forsøkt å være bevisst min fremstillingen av resultatene i denne studien slik at de formidles på en korrekt måte. Dette har jeg lagt vekt på fordi jeg opplever at som Inside/Inside forsker har jeg i noe grad, enda større ansvar for at

oppfatningen til leseren stemmer overens med det studien har kommet frem til, da jeg antar at enkelte vil tilføre studien større tyngde når den er skrevet av en fra innsiden.

6.0 KOMPETANSE TIL Å HÅNDTERE?

I denne delen av oppgaven ønsker jeg å presentere funn knyttet til de tre forskningsspørsmålene. Jeg vil ta for meg disse og forsøke å knytte de opp mot det teoretiske rammeverket i studien.

I dette kapittel kommer jeg til å legge frem analysen og funn knyttet til forskningsspørsmåla: hvordan opplever tjenestepersoner at de får kompetanse til å håndtere en PLIVO. Jeg vil fokusere på informantenes forståelse og betydning av begrepet kompetanse innenfor og se dette opp imot definisjoner gitt i det teoretiske rammeverket. Jeg vil videre se på ulike funn innen blant annet erfaring, utdanning og trening, og annet, som påvirker hvordan informantene opplever å få kompetanse for å kunne håndtere PLIVO hendelser.

6.1 HVA ER KOMPETANSE FOR INFORMANTENE?

Som vi har sett i kapittel 4.1 er det ulike definisjoner på begrepet kompetanse. Informantene fikk i intervjuene, gitt sine beskrivelser av deres definisjon av ordet. Informantenes definisjoner oppleves å passe innenfor definisjonene til Lai (2013, s. 46), og NOU, (2018, s. 14), beskriver. En informant beskriver kompetanse slik:

«det handler vel om å ha kunnskap, mestre det man skal og løse oppdraget»

Unntaket i informantenes beskrivelser er fra NOU, (2018, s. 14), hvor definisjon sier at holdninger er av betydning for kompetanse. Ingen av informantene beskriver holdninger som viktige for kompetansen til å håndtere en PLIVO hendelse. Definisjonen fra NOU, (2018), sier lite om hva slags holdninger som kreves, noe som oppleves utfordrende, da den legger til grunn at noen holdninger vil være mindre eller mer kompetansefremmende enn andre. På den andre siden kan man anta at om en tjenesteperson har en holdning til å tilegne seg ny kunnskap vil det i større grad virke kompetansefremmende enn om tjenestepersonen har en negativ holdning for læring.

Som tidligere nevnt tidligere, ble det beskrevet hvem som ønsket å bli informant til denne studien og det oppleves på den ene siden at informantene i stor grad har et ønske om å øke

kompetanse på PLIVO hendelser og derfor har en positiv holdning til læring. Ser man motsatt på dette kan man anta at de som ikke ønsket å delta i studien gjorde dette på grunn av en holdning hvor man for eksempel ikke ser egen gevinst av deltagelse, ikke opplever sin egen kompetanse som tilstrekkelig eller på annen måte ser verdien av deltagelse. Det å være bevisst hvilke informanter som ønsker å delta i studien er viktig da det vil kunne ha betydning for resultatene i analysen og viktig å beskrive for å oppnå transparens.

Funn i analysen viser at selv om informantenes beskriver i stor grad er i overenstemmelse med definisjonene i det teoretiske rammeverket, legger flere av informantene vekt på at kompetanse er en egenskap som raskt endrer seg og at opplevelsen av egen kompetanse ikke nødvendigvis er konstant. Flere av informantene beskriver at de kan oppleve å ha kompetanse på enkelte deler av den operative tjenesten, men at andre aspekter oppleves kompetansen mangelfull. Noe av utfordringen med dette kan være at informantene har ulike opplevelser av sin egen kompetanse og at deres definisjoner er begrunnet i deres egen subjektive opplevelse av begrepet, snarere enn refleksjoner av ordets betydning.

Kompetansebehovs utvalg beskriver i NOU (2018, s. 15), at det knyttes tre ulike ferdigheter til kompetanse (se kapittel 4.1). Utvalgets beskrivelser av kognitive ferdigheter kan på en side samsvare med informantene ved at flere beskriver faktorer som god situasjonsforståelse* og operativt mindset, som viktig for å ha kompetanse, men på den andre siden samsvarer ikke beskrivelsen av kognitive ferdigheter hos samtlige av informantene. De sosiale ferdighetene samsvarer i større grad med informantenes beskrivelse av hva kompetanse er da alle informantene omtaler teamet, samspill eller kollegaer som kompetanse. Et fåtall av informantene beskriver emosjonelle ferdigheter som kompetanse i PLIVO hendelser og det legges lite vekt på faktorer som motivasjon og åpenhet som et ledd i definisjonen av kompetanse. Ut ifra dette samsvarer enkelte av kompetansebehovsutvalgets beskrivelser av ulike ferdigheter til kompetanse ikke til informantenes opplevelser av begrepet.

6.1.1 HVORDAN OPPNÅR INFORMANTENE KOMPETANSE?

Flere av informantene beskriver en operativ karriere som har vært i mange år, men hvor man i liten grad har hatt PLIVO øvelser. Andre informanter beskriver at de har vært ansatt i noen år og har fått opplæring eller hatt PLIVO øvelser. Informantene beskriver ulik grad av operativ tjenesteerfaring, men alle opplever lite opplæring og trening på PLIVO i distriktet.

Informantene fikk spørsmål om hvordan de opplevde at de tilegnet seg kompetanse om PLIVO og en informant beskriver det slik:

«Gjennom scenariotrening og teori, men også øve praktisk og mentalt er det jeg tenker er viktig for å få kompetanse [på PLIVO].»

Analysen viste at samtlige av informantene mente at trening var viktig for å utvikle egen kompetanse på håndtering av en PLIVO hendelse. Hos fem av informantene ble det beskrevet både trening i form av fysiske øvelser og mental trening, mens to av informantene kun beskrev utvikling av egen kompetanse gjennom øvelsesbasert trening. En informant beskriver det slik:

«Det er viktig å få det fra PHS, men også ved øvelser på stasjonen. Det er jo mange nyutdannede som aldri har vært borti PLIVO trening og ikke fått det så det sitter i blodet».

Informantene mener at det er viktig med øvelsesbasert trening, men her var det også informanter som mente at kun øvelsesbasert trening ga kompetanse og ikke den mentale treningen. Analysen viser at den sistnevnte gruppen liten grad opplevde mental trening ved sitt tjenestested og at grunnlaget for deres bevarelser derfor kan være forankret i at de i stor grad kun har gjennomført øvelsesbasert trening som IP4 personell. På samme måte viser analysen at de informantene som beskriver at de tilegner seg kompetanse, gjennom øvelsesbasert og mental trening i større grad har opplevd fokus på mental trening ved sitt tjenestested eller gjennom personlig interesse.

Informanten i utsagnet ovenfor beskriver vedkomnes opplevelse av tjenestepersoner som kommer fra politihøgskolen og at de i liten grad har trent på PLIVO. Ser man dette ut ifra Heggen og Damsgaards (2010, s. 97), kan man anta at det teoretiske rammeverket IP4 personell får gjennom PHS utdannelsen, ikke oppleves tilstrekkelig blant flere av informantene. På den andre siden beskriver Heggen og Damsgaard at gjennom en utdanningen vil man få kunnskaper, ferdigheter som gjør IP4 personell kompetent til å utøve yrket (Heggen & Damsgaard, 2010, s. 97), noe som ikke samsvarer med informantenes opplevelser. I analysen er det differanse mellom dette og informantenes opplevelser om hvor stor betydning utdannelsen IP4 personell mottar har for kompetansen til å håndtere en PLIVO.

Derfor oppleves det at funnene i studien om utdanning er avgjørende for i hvor stor grad informantene oppnår kompetanse, er ufullstendige.

Som nevnt, var det ingen av informantene som hadde gjennomgått opplæring i PLIVO når de begynte i distriktet. Noen av informantene beskrev at de hadde opplevd PLIVO øvelser på IP treninger, mens to informanter opplevde at de aldri hadde deltatt på en PLIVO øvelse, men hadde arbeidet flere år i distriktet. På spørsmål om informanten følte seg kompetent til å håndtere en PLIVO svarte en informant følgende:

«Jeg kan ikke si at jeg føler meg kompetent på det [PLIVO], det kan jeg ikke ut ifra hvor lite vi har trent på det. Vi har faktisk ikke hatt en ordentlig PLIVO øvelse her hos oss».

PLIVO prosedyren skiller seg vesentlig fra all annen taktikk som politiet har i form av at politiet skal gå til øyeblikkelig aksjon for å nøytralisere gjerningspersonen(e) (Walden, 2016, s. 11), og de siste årene har hyppigheten på PLIVO hendelser økt (Lagestad, 2022, s. 122). Ut ifra deltagernes beskrivelser har informantenes øvelser og trening på PLIVO vært den samme (NOU, 2017, s. 57). Funnene i analysen sett i sammenheng med dette, kan gi en opplevelse av at økt hyppighet på PLIVO hendelser og det informantene opplever som ikke tilstrekkelig trening, gir en opplevelse av mangel på mestring. Det vil kunne være en mulig forklaring på hvorfor informantene opplever en lav kompetanse på å håndtere PLIVO hendelser.

6.1.2 ERFARING OG KOMPETANSE.

Det var varierende hvordan informantene opplevde at erfaring spilte inn på egen kompetanse. Flere av informantene svarte at de opplevde erfaring som positivt i forhold til egen kompetanse, mens en informant beskrev at det fremstod for vedkomne fordelaktig å komme rett fra skolen og ikke ha slitasje fra arbeidslivet.

«Det er ikke alle som gjør en innsats selv og etter hvert blir formen dårligere og det er mye som kanskje ikke er like bra som det burde, ja at det går i gal retning når man skal håndtere noen situasjoner fordi de kanskje er blitt litt mette i jobben. Man har kanskje brukt opp litt av spenningsmomentet og det å være litt fremoverlent og at ting kanskje blir et ork. Men for de som er litt mer ferske, som jeg kaller det, og har lyst på en operativ karriere og er sammen med likesinnede og synes det er spennende og har et oppriktig ønske om å prestere, så er det kanskje en større fordel å ikke ha så mye erfaring.»

Selv om det kun var en av informantene som hadde denne opplevelsen, fremstår informantens beskrivelser som interessante. Informanten mener at kompetansen kan gå i motsatt retning ved erfaring om tjenestepersoner ikke har motivasjon i arbeidshverdagen. På videre spørsmål mente informanten at motivasjon for tjenesten hadde en positiv innvirkning på kompetansen og vedkomne antok at tjenestepersonens opplevde kompetanse også ville synke om interessen for tjenesten ikke var til stede. Ut ifra det kan man anta at lang tjenesteerfaring i seg selv ikke er tilstrekkelig for at opplevelsen av egen kompetanse skal øke, men at også motivasjon for arbeidet bør være til stede for at tjenestepersonene skal ha en opplevelse av høy kompetanse.

Forskningsmaterialet tyder på at majoriteten av informantene mente at tjenesteerfaring styrket den opplevde kompetanse hos dem og at de som nylig hadde fullført Politihøgskolen ville ha mindre kompetanse enn dem selv til å håndtere en PLIVO hendelse. En informant opplevde at erfaringen knyttet seg til økt antall treninger, mer kunnskap om kommunikasjon og samhandling med andre tjenestepersoner og ikke nødvendigvis til deltagelse på reelle PLIVO hendelser. En informant beskriver sin opplevelse av erfaring og kompetanse slik: (I utdraget under er forkortelsen I, informanten, mens T, er intervjuer).

I: «Jeg tenker at de som kommer rett fra Politihøgskolen er veldig ferske og stiller litt svakere for å håndtere en PLIVO på en god måte enn de som har jobbet litt lengre og har erfaring.

T: Så de som har jobbet lengre vil ha bedre kompetanse til å håndtere en PLIVO?

I: Jeg vil ikke generalisere, men jeg vil anta at min tankegang har mer erfaring når man har jobbet litt i politiet og et bedre utgangspunkt, hvor man har vært på flere treninger og fått med seg mer kunnskap og mer oversikt på hvordan man kommuniserer og samhandler.»

Ser vi tilbake til Lagestad, (2022, s. 62), kan man anta at den digitale opplæringen studentene gjennomgår i utdannelsen på PHS ikke fremstår som tilstrekkelig for å få kompetansen til å håndtere en PLIVO. Om den opplevde kompetansen hos studentene er ulik dette, fremstår vanskelig å bedømme. Murray (2004, s. 212), påpeker at utdannelsen kun er en forløper til trening. Ut ifra dette kan man anta at det å forvente at den opplevde kompetansen er høy hos nyutdannede tjenestepersoner kan være mindre sannsynlig. For informantene fremstod det, at deres egen opplevde kompetanse var høyere nå enn når de først begynte i arbeidslivet fra Politihøgskolen.

6.1.3 IP4 OG ANTALL TRENINGSTIMER

Prosedyren om PLIVO peker på at arbeidsgiver skal sørge for opplæring og trening tjenestepersoner og at det kreves større innsats av innsatspersonell som har mer trening (Walden, 2016, s. 7). Ut ifra dette kan man stille spørsmål om IP4 mannskaper skal ha mindre innsats enn IP3 personell eller IP1 personell (NOU, 2017, s. 57), fordi de har færre treningstimer. Om dette er tilfellet oppleves det problematisk å definere bruken av begrepet innsats i dette tilfelle. Er det her snakk om involvering i selve PLIVO hendelsen eller på hvilken måte skal innsatsen reduseres? Det at man raskt skal nøytralisere en gjerningsperson, gjør det utfordrende å kategorisere innsatsen. (Walden, 2016, s. 11). Prosedyren stiller like krav til tjenestepersoner uavhengig av IP kategori. Det vil si at ved en PLIVO hendelse vil tjenestepersonene som er i nærhet i tid og sted ha en handlingsplikt til å nøytralisere gjerningspersonen(e), uavhengig av IP kategori eller opplevd kompetanse. Analysen viser at flere informanter opplever utfordringer med ulike treningstimer for IP4 og IP3 personell, når kompetansen det kreves for å håndtere en PLIVO oppleves som likt for dem. En informant beskriver det slik:

«Så skulle jeg ønske det var flere timer. Jeg synes jo at de treningstimene de har som IP3, burde IP4 også hatt. Vi kjører jo like mye ute om ikke mer».

Under intervjuene ble denne problematikken beskrevet av flere informanter hvor de forteller at de ser IP3 personelt delta på større tverrfaglige PLIVO øvelser, mens de selv ikke får denne muligheten. Alle informantene mente det ikke er IP kategori som bestemmer hvem som kommer først til en PLIVO hendelse, men tilfeldigheter i form av på riktig sted til riktig tid. Forskningsmaterialet viser at informantene har en lik forståelse av at deltagelse på tverrfaglige PLIVO hendelser vil forbedre deres opplevelse av egen kompetanse. Videre var det flere av informantene som mente fordi IP3 personell deltok på flere PLIVO øvelser og treninger ville de ha en styrket opplevelse av egen kompetanse i forhold til informantene. Ut ifra dette fremstår det som informantenes opplevelser av IP3s treningstimer kan være av betydning for deres egen opplevelse av egen kompetanse og at deres tro på IP3s kompetanse, gir en opplevelse av mindre kompetanse hos dem selv.

6.1.4 FLERE POLITIFOLK = ØKT KOMPETANSE?

Flere av informantene beskriver lav bemanning som utfordrende i intervjuene. Ut ifra dette kan man på den ene siden anta at prinsippene, i PLIVO prosedyren, i mindre grad lar seg

gjennomføre om bemanningen er lav. På den andre siden vil det kunne påvirke tjenestepersoners opplevelse av kompetanse til selve håndteringen. En informant beskriver bemanningen der vedkomne arbeider slik:

«Det er enkelte vaktsett jeg har ristet på hodet og folk har smelt med dører, hvor man har møtt på sett [vaktsett], og folk er så forbanna over situasjonen med lite folk på.»

Ved å ha få ressurser i form av tjenestepersoner på vakt vil de ha et mindre team de arbeider sammen med. Består teamet av ukjente tjenestepersoner (for eksempel ved tjenestepersoner som jobber overtid), vil tilhørigheten til teamet de er på i et vaktsett være dårligere enn ved et team de er kjent med. Det vil kunne påvirke tjenestepersonenes følelse av kompetanse (Eid & Johnsen, 2006, s. 303-304). Et godt team vil prestere godt (Eid & Johnsen, 2006, s. 304). Ut ifra analysen fremstår det slik at det ikke kun teamet de er en del av som er relevant, men at størrelsen på teamet også er av betydning. En informant beskriver utfordringene med å være få tjenestepersoner på et vaktsett.

«Folk bør ikke vite hvor dårlig det står til, sånn at man er oppriktig redd for å dra på jobb fordi man vet at om det skjer noe nå så går det ikke bra»

Informantene beskriver at å ha flere tjenestepersoner på jobb samtidig gir dem en følelse av økt kompetanse. Den kompetansen de beskriver når det er en god bemanning oppleves interessant av flere grunner. For det første forankrer informantene sin egen kompetanse i andre gjennom å føle at de har en bedre kompetanse når det er flere tjenestepersoner. For det andre fremstår det som informantene i stor grad beskriver felleskapets kompetanse og ikke deres egen. Når informantene snakket om utfordringer med lav bemanning, var det kompetansen tjenestepersonene har sammen ved en PLIVO hendelse som informantene mente ga dem selv kompetanse. Informantene vektlegger i liten grad at de er få tjenestepersoner som skal fungere godt, men at teamet skal være av en viss størrelse når det gjelder antall personer. Dette går imot Goktepes (2009, s. 20-21), beskrivelser av at tjenestepersoners ferdigheter er viktig for håndtering av terrorhendelser, men samsvarer med hans beskrivelser av at de ikke opplever at deres ferdigheter tilstrekkelig for håndteringen.

Ingen av informantene beskrev at kompetansen økte om de arbeidet med IP3 tjenestepersoner eller om det var tjenestepersoner med god erfaring på vaktsettet. Noe av utfordringen med dette kan være at informantene i mindre grad vektlegger verdien den enkelte tjenesteperson

kan ha gjennom for eksempel ferdigheter eller kunnskap i tjenesten, som vil kunne bidra til den kollektive opplevde kompetansen. Ved kun å beskrive behovet for flere tjenestepersoner vil det kunne føre til at de som innehar god kompetanse ikke opplever en egen verdi ved den og det vil kunne føre til at selvtilliten på egen kompetanse kan være lav (Perry & Lindell, 2003, s. 338). På den andre siden kan bakgrunnen for at informantene mener at antall tjenestepersoner er viktig for egen kompetanse være en opplevelse om at alle tjenestepersoner de arbeider med er kompetente til å håndtere en PLIVO på en optimal måte.

6.1.5 OPPSUMMERING

I dette kapitlet har jeg redegjort for hvordan tjenestepersoner opplever at de får kompetanse til å håndtere en PLIVO. Jeg har sett på informantenes forståelse av begrepet kompetanse og sett det i lys av kompetanseutvalgets kriterier (NOU, 2018, s. 14). Jeg har redegjort for hvordan mental og øvelsesbasert trening er viktig for å få en opplevelse av tilstrekkelig individuell kompetanse og at opplevelsen av kompetansen blir høyere jo lengre man har vært i operativ tjeneste. Erfaring er av betydning, men interesse og motivasjon vil også påvirke informantenes opplevelser. I kapitlet fremkommer det at informantenes meninger om at antall tjenestepersoner på vaktsettet påvirker deres egen opplevelse av kompetanse og kan gi en indikasjon på at kompetansen til hver tjenesteperson ikke bygger på den totale kompetansen på et avsnitt, men antall tjenestepersoner.

7.0 ØVELSE GJØR MESTER

7.1 HVILKEN BETYDNING HAR TRENING FOR INFORMANTENE?

I følgende kapittel skal jeg presentere analysefunn tilknyttet mitt andre forskningsspørsmål om informantenes opplevelse av trening for å håndtere en PLIVO. Gjennom datainnsamlingen ble det synlig at øvelser og mental trening er av stor betydning for informantene og at det er viktig å ha en kompetanse som gjør at de er i stand til å handle raskt, effektivt og vil føre til en best mulig oppdragsløsning ved en PLIVO hendelse. I dette kapitlet vil jeg se på trening på individ, lokal og distriktsnivå og hvilken betydning de ulike nivåene har for informantenes opplevelse av egen kompetanse.

7.1.1 ØVELSER I DISTRIKTET

Kompetanse til tjenestepersoner er ikke en konstant faktor, men noe som endres og kan forsvinne uten vedlikehold (Perry & Lindell, 2003, s. 338). I det teoretiske rammeverket i

kapittel 4.0, er øvelser en viktig del av politiet og PBS I påpeker at utdanningen tjenestepersoner får fra Politihøgskolen vil være av liten verdi uten øvelser. (Politiets beredskapssystem del I (PBS I), 2007, s. 151). Løvik (2020, s. 19-20), legger vekt på at beredskapsorganisasjoner som politiet er uten mening i hendelser som PLIVO, om det ikke øves og vedlikeholdes jevnlig. Ut ifra dette vil et naturlig spørsmål være å stille hvor mye øvelse og trening som må gjennomføres for at informantene skal oppleve sin egen kompetanse som tilstrekkelig eller at de skal oppleve en økning av den? Analysen viser at informantene ikke har et tydelig svar på dette og at de opplever å gi et konkret svar på for eksempel et antall timer eller en type trening som skytetrening, som utfordrende. En informant beskriver behovet for trening på følgende måte:

«Jeg synes generelt vi har for lite trening, sånn sett skulle vi hatt flere dager hvor vi kunne trent på blant annet PLIVO, så skjønner jeg at det kanskje er vanskelig å gjennomføre, men det har mye å si når man først står oppi det»

Alle informantene uttrykket forståelse på at det er krevende for distriktet å gjennomføre store PLIVO øvelser, samtidig mente de at deres egen kompetanse ikke kun ville øke gjennom store øvelser med PLIVO, men at også mindre øvelser lokalt eller på individ nivå, ville kunne øke deres kompetanse. Ser vi analysen i forhold til den tidligere forskningen fra Goktepe (2009, s. 20), samsvarer informantenes behov og beskrivelser med Goktetepes påstand om at et høyt antall av patruljeansatte i USA, mener at trening burde få høyere prioritet.

7.1.2. HVA ER TILSTREKKELIG KOMPETANSE?

En utfordring gjennom analysen var spørsmålet om hvor god kompetansen måtte være før det var tilstrekkelig. Selv om informantene beskrivelser om hva som ga dem kompetanse, var det krevende å stadfeste hvilke kriterier som ga den optimale kompetansen og hvor mye som måtte til for å oppnå den. Informantenes beskrivelser av dette ble gjort gjennom å legge vekt på en rask oppdragsløsning ved en PLIVO hendelse, hvor man nøytraliserer gjerningspersonen (e) og hindrer at liv går tapt. Gjennom denne måten beskrev informantene i stor grad et ønsket resultat for hva kompetansen skulle føre til, men i liten grad hva som var tilstrekkelig for at resultatet skulle finne sted. Enkelte av informantene forsøkte å beskrive grad av funksjonsdyktighet gjennom taktikk og skyting, mens andre informanter beskrev erfaring og et optimalt operativt mindset i samarbeid med gode operative ferdigheter. I

utdraget nedenfor beskriver en informant sin egen kompetanse i ved å se den i sammenheng med andre kollegers, noe som var en måleindikator for flere av informantene.

Analysen viser at informantenes beskrivelser av hva som er god nok kompetanse til å håndtere en PLIVO i liten grad gir et tydelig svar og at dette og nok i enda større grad burde vært i fokus i intervjuene. På samme tid oppleves det utfordrende å karakteriser graden av kompetanse som må være til stede for å håndtere PLIVO, da det gjennom analysen fremstår som en subjektiv følelse, snarere enn en nedskrevet definisjon.

«Jeg mener jeg har vært i politiet i 10 år og jeg har kanskje hatt 10-15 øvelsesdager med PLIVO gjennom alle de årene. Det er jo ganske lite, men skal jeg sammenligne meg med andre rundt meg, føler jeg meg greit kompetent.»

Uttalelsen fra informanten viser også at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom informantens egen opplevelse av kompetanse og treningen gitt gjennom PLIVO øvelser i regi av distriktet. Til tross for at informanten mente at kompetansen var god svarte vedkomne videre at den ville øke med trening.

I Goktepes (2009), avhandling påpekes det at politiet i Kentucky er forberedt for å håndtere kriminalitet, men ikke terrorhendelser. Terrorhendelser vil ofte i initialfasen bli håndtert som PLIVO hendelser, fordi man ikke alltid har kjennskap til intensjonen til gjerningspersonen(e), og sammenligningen fremstår på grunn av dette som relevant. Sammenfatter vi dette med funnene i denne studien opplever majoriteten av informantene at deres kompetanse til å håndtere en PLIVO er lav og samtlige av informantene opplever at den ville økt med mer øvelsesbasert og mental trening. (Lai, 2021, s. 152). Med bakgrunn i Lai (2021, s. 152), kan man anta at informantenes opplevelse av egen kompetanse som lav vil kunne forsterkes og dermed føre til en tro om at egen kompetanse er lavere enn den opprinnelig er.

Ser man dette i lys av Myhrer (2011, s. 1), kan man anta at handlingsplikten og lydighetsplikten, vil kunne være utfordrende for IP4 mannskaper som ikke opplever å ha tilstrekkelig kompetanse til å håndtere en PLIVO. Selv om det vil være naturlig å anta at opplevelsen av lav kompetanse fører til at tjenestepersonene har en frykt eller vegring mot å gå inn i en PLIVO, viser analysen at ingen av informantene opplevde sin egen kompetanse som handlingslammende.

Utdraget under er fra et intervju med en informant som hadde arbeidet i politiet i noen år. Konteksten for dette utdraget er spørsmål til informanten om PLIVO øvelsene på IP treningene er nyttige og på hvilken måte. Samtlige av informantene fikk spørsmål om dette og funnene viser at de opplever en kompetanseutvikling gjennom øvelsene som gjennomføres.

T: På hvilken måte hjelper øvelsene deg?

I: Det gjør jo at man kjenner mindre stress senere da.

T: Hvordan da?

I: At man, på en måte, har gjort det før, så man vet hvordan taktikken er og at man har kjent på stresset av å ta på seg utstyr, løpe i gangene og alt som skjer.

T: Er det lettere på andre gjennomføring?

I: Ja da flyter alt bedre for alle og det er mindre stress og mas.

Kompetanseutviklingen blir synlig i informantens beskrivelser av at gjentatte øvelser på IP treningene gjør at den opplevde håndteringen i PLIVO øvelsen beskrives som forbedret hos informantene. Ut ifra dette kan vi si at gjennom øvelsene om PLIVO på IP treningene, utvikler informanten kunnskapsstrukturer som er med på å danne en kunnskapsbank. Ved at læringen lagres i kunnskapsbanken vil det kunne føre til en kompetanseheving, fordi informanten vil være i bedre stand til å kjenne igjen PLIVO situasjonen om den oppstår og prestere ved bruk av læringen i kunnskapsbanken (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 244).

Funnene i analysen viser at informantene beskriver at de opplevde sin egen kompetanse høyest rett etter en IP-trenings uke hvor de hadde hatt øvelser om PLIVO. Johnsen og Eid (2019, s. 98), sier øvelse er det beste middelet for å øke kompetansen i det operative. Ut ifra dette kan man anta at informantene vil prestere bedre ved en PLIVO hendelse rett etter IP trening og at opplevelsen av egen kompetanse gradvis synker om treningen ikke regelmessig opprettholdes. En annen informant beskriver dette på følgende måte:

«Jeg tror all trening man har jo nærmere opp mot det som skjer, jo nærmere har man det i husken og i fingerspissene på hvordan man skal gjøre det og det har noe å si for hvordan jeg føler kompetansen er ... Så om jeg skal på bolk i mai og på bolk igjen i september så kan det være veldig mange måneder jeg går uten å ha trent på PLIVO i det hele tatt».

Flere av informantene opplevde det utfordrende å ha IP trening en uke per halvår og påpekte at om man var «uheldig» ville de komme på samme siden av halvåret som gjorde at informantene ville arbeide åtte mnd. uten å gjennomføre PLIVO øvelser. Selv om prosedyren for PLIVO (2016), stiller krav til at tjenstepersoner skal gjennomgå PLIVO trening, spesifiseres ikke mengden eller hyppigheten på denne treningen. PLIVO prosedyren beskriver at ansvaret for treningen tilfaller hver enkelt etatsleder, lokale virksomhetsleder og tjenstepersonen selv (Walden, 2016, s. 3). Etatsleder og virksomhetsleder har ut ifra dette et ansvar om å sikre at IP4 personell har tilstrekkelig med trening for å håndtere en PLIVO hendelse optimalt. Det fremstår hensiktsmessig at tjenstepersoner selv skal kunne ha mulighet til å påvirke mengden av trening, ut ifra sin egen opplevde kompetanse for å bidra til dette.

7.1.3 MENTAL TRENING I DISTRIKTET

Informantene beskrev at treningen som ble gjennomført på IP trening mot PLIVO, var øvelsesbasert eller at man trente på enkelte momenter fra en PLIVO hendelse som for eksempel skyting og sanitetstrening. Alle informantene fikk spørsmål om de gjennomgikk noen form for mental trening i distriktet eller på IP treningene. Ingen av informantene hadde opplevd mental trening som var arrangert av distriktet eller fått opplæring om hvordan man gjennomfører mental trening. En informant beskriver dette slik:

«Sånn direkte er det ikke noe trening opp imot PLIVO fra distriktet, mer sånn kanskje indirekte i form av sanitet, at man for eksempel driller* på sanitet caser eller taktikk, men mental trening som visualisering eller kamp mindset og sånn har vi ikke hatt».

Alle informantene mente at den mentale treningen var viktig for deres opplevelse av kompetanse, men sammenfattes funnene i analysen er det informantene selv som må gjennomføre den mentale treningen og får ikke opplæring om gjennomføring eller teoretisk kunnskap om det ved ansettelse i distriktet. Utdraget under er hentet fra en informant som hadde arbeidet i Øst-Politidistrikt i 7 år.

T: Gjennomføres det mental trening i form av visualisering, stressmestring, operativt mindset eller lignende under IP treningene eller i regi av distriktet?

I: «Nei det gjør vi egentlig ikke i det hele tatt. Der må vi på en måte gjøre jobben selv i forhold til det mentale»

T: Hva tenker du om det?

I: «Det har jeg faktisk tenkt en del på. Hvordan det mentale er blitt en viktigere og viktigere del for meg i forhold til jobben jeg gjør og at den er minst like viktig som det fysiske egentlig. Det med mindset og være klar er ekstremt viktig. Det er en slags modning som har skjedd hvor man kanskje reflekterer litt over oppdrag som man har løst på en god måte versus de man opplever at man ikke har løst på en god måte, hvorfor skjedde det, hva var forskjellen der, hva kan jeg gjøre, ja litt det vi var inne på med at det er viktig å ha en mindset og tenkt igjennom at man kanskje må skyte noen om det skjer. Har man ikke det går man jo dårligere rustet inn i en PLIVO. Det strider jo ganske mye imot vår natur å skyte noen og vis vi ikke er klar for det mentalt, så vet jeg ikke om man klarer det og dette er det jo veldig lite fokus på under IP treningene».

Utdraget ovenfor viser at informanten har reflektert over mentale treningen og opplever det som viktig for tjenesteutøvelsen. På den ene siden kan evalueringene etter oppdragene som informanten beskriver, oppleves som mental trening fordi vedkomne vil visualisere (Pensgaard et al., 2013, s. 15-20), som vil kunne bidra til en kompetanseutvikling. På den andre siden beskriver informanten at vedkomne selv ikke gjennomføres mental trening. Ut ifra dette kan man anta at informantene selv ikke opplever evalueringene som mental trening. Utfordringene med dette oppfattes som todelt. Informanten vil ikke få gjennomføre systematisk og kunnskapsbasert mental trening på IP treningene, som vil kunne virke negativt på kompetanseutviklingen. På en annen måte vil det at informanten ikke opplever treningen vedkomne gjør som mental trening bidra til å gi informanten mindre følelse av trening på PLIVO og dermed kunne bidra til mindre tro på egen kompetanse.

Som tidligere beskrevet, viser funnene i analysen viser at informantene har mindre opplevd stress ved andre gjennomføring på IP treningene. Selv om denne beskrivelsen var lik for samtlige av informantene vil det være individuelle forskjeller på hva som oppleves stressende (Johnsen & Eid, 2019, s. 317-318). Alle informantene mente PLIVO øvelsene ga dem en opplevelse av stress. Ved gjennomføringen av flere øvelser på IP treningene kan man anta at mestringsen av stress, ville økt for hver gjennomføring. Funnene viser dermed at mengden av trening vil virke positivt inn på kompetanseutviklingen til informantene og at ved kontinuerlig repetitiv trening av PLIVO, vil informantene kunne utvikle en kompetansebank (Mikkelsen & Laudal, 2016, s. 244), og gjøre at ferdighetene om PLIVO vil sitte i muskelminnet. Stresset informantene opplever ved øvelsene på PLIVO vil høyst sannsynlig ikke reduseres i en reel

situasjon, men gjennom trening av muskelminnet vil det gi informantene et kompetanse som vil bidra til handling og økt prestasjon (Murray, 2004, s. 218). Det teoretiske grunnlaget peker på hyppig repetitiv trening som nødvendig for utvikling av automatisering hos tjenestepersoner i politiet. Det står i samsvar med informantenes beskrivelser om hva som er behovet for å få en økning av egen kompetanse er.

7.1.4 ØVELSESBASERT TRENING VED TJENESTESTEDET.

Gjennom datainnsamlingen fremkom det at informantene i liten grad opplevde øvelsesbasert trening på PLIVO ved tjenestestedene. Treningen som ble gjennomført var situasjonstrening* om sanitet, polititattikk og lignende som kan ha enkelte momenter som vil være til stede i en PLIVO hendelse, men disse ble sjelden gjennomført med PLIVO som forutsetning. Ut ifra analysen er det mangelen på tid til trening som informantene beskriver som grunnlaget for lite øvelsesbasert trening. Gjennom datainnsamlingen blir det synlig at informantene har en forståelse for at det er utfordrende for arbeidsgiver å gjennomføre trening ved tjenestedet, men at de opplever den lave mengden av trening som negativt for deres opplevelse av egen kompetanse. En informant beskriver det slik:

«Det blir jo lite tid til sånn trening [PLIVO trening] fordi vi har mange oppdrag og lite tid, men den dagen en sånn hendelse skjer [PLIVO] så vil man jo prestere ut ifra hvor mye en ha trent på det»

Selv om tjenestepersonen selv er ansvarlig for treningen ifølge PLIVO prosedyren, ser vi at informantene beskriver utfordringer med egentrening i arbeidstiden, da den styres av en stor mengde hendelsesstyrte oppdrag som gir lite rom for egentrening. Utfordringen informantene kan stå ovenfor er en opplevelse av en ekstern forventning til prestasjon ved en PLIVO, men en mangel og prioritering av treningen internt. Når informantene i liten grad for gjennomført øvelser ved tjenestestedet kan det gi en forståelse om at treningen ikke prioriteres og er av mindre betydning, som kan påvirke tjenestepersonenes prioritering ved individuell trening.

I teorikapitlet ble det belyst at det beste middelet for å øke kompetansen i politiet er gjennom øvelser (Johnsen & Eid, 2019, s. 98). Ved at informantene rapporterer lite øvelsesbasert trening og at deres egen kompetanse øker ved trening, kan man anta at en økning av øvelsesbasert trening vil føre til at informantene opplever sin egen kompetanse som styrket om mengden av den øvelsesbaserte trening en øker.

7.1.5 MENTAL TRENING VED TJENESTESTEDENE

«Lokalt på huset her er de flinke til å ta initiativ mye selv, spesielt med visualisering og det på å prate gjennom caser. Det er noen ildsjeler som drar i gang, men de er ikke fagfolk da, men har vel funnet ut hva som fungerer for dem».

I sitatet ovenfor beskriver informanten at ved tjenestestedet er de gode til å ta initiativ til blant annet visualisering. Informanten beskrev i intervjuet at de av og til gjennomførte visualiseringsøvelser hvor avsnittet eller patruljen snakket og tenkte høyt om hva de ville gjort ved en PLIVO hendelse på ulike steder i distriktet. Funn i analysen viser at det er ulikheter i om det gjennomføres mental trening ved tjenestestedet mellom informantene. Tre av informantene opplever at det ikke gjennomføres mental trening, mens de resterende opplever at det gjennomføres i noe grad. Informantene som beskriver den mentale treningen ved tjenestestedet, opplever at det gjennomføres innad patruljene og i liten grad felles ved avsnittet eller seksjonen. Felles for informantene er at det styrker deres opplevelse av egen kompetanse, men at det også oppleves at det gjennomføres i for liten grad. Visualisering er den mentale treningen alle informantene beskriver benyttes. I stor grad gjennomføres visualiseringen internt i patruljen eller i noen tilfeller ved avsnittet. En informant beskriver det slik:

«Vi som jobber samme hver dag tar det opp og snakker om PLIVO, men ikke nødvendigvis sånn at det er tatt opp fra ledelsen, mer at vi kan snakke rundt teamet i bilen».

I utdraget fra kapittel 7.1.5 beskriver informanten at man «snakker seg igjennom» et scenario som omhandler PLIVO, hvor hver tjenesteperson beskriver hvordan de ville løst scenarioet eller at man i fellesskap kommer frem til en god oppdragsløsning. Informantenes beskrivelser av gjennomføringen av visualisering sammenfaller ikke direkte til dens definisjon (Johnsen & Eid, 2019, s. 325). Men gjennom samtale vil informantene kunne danne seg mentale bilder som vil kunne gjenskape en ny erfaring, selv om dette ikke nødvendigvis foregår gjennom at de danner seg hele mentale bildet av en PLIVO. Ved at informantene i større grad hadde gjennomført systematisk visualisering kan man ut ifra analysen og det teoretiske rammeverket anta, at de i enda større grad ville opplevd en økning av egen kompetanse.

I kapittel 7.1.2 beskriver en informant at det er mindre stress når man gjennomfører PLIVO øvelser flere ganger og det antas at ved en reel PLIVO vil informantene oppleve en høy grad av stress. For å kunne håndtere stress ved PLIVO hendelser er det nødvendig at informantene regelmessig trener på stressmestringsteknikker (Johnsen & Eid, 2019, s. 317-318). Med bakgrunn i det vil det være naturlig å anta at det vil være en sammenheng mellom informantenes opplevelse av kompetanse og deres trening på stressmestring. Det vil være grunn for å anta at informantenes beskrivelser av lite mentale trening, som å mestre stress, ikke kan utelukkes som en faktor som påvirker informantenes opplevelse av egen kompetanse.

7.1.6 INDIVIDUELL ØVELSESBASERT TRENING

Informantene fikk spørsmål om de trente mye øvelsesbasert trening opp imot PLIVO på egenhånd. Informantene forklarte at de i noe grad trente selv, men at det var den mentale treningen i størst grad ble gjennomført på egen hånd. Enkelte av informantene trente tørre avtrekk med våpen før vakt, eller trente andre operative øvelser som bæring av skjold, ta av og på utstyr som hjelm og tungvest*, eller kontrollere eget utstyr. Informantene beskrev at dette ble gjort med tanke på ulike typer oppdrag som kunne skje i løpet av en dag og ikke at fokuset kun var PLIVO hendelser. Funn i analysen peker i retning av at informantene som har minst arbeidserfaring i politiet i størst grad gjennomfører slike øvelser og at de med mest operativ erfaring gjennomfører minst. På bakgrunn av informantenes beskrivelser kan man anta at erfaring vil være noe av grunnlaget for dette og at informanter med lengst operativ erfaring i større grad vil ha automatisert disse ferdighetene og dermed ha en bedre opplevd kompetanse på det. Til tross for dette beskriver informantene med lengst operativ tjenestetid at om de ville trente mer individuelt vil de anta at de opplevde en økning i egen kompetanse.

Summen i analysen viser at informantene i liten grad trener øvelsesbasert selv, men at de mener det vil kunne bidra til en økning av egen kompetanse. Svaret på hvorfor informantene i liten grad trener øvelsesbasert selv fremstår som flertydig. Det kan være personlig interesse og at andre felt av den operative tjenesten er mer interessant enn PLIVO. Det kan være mangel på kunnskap om hvordan man individuelt kan trene på PLIVO. Tidsmessige utfordringer i arbeidshverdagen (diskutert i kapittel 7.1.4), eller kultur ved tjenestestedet. En informant beskriver sine individuelle øvelser slik:

«Jeg prøver jo å trene litt, men det blir ikke så mye øvelser opp mot PLIVO selv, men så tenker jeg litt at de operative ferdighetene, motorisk med håndtering av det utstyret man har, ta på verneutstyr, bevege seg i det med grei fysisk kapasitet og ikke minst håndtere maktmidlene og kunne rykke frem i høy ferdigstilling* og sånn, men så er det også alle de mentale ferdighetene og at det ikke hjelper mye om man får en stressreaksjon som gjør at man surrer rundt sin egen akse og ikke vet hva man driver med».

Funnene viser at informantene i liten grad opplever de individuelle øvelsene av stor betydning for egen opplevelse av kompetanse til å håndtere en PLIVO. Noe av forklaringen på dette kan være informantene ikke trener målrettet mot PLIVO, men gjennomfører andre øvelser som informanten i utdraget ovenfor beskriver. Den individuelle øvelsesbaserte treningen kan man ut ifra dette, anta vil være nyttig trening ved en PLIVO, selv om informantenes fokus i øvingsøyeblikkene ikke er direkte på PLIVO hendelser, vil øvelsene bidra til å frigjøre kapasitet eller føre til automatisering av ulike ferdigheter. En annen forklaring kan være at den individuelle treningen i for stor grad skiller seg fra treningen informantene har behov for og at det ikke bidrar til en økt opplevelse av egen kompetanse. På en annen side kan man anta, ut ifra utdraget ovenfor, at informantene opplever sin individuelle øvelse som mindre viktig og at den mentale treningen på håndtering av stressreaksjoner er av større betydning.

7.1.7 INDIVIDUELL MENTAL TRENING

Alle informantene opplevde at de selv gjennomførte mental trening, men graden av dette var svært varierende. Felles var at de mente at den mentale treningen var viktig for deres opplevelse av egen kompetanse. Under er et eksempel på hvordan en informant beskriver sin egen mentale trening:

«Jeg bor jo [et sted i Norge], og pendler [informantens tjenestested], så da blir det et stykke å kjøre og nye jobbtenkning på fritiden og det er det operative og taktiske jeg syns er moro. Jeg bor i blokk da og jeg syns det er gøy å tenke på hvordan man ville gjort det taktisk her»

I følge beskrivelsene til informanten ovenfor benyttet vedkomne seg, i hovedsak, av visualisering (Johnsen & Eid, 2019, s. 325). og beskrev visualiseringen som en bevisst prosess. Andre informanter opplevde at visualiseringen kunne oppstå både bevisst og ubevisst utenfor tjenestetiden. Informantene tok i bruk visualisering ved å se for seg eget

handlingsmønster i en PLIVO hendelse og reflektere over ulike scenarier. Informanten beskriver hvordan taktikken visualiseres og hvordan vedkomne bruker sin egen bopel som utgangspunkt. Flere av informantene beskrev at de hadde interesse for det operative feltet og at de mente det var givende å tenke igjennom ulike scenarier på hvordan de på best mulig måte kunne få en optimal oppdragshåndtering ved en PLIVO hendelse.

Flere informanter beskriver også at visualiseringene oppstår ubevisste. Et eksempel på dette er denne beskrivelsen fra en informant:

«Når jeg er på et kjøpesenter med familien kan jeg begynne å tenke på sånne ting som jeg ville gjort om en kis begynte å skyte rundt seg. Hvor er nødutgangene, hvor har jeg dekning og litt sånne ting. Det popper inn i hodet av og til.»

Ifølge analysen var det flere av informantene som opplevde at tankeprosesser om hvordan de ville håndtert en PLIVO på ulike steder ubevisst dukket opp. Informanten ovenfor beskriver at det skjedde på et kjøpesenter med familien, mens en annen informant beskrev at det skjedde på en restaurant med noen venner. Felles for informantene er at de beskriver mentale prosesser omkring egne handlingsmønstre om en PLIVO hendelse skulle oppstå og at de mener det er av positiv betydning for deres egen kompetanse. Til tross for informantenes tolkninger, oppleves det, på den ene siden, utfordrende å konkludere med at disse tankeprosessene og visualiseringene vil ha en stor betydning for den reelle kompetansen. På den andre siden vil det være av stor betydning om informantene opplever at tankeprosessene har det i forhold til deres egen mestringstro om en PLIVO hendelse skulle finne sted (Lai, 2021, s. 153). Funn i analysen viser at flere av informantene brukte visualiseringen for å bli bedre på taktikk og finne det optimale handlingsmønsteret for raskt å nøytralisere en gjerningsperson, mens få brukte visualiseringen til å kjenne på egne reaksjoner, tanker og følelser og i større grad se for seg helhetsopplevelsen i en PLIVO hendelse.

Informantene beskriver at gjennom bruken av visualisering opplever de at de tenker igjennom de mest hensiktsmessige valgene å ta ved en PLIVO hendelse. Det samsvarer i stor grad med Johnsen og Eid (2019, s. 325), som beskriver at denne måten å visualisere på er med på å automatisere handlinger til tjenstepersoner. Ser vi på Grossman og Christensen (2008, s. 74), forskning ser man at tjenstepersoner som er innøvert i skyteepisoder i USA i stor grad handler på autopilot. Det fremstår naturlig å anta at dette også kan overføres til informantene i Øst Politidistrikt og at ved en PLIVO hendelse vil de handle ut i fra hva som ligger i

muskelmannt (Shusterman, 2011, s. 4). Det fremstår sannsynlig ved å gi IP4 tjenestepersoner tilstrekkelig trening, slik at handlingene som skal gjennomføres ved en PLIVO hendelse repeteres tilstrekkelig (Kavanagh, 2006, s. 27), vil det ikke kun kunne øke den faktiske kompetansen, men også deres opplevelse av egen kompetanse. Selv om den øvelsesbaserte treningen ofte er i fokus ved IP treningene, vil den mentale treningen også være av stor betydning for tjenestepersoner ytelse og mestringstro (Pensgaard et al., 2006, s. 72). Gjennom kombinerings av fysisk og øvelsesbasert trening vil man i større grad kunne trene på taktikk og teknikk som bør automatiseres i en PLIVO og i tillegg tilføre momenter av stress i treningssituasjonen, som ifølge Murray (2008, s. 218), vil være viktig for utvikling av kompetansen.

En informant beskriver at det frigjør mye kapasitet når vedkomne er kjent med taktikken og utstyret og at alt «flyter» bedre. Informanten snakker her ikke bare fysisk, men også at det mentalt er med på å fjerne stress og at trening er viktig for å oppnå dette. Flere informanter hadde samme forståelse og informantene mente deres kompetanse økte når handlinger og tanker gikk automatisk slik som beskrevet nedenfor.

I: «Trening spiller enorm rolle. Det å være kjent med utstyret og kjent med hovetaktikken og hvordan man håndterer det fjerner mye, altså det frigir mye kapasitet.

T: Hva skjer når man frigjør kapasiteten?

I: Det flyter bedre.

T: Sånn at fysisk at taktikken går bedre?

I: Ja, både mentalt på den måten at man har gjort seg opp noen tanker, men også hvordan man reagerer selv og det fysiske med å være kjent med utstyret og ikke stress over om TTV og hjelm sitter riktig.»

Som tidligere nevnt, opplever informantene ulike ting som stressende under PLIVO hendelser eller ved trening på PLIVO. Individuelt, opplever informantene stress på å forholde seg korrekt til taktikken, men flere mente også at de kjente på stress ved ikke å ha god kontroll på eget utstyr mot å lytte/snakke på samband. Flere av informantene sa at det å ha kontroll på dette gjorde at de i mindre grad opplevde stress i situasjonen og antok at det ville gi dem bedre kompetanse i håndtering av PLIVO hendelsen. Gjennom å automatisere taktikken og kontrollen av utstyr, sambandsdisiplin via trening og øvelse, samt kunnskap som bidrar til stressmestring, vil det kunne føre til at tjenestepersoner i forkant og under en PLIVO hendelse

vil kunne fungere effektivt også i situasjoner med mye stress (Johnsen & Eid, 2019, s. 317-318). Gjennom bruken av stressmestringsteknikker vil det kunne føre til en forbedret prestasjon hos hver enkelt tjenesteperson som i større grad vil føre til en optimal oppdragsløsning (Johnsen & Eid, 2019, s. 318), og en styrket opplevd kompetanse.

7.1.8 OPPSUMMERING

I dette kapitlet har jeg redegjort for øvelsesbasert og mental trening i distriktet, ved tjenestestedene og individuelt. Funnene viser i stor grad at informantene opplever en økning av egen kompetanse gjennom trening. Den øvelsesbaserte treningen informantene gjennomfører er i hovedsak ved IP treningene i distriktet og i liten grad ved tjenestestedet eller individuelt. På IP treningene beskriver informantene en kompetanseutvikling gjennom en opplevelse av at kompetansen forbedres jo mer trening de får og at kompetansen oppleves høyest rett etter IP treningene. Det er et fravær av mental trening på distriktsnivå, men enkelte av informantene beskriver momenter av mental trening ved tjenestestedet. Den mentale treningen som gjennomføres gjøres individuelt av informantene og de peker på en egeninteresse for det operative som drivkraften for den individuelle treningen. Den øvelsesbaserte og mentale treningen er av stor betydning for informantenes kompetanse til å håndtere og hyppig repetitiv trening vil bidra til en styrket opplevelse av kompetanse til å håndtere en PLIVO hos informantene.

8.0 FORBEDRINGER I DET OPERATIVE

I begynnelsen på denne studien ble det redegjort for PLIVO- prosedyren og fysisk og mental trening opp imot denne. Gjennom datainnsamlingen ble det synlig at informantene hadde oppfatninger om hvordan egen kompetanse kunne forbedres. Flere ga klare beskrivelser av hva som ville øke deres opplevelse av egen kompetanse. I begynnelsen av studien var det ikke min intensjon å ta for meg hvordan IP4 personell opplever at kompetansen kan øke, men gjennom analysen viste funnene at dette var et stort fokus hos informantene. Dette er et eksempel på at gjennom induktiv logikk ledet dataene meg til å endre forskningsspørsmålet (Creswell & Poth, 2016, s. 15-19), og jeg opplevde at for å svare på hovedproblemstillingen ble en forlengelse å belyse hvilke faktorer informantene mente er viktig for at deres egen kompetanse skal øke.

8.1 HVA VIL ØKE INFORMANTENES KOMPETANSE?

Under intervjuene besvarte informantene ofte spørsmålene med forslag på hvordan kompetansen deres ville øke. Det var tydelig at alle informantene opplevde det som nødvendig med mer øvelse på PLIVO for å få en opplevelse av bedre kompetanse. Treningen informantene ønsket mer av var både øvelsesbasert og mental trening, fra distriktet, ved tjenestested og individuelt. Selv om flere av informantene i intervjuene snakket om den øvelsesbaserte treningen, viser analysen at mental trening er svært viktig for informantene for å oppleve en økning i egen kompetanse. Informantene mente at gjennom bruk av papirøvelser, visualisering, utvikling av et operativt mindset og generell læring om mental trening, ville de oppnå en bedre kompetanse og prestere bedre i en PLIVO hendelse. Utdraget nedenfor er hentet fra en informants besvarelse om hva som må trenes mer på for å øke opplevelsen av egen kompetanse.

«Vi bør trene mer på enkeltmomenter i en PLIVO, bryte ting ned og få det i fingerspissene for å frigjøre kapasitet. Det vil gi oss bedre forutsetninger for å fokusere på alle inntrykk som kommer i en sånn hendelse. Fysiske ferdigheter er viktig det, men mentale ferdigheter også, som å trene den robusthetsfaktoren, mindset, evnen til å holde hode kaldt når man blir stressa og være bevisst sine egne stressreaksjoner. Jeg vet jeg kan bli stressa på samband og derfor må jeg vite hvordan jeg skal ta et ekstra pust, roe ned og få kontroll igjen».

Funnene viser at informantene opplever at deres kompetanse ville øke om de trente på å ha et operativt mindset og begrunner dette blant annet i at det i større grad vil gi de mulighet til å holde hodet kaldt, unngå stress og ha kontroll i en PLIVO situasjon. Selv om det ikke beskrives av informantene kan man anta at Boes (2020, s. 2), beskrivelser av at et combat mindset vil føre til at informantene i større grad vil regulere spenningsnivået slik at de presterer optimalt under en PLIVO. Antagelser om dette begrunnes blant annet i utsagnet over hvor informanten beskriver viktigheten av å roe seg ned og får kontroll i situasjonen. Denne informanten hadde opplevd en reel PLIVO hendelse og beskrev hvor viktig det var for vedkomne å ha kontroll på sine egne emosjoner og ha kunnskap om å forhindre at stress påvirket vedkomne negativt. Informanten beskrev at opplæring på dette kom fra vedkomnes tjenestetid i Forsvaret.

Informantenes beskrivelser indikerer mangel og lite fokus på mental trening i distriktet, ved tjenestested og individuelt. Doss (2007, s. 65), utsagn om at amerikansk politi aldri har prioritert mental trening fremstår sannferdig for Øst-Politidistrikt om man baserer seg på informantenes beskrivelser. Boe (2020, s. 4), peker på at før 22. juli hadde det norske politiet i liten grad trent på et combat mindset og mener at et slikt mindset hos tjenestepersoner ville virket positivt inn på, ikke bare oppdragsløsningen, men også for hver enkelt tjenestepersons håndtering. Ut ifra analysen opplever ingen av informantene at de gjennomgår verken øvelsesbasert eller mental trening opp imot PLIVO, når de begynte i Øst-Politidistrikt. Funnene viser, som tidligere beskrevet, at det er noe mer øvelsesbasert trening, men lite mental trening i distriktet, ved tjenestestedene og individuelt. Informantene beskriver at de har behov for mer trening og kunnskap om mental trening for å utvikle sin egen kompetanse. Den mentale treningen beskrives av informantene som både gjennomføring av mentale øvelser, men også læring av et teoretisk grunnlag om hvordan tjenestepersoner kan reagere i en PLIVO hendelse. En informant etterlyser kunnskap som øker den mentale kapasiteten slik:

«Vi har jo verktøy i kassa som våpen, pepper, batong til å håndtere en PLIVO, men verktøykassen er litt tom på siden hvor mental kapasitet skal ligge. Vi får liksom ikke noe informasjon om bruken av det.»

Selv om informantene beskriver et behov for mental trening, vil det på den andre siden være lettfattelig, for informantene, å mene at mental trening vil være nøkkelen for å gi dem økt kompetanse. Noe av utfordringen er dermed at majoriteten av informantene beskriver en lav kjennskap til mental trening og man kan da anta at fordelene med treningen vil være ukjent for dem. Dermed vil deres tro om at mental trening vil styrke deres kompetanse, stille et spørsmål hvorfor de mener dette. Funnene viser at alle informantene på en eller annen måte, individuelt, mener de trener mentalt. Selv om det tidligere har vært drøftet om informantenes trening faktisk er mental, er informantene selv i troen på at det er det. Informantene mener at den bevisste og ubevisste mentale trening er styrkende for deres kompetanse fordi det bidrar til en mental forberedelse. Selv om informantenes kunnskaper om mental trening er lav og grunnlaget for et ønske om mer mental trening i noe grad vil være bygd på en tro og ikke en viten om økning av kompetanse, viser det teoretiske rammeverket at mental trening og utvikling av mentale ferdigheter vil øke prestasjonen betydelig (Boe et al., 2020, s. 4).

Informantene beskriver utfordringer med å ikke vite hvordan de skal trene mentalt eller håndtere reaksjoner som kan komme når man opplever en PLIVO hendelse. Dette står i samsvar med hva Murray (2004), beskriver om at politiet i liten grad trener og har innsikt i emosjonelle utfordringer hos en tjenesteperson som kan oppstå ved en PLIVO (Boe et al., 2020, s. 5). Mangelen på faglig kunnskap om hvordan mental trening gjennomføres kan også kunne være avgjørende for hvorfor måten informantene gjennomfører egen mental trening er ulik hverandres og at den mentale treningen som gjennomføres kun blir beskrevet som visualisering og ikke andre mentale teknikker.

Øvelsesbasert trening tar mye tid, mental trening som visualisering kan gjennomføres i mindre skala og ved bruk av kortere tid. Boe et al, (2020, s. 7), påpeker at kombinasjonen av øvelsesbasert trening og mental er det optimale og mental trening vil kunne ha en positiv innvirkning på tjenestepersoners utvikling av et operativt mindset og dermed deres opplevde kompetanse. Flere av informantene fikk spørsmål om hvor mye øvelsesbaserte og mental trening de måtte gjennomføre før de opplevde at kompetansen økte. Selv om få av informantene klarte å gi et fast svar i form av antall timer, var det gjentakende svaret at de måtte ha mer trening enn de hadde nå og at mental trening måtte gjennomføres og læres i mye større grad. En informant ble spurt om hvor mye vedkomne måtte trene fysisk og mentalt for at kompetansen skulle øke.

«Ja altså alt mer vil jo være mer enn det vi gjør nå. Jeg tenker mer trening på det, sånn fysisk og mentalt, men det må ikke alltid være samhandling med brann og helse, men man kunne kutte det ned til mindre situasjoner og caser. Så kan vi trene med det på IP treninger eller på stasjonen, kanskje nærmeste leder bør ha muligheten til å pålegge oss det, så vi faktisk får tid til å trene på det.

Informantene mente at det ikke kun var store øvelser som var nødvendige for at kompetansen skulle øke, men at øvelser på tjenestestedet ville være nødvendig. Om opptil 90 prosent av kompetanse kan spores til mentale ferdigheter kan man anta at man vil se en utvikling av kompetansen hos IP4 ansatte ved å tilføre kunnskap og trene mentalt (Boe et al., 2020, s. 4). På den andre siden vil man ikke kunne garantere at selv om kompetansen til tjenestpersonen øker vil det føre med seg en økt individuell opplevelse av økt egen kompetanse.

Funnene i datainnsamlingen indikerer at det er ulike opplevelser om hva som er nødvendig innenfor mental trening for å øke kompetansen. Informantene er delt på hvilke behov som de mener bør øke for å kunne håndtere en PLIVO. Alle informantene mente at mental trening i form av visualisering var nødvendig. Tre av informantene mente det også var nødvendig å trene på stressmestring, mens to av informantene mente at det også var nødvendig å trene på omstilling ved en PLIVO og hvordan informantene fysisk og mentalt ville reagere ved en reel PLIVO. Grunnlaget for variasjonene blant informantene kan tolkes på flere måter.

Informantenes opplevelser av hva som er viktig for deres kompetanse vil være subjektiv og beskrivelsene fra informantene kan være deres reelle opplevelse av hva de har behov for. På den andre siden kan mangelen på mental trening i distriktet føre til en manglende kunnskap hos informantene på hva som vil kunne bidra til deres kompetanse. Ser vi informantens beskrivelser ovenfor i forbindelse med Johnsen og Eide (2019, s. 318), vil stressmestringsteknikker ikke kun fungere forebyggende, men også virke positivt inn på informantenes håndtering under en PLIVO hendelse. Utdraget under er hentet fra en informant som beskriver et ønske om mer fokus på PLIVO gjennom hovedsakelig mental trening, men som også beskriver et behov for å trene på omstilling ved store hendelser som kommer brått på.

«Jeg tenker både det å snakke mer om PLIVO og ha det som tema når man gjør mental trening, prate litt om hvordan man kan reagere og sånn. Jeg tenker å trene på situasjoner som kommer brått på eller litt forskjellig trening med fokus på det mentale og hvordan vi forbereder oss og hvordan man tror man selv vil reagere i en PLIVO situasjon»

8.1.2 OPPSUMMERING

I dette kapitlet har jeg beskrevet informantenes meninger om hva som er viktige forbedringer for at deres opplevelse av kompetanse skal øke. Informantene beskriver at en økning i både den øvelsesbaserte og mentale treningen er nødvendig, men også et behov for trening på et operativt mindset. Selv om informantene har utfordringer i å beskrive nøyaktig hvor mye mental og øvelsesbasert trening som må til, viser analysen at hyppigere treninger et behov. Informantene reflekterer omkring deres egne stressreaksjoner og beskriver et behov for mer fokus på dette gjennom trening. I lys av det teoretiske rammeverket i oppgaven og informantenes beskrivelser om forbedring vil en økning i mental trening og stressmestring bidra til en økt opplevelse av egen kompetanse og selv om denne studien tar for seg PLIVO,

kan man anta at en økning av trening også vil bidra positivt i andre oppdrag som ikke klassifiseres som en PLIVO.

9.0 HVA ER VIKTIG FOR INFORMANTENES KOMPETANSE?

Politiets samfunnsansvar fanger bredt, men forventningen som ligger i befolkningen er at politiet skal være en beskytter (Gjelsvik & Bjørge, 2019, s. 133). Politiets arbeidshverdag går i stor utstrekning til å håndheve loven og verne samfunnet mot kriminalitet (Weisburd & Braga, 2019, s. 31), men selv om de fleste arbeidsdagene til en tjenesteperson preges av dette, skal polititjenetsepersonen være klar for at en større hendelse, som PLIVO, og at det kan inntreffer uten forvarsel. Politiets handlingsplikt krever i stor grad at tjenestepersoner skal handle umiddelbart, med en plan, en korrekt situasjonsforståelse med utstyr, ferdigheter og ikke minst den kompetansen som kreves for å lykkes (Walden, 2016, s. 7).

Gjennom denne studien har jeg søkt svar på hva tjenestepersoner opplever som viktig for sin egen kompetanse til å håndtere en PLIVO. Gjennom analysen og ved hjelp av forskningsspørsmålene har jeg en forståelse av at det er mange faktorer som er viktig for tjenestepersoners kompetanse. Jeg har igjennom studien valgt å oppsummere de resultatene som fremstår mest fremtredende for å belyse problemstillingen. Resultatene jeg velger å trekke frem er øvelsesbasert trening, mental trening, teamets betydning og tjenestepersonenes erfaring. Og hvordan disse er viktige for informantenes egen opplevelse av kompetanse til å håndtere en PLIVO hendelse.

9.1 TRENING

Ifølge analysen opplevde informantene egen kompetanse som lav ved håndtering av en PLIVO hendelse og at øvelsesbasert og mental trening var viktig for deres opplevelse av kompetanse. Til tross for dette fremstod det som handlingsplikten og ønsket om å redde liv, var høyere enn egen opplevelsen av å ikke være kompetent. I prosedyren om PLIVO beskrives det at PLIVO er noe tjenestepersoner sjelden får yrkesmessig erfaring med og at det derfor er viktig at øvelser og trening prioriteres (Walden, 2016, s. 3). Det at informantene i liten grad opplever PLIVO hendelser og at de beskriver for lite trening, kan forklare informantenes opplevelse av lav kompetanse. Noe av hovedspørsmålet i lys av dette blir om det oppleves at IP4 personell får tilstrekkelig øvelse og trening for å opparbeide seg det som gir dem en tilstrekkelig mestringstro på egen kompetanse? Samtlige av informantene opplyste at gjennom øvelsesbasert trening fikk de en kompetanseutvikling og at øvelsesbasert trening i

hovedsak ble gjennomført i distriktet. Selv om Sørensen et al, (2022, s. 2), beskriver at trening kan gi begrensede resultater til opplevelsen av læring, stemmer dette i liten grad med funn i analysen, hvor informantene opplever en kompetanseøkning gjennom de øvelsesbaserte IP treningene og at de opplevde kompetansen som høyest rett etter IP treningen var gjennomført. Funnene viser at kvaliteten på den øvelsesbaserte treningen i distriktet er god, men at det kreves hyppighet på treningen for at den opplevde kompetansen skal opprettholdes.

Hyppigheten på PLIVO hendelser har økt (Lagestad, 2022, s. 122), men IP4 ansatte har likt antall timer trening som tidligere og analysen viser at i distriktet, ved tjenestestedene eller individuelt er det i liten grad mental eller øvelsesbasert trening på PLIVO.

IP4 personell har minst treningstimer per år i forhold til andre IP-kategorier og funn i analysen viser at dette var noe informantene var opptatt av og flere mente at behovet for kompetanse til å håndtere en PLIVO er like høyt for IP4 ansatte som hos IP3 ansatte. Informantene sammenlignet seg med IP3 ansatte og det antas at på grunn av det vil en opplevelse av egen kompetanse kunne føles lavere hos informantene. En annen mulig forklaring på informantenes opplevelse av antall treningstimer kan også være at uten å sammenligne seg med IP3 ansatte eller andre IP-kategorier, oppleves treningstimene som ikke tilstrekkelig for å øke deres egen kompetanse.

I de tilfeller hvor det blir gjennomført mental trening blant informantene var det visualisering og ingen andre mentale teknikker som ble tatt i bruk. I kapittel 4.2.3, ble det belyst at operativt mindset er en faktor som gjør at muligheten for å lykkes i kritiske hendelser, er større, enn om disse er mindre tilstede eller fraværende (Pensgaard et al., 2006, s. 72). Funnen tyder på, i likhet med amerikansk politi, blir ikke den mentale treningen prioritert (Boe et al., 2020, s. 4), og informantene i informantene opplever manglende kjennskap til mentale prosesser, mental trening og stressmestring og det påvirker informantens opplevelse av egen kompetanse negativt.

9.1.2 TEAMETS BETYDNING

Flere av informantene opplevde at å ha en makker/kollega de følte seg trygg med og kjente, styrket deres opplevelse av egen kompetanse (Eid & Johnsen, 2006, s. 303-304) og (Salas et al., 2005, s. 556-557). Ingen av informantene opplevde at de hadde trent på samarbeid eller gjennomgått egne treninger hvor fokuset var teamarbeid med makker eller avsnitt. Flere forklarte at oppdragsløsningen på hverdagslige oppdrag ofte ble løst bra eller mindre bra,

avhengig av hvem de kjørte sammen med det vaktsettet. På bakgrunn av det kan man anta at dette ikke ville vært ulikt i en PLIVO hendelse og at kollegaen man kjører med vil være av stor betydning i en PLIVO. Det oppleves ut ifra dette hensiktsmessig å se betydningen av å bygge et godt team og fokusere på samhandlingen, når analysen viser betydningen dette har på informantenes opplevelse av egen kompetanse (Eid & Johnsen, 2006, s. 303-304). Analysen viser at informanten ikke hadde gjennomgått opplæring i team, mens det teoretiske rammeverket i studien viser at ved å utvikle gode team gjennom øvelser og trening, vil kompetansen til tjenestepersoner øke (Eid & Johnsen, 2006, s. 303-304). Det antas ved å gjennomføre teambasert trening og øvelser vil det ikke bare kunne bidra til selve oppdragsløsningen i en PLIVO hendelse, men også styrke informantenes tro på egen kompetanse. Funnene viser at det ikke kun er viktig for informantene hvem de kjører patrulje med, men at det også er viktig at det er tilstrekkelig med operative tjenestepersoner på vaktsettet. Flere av informantene opplevde at deres egen kompetanse økte når bemanningen var god. En mulig forklaring på det er at informantenes erfaringer om at flere tjenestepersoner raskere vil føre til en stans av gjerningspersonen og hindre at liv går tapt, oppleves som en faktor som bidrar til en opplevelse av god kompetanse. En annen forklaring kan være at informantenes opplevelse av egen kompetanse styrkes av troen på den kollektive kompetansen. PLIVO hendelser skal være med som en grunntanke i beredskapsplanleggingen (Walden, 2016, s. 4). Ser man informantenes beskrivelser av dette i sammenheng med Goktepes (2009, s. 20-21), forskning kan man anta at deres tro på at et tilstrekkelige antall operative tjenestepersoner er nødvendig vil påvirke håndteringen av PLIVO hendelsen. Utfordringen med dette er at informantene nok i stor grad vi ha ulike opplevelser for hva som er tilstrekkelig i form av tjenestepersoner på vakt samtidig. Det vil derfor være utfordrende å beskrive et gitt antall tjenestepersoner i grunnbemanningen, men mulig å anta at bemanning i øst-politidistrikt vil påvirke informantenes opplevelse av egen kompetanse til å håndtere en PLIVO.

9.1.3 ERFARING

Flertallet av informantene mente at operativ erfaring styrket opplevelsen av egen kompetanse. Noe av svakheten med disse funnene er at alle informantene i studien hadde arbeidet noen år og det ble derfor utfordrende å besvare om nyutdannede selv opplevde erfaring som viktig for egen kompetanse. Gjennom og også ha nyutdannede som informanter ville det kunne føre til en bedre forståelse på hvilke refleksjoner de hadde om erfaring med PLIVO hendelser opp imot egen kompetanse. En annen utfordring er at erfaringen som tjenestepersonene har ikke

kan være en garanti for kompetanse. Det vil si at tjenestepersoner som har arbeidet som IP4 i Øst ikke er garantert mer opplevd kompetanse enn nyutdannede.

En informant beskriver at erfaring ikke nødvendigvis er av betydning, men at motivasjon for det operative vil kunne overgå erfaring. Dette funnet fremstod som interessant da informantens synspunkt i liten grad hadde vært overveid tidligere og at motivasjon for operativ tjeneste kanskje burde fått større plass i studien, da det fremstår betydningsfylt for tjenestepersoners opplevelse av egen kompetanse.

10. VEIEN VIDERE.

Finstad (2000, s. 327), påpekte at tjenestepersoner er mennesker som også begår feil, og at det er viktig at politiet kartlegger svakheter hos seg selv. Intensjonen med denne studien har vært å belyse et område jeg opplever som svært viktig for, ikke bare den enkelte tjenestepersons kompetanse, trygghet og handling, men også for politiets samfunnsmandat om å beskytte befolkningen i ekstreme situasjoner. Gjennom besvarelse av problemstillingen håper jeg å bidra til innsikt som kanskje vil kunne føre til forbedringer for IP4 ansatte. Politiet skal selv være ansvarlig for utviklingen av kvaliteten i arbeidet som gjøres (Hove, 2014, s. 4) og gjennom bevissthet dette teamet håper jeg at IP4 personell vil kunne få en styrket opplevelse av egen kompetanse.

Hva som skal til for å få innsatspersonell til å ha en tilstrekkelig opplevd kompetanse for å håndtere en PLIVO er det flere faktorer som må tas hensyn til. Det å legge vekt på opplæring og dannelse av kultur som prioriterer mental trening, stressmestring og oppbygning av et godt team, fremstår som et hensiktsmessig tiltak. Hyppig og regelmessig øvelsesbasert trening er et annet tiltak for å sikre at tjenestepersonenes kapasitet for å håndtere en PLIVO og andre belastende situasjoner. Det å gi tjenestepersonen opplæring i teknikker som kan brukes til individuell trening og kunnskaper om reaksjon ved PLIVO, vil det kunne bidra til en større opplevd kompetanse i forkant, under og i ettertid av en PLIVO hendelse. I et større perspektiv vil den en økning av den mentale treningen ikke kun være positivt i en PLIVO hendelse, men kunne styrke operative tjenestepersoner forberedelse, håndtering og evaluering i andre også oppdrag.

11. LITTERATURLISTE

- Balsvik, E. & Solli, S. M. (2018). Introduksjon til samfunnsvitenskapene : Bind 2 (3. utg. utg.). Oslo: Universitetsforl.
- Bayley, D. H. & National Institute of, J. (2001). Democratizing the police abroad : what to do and how to do it. Washington, D.C: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice.
- Bjørgero, T. & Myhrer, T.-G. (2015). *Forskningsetisk veileder for Politihøgskolen. I: Politihøgskolen.*
- Boe, O., Torgersen, G.-E. & Skoglund, T. H. (2020). Does the Norwegian police force need a well-functioning combat mindset? *Frontiers in psychology*, 11, 1075.
- Cantor, P. A. (2004). *Shakespeare: Hamlet Cambridge University Press.*
- Creswell, J. W. & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches Sage publications.*
- Dalgaard-Nielsen, A., Ravndal, J., Renå, H., Illum, J., Eriksen, J. R., Hansen, M. L. & Ishaq, B. (2020). Evaluering av politiets og PSTs håndtering av terrorhendelsen i Bærum 10. august 2019. *Forsvaret.*
- Davies, M. (2016). *To What Extent Can We Trust Police Research? - Examining Trends in Research 'on', 'with', 'by' and 'for' the Police.* Nordisk Politiforskning, 3(02), 154-164. <https://doi.org/10.18261/issn.1894-8693-2016-02-06>
- DSB. (2014). Valdresekspressen Evaluering av myndighetenes håndtering av hendelsen november 2013. *Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/rapporter/valdresekspressen_evaluering.pdf*
- Eid, J. & Johnsen, B. H. (2006). *Operativ psykologi (2. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.*
- Finstad, L. (2000). *Politiblikket. Oslo: Pax.*
- Flick, U. (2021). *Doing interview research : the essential how to guide. Los Angeles: SAGE.*
- Gjelsvik, I. M. & Bjørgero, T. (2019). *Med flere tanker i hodet samtidig : : politiets forebyggende arbeid mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. I(s. s. 133-151). Oslo: Gyldendal.*
- Gjørsvik, A. B. (2012). Rapport fra 22. juli-kommisjonen : oppnevnt ved kongelig resolusjon 12. august 2011 for å gjennomgå og trekke lærdom fra angrepene på regjeringskvartalet og Utøya 22. juli 2011 : avgitt til statsministeren 13. august 2012. Oslo: *Departementenes servicesenter. Informasjonsforvaltning.*
- Goktepe, F. (2009). *Preparedness of Kentucky State Police against terrorism Spalding University.*
- Grossman, D. & Christensen, L. W. (2008). *On Combat, The Psychology and Physiology of Deadly Conflict in War and in Peace*
- Grossman, D. & Christensen, L. W. (2022). *On combat: The psychology and physiology of deadly conflict in war and peace Open Road Media.*
- Haugen, H. Ø. & Skilbrei, M.-L. (2021). *Håndbok i forskningsetikk og databehandling (1. utgave. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.*
- Heggen, K. & Damsgaard, H. L. (2010). *Kvalifisering for profesjonsutøving : sjukepleiar - lærar - sosialarbeidar. Oslo: Abstrakt forl.*
- Henriksen, S. V., Brenden, T., Hoel, L., Kruke, B. I. & Myhrer, T.-G. (2022). *Evaluering av PSTs og politiets håndtering i tilknytning til Kongsberg-hendelsen 13. oktober 2021.*
- Higginbotham, C. E. (2003). *Homeland security preparedness survey. The Police Chief*, 70(8), 19-20.

- Hove, K. (2014). *Kunnskapsbasert erfaringslæring*.
- Jansen, P. T., Ravndal, J. A., Skoglund, G., Eriksen, C. C., Hoven, S., Løberg, A. & Rolfheim-Bye, C. L. (2023). *Rapport fra 25. juni-utvalget: Evaluering av PST og politiet*.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (5. utg. utg.)*. Oslo: *Abstrakt*.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? : nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: *Universitetsforl.*
- Johnsen, B. H. & Eid, J. (2019). *Operativ psykologi 2 : anvendte aspekter (1. utgave. utg.)*. Bergen: *Fagbokforlaget*.
- Kalleberg, R. (2006). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Oslo: *Forskningsetiske komiteer*.
- Kavanagh, E. L. (2006). *A cognitive model of firearms policing*. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 21(2), 25-36.
- Kvitli, T. (2008). *Er de godt nok forberedt? I*. Oslo: *Politihøgskolen*.
- Lagestad, P. (2022). *Politiets bruk av maktmidler*. Oslo. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/6d791b69b71a4fe9bfedd13af2900750/no/pdfs/politiets-bruk-av-maktmidler.pdf>
- Lai, L. (2013). *Strategisk kompetanseledelse*. Oslo.
- Lai, L. (2021). *Strategisk kompetanseledelse (4. utgave. utg.)*. Bergen: *Fagbokforlaget*.
- Larsson, P., Gundhus, H. I. & Granér, R. (2014). *Innføring i politivitenskap*. Oslo: *Cappelen Damm akademisk*.
- Løvik, K. (2010). *Øvelse gjør mester : planlegging, kommunikasjon og gjennomføring av øvelser*. Kristiansand: *Høyskoleforl.*
- Meld. St. 29 (*Samfunnssikkerhet*). (2012). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-29-20112012/id685578/?ch=1>
- Mikkelsen, A. & Laudal, T. (2016). *Strategisk HRM : 2 : HMS, etikk og internasjonale perspektiver (2. utg. utg.)*. Oslo: *Cappelen Damm akademisk*.
- Mortensen, R. (2022). *Evaluering av hendelse NAV Årstad*. Hentet fra <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/helse-omsorg-og-inkludering/les-rapporten-om-handteringen-av-hendelsen-ved-nav-arstad>
- Murray, K. R. (2004). *The definitive textbook for military and law enforcement reality based training*. Gotha: *Armiger publ.*
- Myhrer, T.-G. (2011). *Handleplikten ved farlige politioperasjoner. I: Vedlegg til*
- Myhrer, T.-G. (2015). *dø om så det gjelder?» - De rettslige rammer for den individuelle handleplikten ved farlige politioperasjoner*. *Police officers' duty to act in dangerous police operations - legal framework*, 2(1), 34-72. <https://doi.org/10.18261/ISSN1894-8693-2015-01-03>
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi (4. utg. utg.)*. Oslo: *De nasjonale forskningsetiske komiteene*.
- Nilssen, V. L. (2012). *Analyse i kvalitative studier : den skrivende forskeren*. Oslo: *Universitetsforl.*
- NOU. (2017). *Politiets og bevæpning Legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-9/id2545750/>
- NOU. (2018). *Fremtidige kompetansebehov I. 07 Media AS*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/e6acac1df4964805a34c767fa9309acd/no/pdfs/nou201820180002000dddpdfs.pdf>

- Pappas, J. H. & Jore, S. H. (2017). *The Golden Hour: Strategic command and control during the initial response to terror attacks. I: Politihøgskolen.*
- Pensgaard, A. M., Keeping, D. & Hollingen, E. (2006). *Idrettens mentale treningslære (2. utg. utg.). Oslo: Gyldendal undervisning.*
- Pensgaard, A. M., Riise, A. J. & Stensbøl, B. (2013). *Norske vinnereskaller : veien til mental styrke og gode prestasjoner. Oslo: Cappelen Damm.*
- Perry, R. W. & Lindell, M. K. (2003). *Preparedness for emergency response: guidelines for the emergency planning process. Disasters, 27(4), 336-350.*
- Piepiora, P., Witkowski, K. & Migasiewicz, J. (2017). *Evaluation of the effects of mental visualisation training in sport with regard to karate shotokan fighters specializing in kata. Journal of Combat Sports and Martial Arts, 8(1), 49-53.*
- POD. (2011). *PBS I : politiets beredskapssystem del I : retningslinjer for politiets beredskap. Oslo: Politidirektoratet.*
- Politidirektoratet. (2008). *Politiet mot 2020: Bemannings- og kompetansebehov i politiet. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/jd/vedlegg/rapporter/politiet_mot_2020.pdf*
- Politiets beredskapssystem del I (PBS I). (2007). *xx: Politidirektoratet.*
- Rachlew, A. (2010). *Å forske på sine egne : metodiske og etiske utfordringer knyttet til forskning på egen profesjon. I(s. s. 127-149). Oslo: Politihøgskolen, cop. 2010.*
- Renå, H. (2017). *22. juli-kommisjonens analyse, vurderinger og konklusjoner: en metaanalyse av politiaksjon Utøya. Norsk statsvitenskapelig tidsskrift, 32(1), 10-36. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2936-2017-01-03>*
- Roald, T. & Kjøppe, S. (2008). *Generalisering i kvalitative metoder. Psyke & Logos, 29(1), 14-14.*
- Salas, E., Sims, D. E. & Burke, C. S. (2005). *Is there a "big five" in teamwork? Small group research, 36(5), 555-599.*
- Shusterman, R. (2011). *Muscle memory and the somaesthetic pathologies of everyday life. Human Movement, 12(1), 4-15.*
- Skeie, J.-E. & Breivoll, T. (2021). *Politiets respons ved pågående livstruende vold til sjøs. Operativ ledelse og koordinering i en maritim kontekst Nord universitet.*
- Skilbrei, M.-L. (2019). *Kvalitative metoder : planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon (1. utgave. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.*
- Sørensen, J. L., Torgersen, G.-E., Grove, M., Ellingsen, L.-M. & Boe, O. (2022). *It All Comes Down to Preparation: A Study of the Perceived Outcomes of Norwegian Police Tactics and Maintenance Training. Nordic Journal of Studies in Policing, (1), 1-14.*
- Terrorberedskap : oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen. (2013). *Oslo: Departementenes servicesenter.*
- Tjora, A. (2017). *Emergens: Konseptutvikling og generalisering i kvalitativ forskning: Refleksjoner og eksempler. Sosiologisk Poliklinikk: NOTAT, 1, 1-16.*
- Tjora, A. H. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis (4. utgave. utg.). Oslo: Gyldendal.*
- Torgersen, G.-E. (2015). *Pedagogikk for det uforutsette. Bergen: Fagbokforl.*
- Vidringstad, A. W. (2015). *Politiets krisehåndteringsevne i før, akutt og etterkrisefasen UiT Norges arktiske universitet.*
- Wadel, C. C. & Fuglestad, O. L. (2014). *Feltarbeid i egen kultur (Rev. utg. av Carl Cato Wadel og Otto Laurits Fuglestad. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.*

- Walden, T. (2016). Nødetatenes prosedyre PLIVO mot terror: Hvordan kan man oppnå god og effektiv innsats i en krise som pågående livstruende vold *University of Stavanger, Norway*.
- Weisburd, D. & Braga, A. A. (2019). *Police innovation : contrasting perspectives (2nd ed. utg.)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Aas, G. (2019). *Kampen om norsk politiutdanning*. Tidsskrift for Professionsstudier, 15(28), 26-34.

12 VEDLEGG

VEDLEGG 1

ORDLISTE:

AVSNITT: En gruppe tjenestepersoner som arbeider fast sammen.

AVSNITTSLEDER: Leder for et avsnitt.

BAPS: Talekanal hvor kun nødetatene deltar, benyttes politidistriktets BAPS-talegrupper (Brann-Akuttmedisin-Politi-Samvirke). Talegruppene forvaltes av Politiet.

BOLK: Treningsuker arrangert av distriktet, hvor tjenestepersoner må delta på øvelser innen skyting, taktikk og godkjenninger for å opprettholde sin IP-status.

DRILLER: Øvelser som gjøres repetitivt for eksempel å trekke våpenet opp og ned av hylster.

FERDIGSTILLING: En måte man står med våpenet. Har man for eksempel ferdigstilling hylster, står man med hånden på hylsteret for å være klar til å ta ut våpenet.

FINSØKT- Hvor man gjennomfører et polititaktisk søk for å lete etter en eller flere gjerningspersoner, hvor man går igjennom rom eller områder nøye for å være sikker på at gjerningspersonen ikke er til stede.

INNSATSLEDELSE: en person som har til oppgave å organisere og lede innsatspersonell og samarbeidende aktører i akutte og planlagte aksjoner og operasjoner på en effektiv og sikker måte. Innsatsleder er den utegående operative lederen for polititjenesten i sitt område.

IP: Innsatspersonell

MAKKER: En tjenesteperson som man kjører patruljebil sammen med. Det kan være en fast makker eller at man har en ulik tjenestepensjon som makker for hvert vaktsett.

PAPIRØVELSER: Øvelser hvor man ofte får et oppdrag muntlig og hvor man skal reflektere og/eller diskutere seg fremt il løsninger og notere det ned underveis. Gjennomføres ofte i grupper.

PATRULJEMANNSKAPER: Tjenestepersoner som jobber operativt.

SITUASJONSFORSTÅELSE: Ifølge Lundgaard (2021, s. 110), er det en sum av informasjon, beskrivelser, kategorier og vurderinger som til sammen skal gi alle involverte i hendelsen en opplevelse av hva de står ovenfor og hva som skal håndteres.

SITUASJONSTRENING: Trening hvor man trener på deler av en hendelse. Gjennom trening skaper man en situasjon som skal være tilnærmet en reel hendelse.

TTV: Tung vernevest

VEDLEGG 2

Intervjuguide.

Hvordan opplever IP4 mannskaper sin egen kompetanse til å håndtere en PLIVO hendelse?

Jeg kommer til å informere om definisjonen på hva en PLIVO hendelse er.

Jeg vil informere informantene om sin egen tjenstlige taushetsplikt opp bevarelsen som de gir. PLIVO er definert som en pågående situasjon hvor en eller flere gjerningspersoner påfører livstruende vold med våpen eller farlige gjenstander mot flere uskyldige personer og hvor politiet skal gå til øyeblikkelig aksjon for å nøytralisere gjerningspersonene(e) for å redde liv

Bakgrunn:

1. Hvor lenge har du vært ansatt i politiet?
2. Hva er din utdanningsbakgrunn? (Utdanning utover Politihøyskole).
3. Når du begynte i ØST, fikk du opplæring om PLIVO?
4. Har du deltatt på en PLIVO hendelse? (Uten å gå inn på selve hendelsen, kan du si noe om svakheter i forståelsen av hendelsen? Opplevde du at hendelsen ble løst på en god måte?)

Opplæring:

5. Hvordan opplever du at din kompetanse til å håndtere en PLIVO hendelse er?
6. Hva legger du i bruken av ordet kompetanse.
7. Hva er det som gjør at du føler deg kompetent/ikke kompetent til å håndtere en PLIVO?

8. Hvordan opplever du at din kunnskap er om tiltakskort, planverk om objekter og fremgangsmåter osv. Når det gjelder PLIVO?
9. Hvordan opplever du at den mentale treningen du har fått fra Øst-Pd. er opp imot en PLIVO hendelse. (Prøv å få frem hva slags mentale teknikker de evt bruker, kampvilje, visualisering, stressmestring, pust etc)
10. Hvordan opplever du at den fysiske øvelsesbaserte treningen du har fått fra distriktet er opp imot en PLIVO hendelse?
11. Hvor viktig tenker du at den fysiske og mentale forberedelsen din er for hvordan du presterer ved en PLIVO
12. Hvordan opplever du at treningen du får gjennom distriktet (mentalt og øvelsesbasert) er for din egen opplevelse av å håndtere en PLIVO hendelse?

Egen forberedelse:

13. Hvor mye øvelsesbasert trening gjennomfører du på eget initiativ opp mot PLIVO?
14. Hvor mye mental trening gjennomfører du på eget initiativ opp mot PLIVO?
15. Føler du at mindset/kampvilje er viktig for å håndtere en PLIVO? (Vilje til ferdighet til å fortsette/stå på til tross for høy mental eller fysisk smerte.
16. Hva er viktige egenskaper for å håndtere en PLIVO.
17. Tenker du at frykt, prestasjonsangst, egen kompetanse, ferdighet eller lignende kan gjøre deg handlingslammet ved håndtering av en PLIVO?

Forbedringer:

18. Mener du at din opplevelse av egen kompetanse stemmer overens med det du opplever politikerne mener politiet skal håndtere? Evnen til å håndtere et terrorangrep og store hendelser handler derfor også om å utnytte og styre det lokale politiet slik at det raskt kan omstille seg fra daglige tjenester til slike skarpe situasjoner (Terrorberedskap : oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen, 2013, s. 75).
19. Hvilke forbedringer opplever du kunne vært gjort for å forbedre din opplevelse av egen kompetanse til en PLIVO hendelse?
20. Opplever du at du ville vært forberedt til å håndtere en PLIVO hendelse om du var på jobb nå og melding om PLIVO ble lest ut over sambandet?
21. Er det noe du ønsker å tilføre eller noe du mener vil være viktig for forskningsspørsmålet å vite omkring din besvarelse?

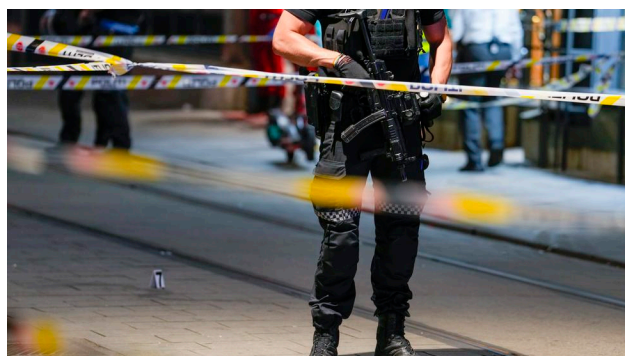
Vil du delta i forskningsprosjektet

«Fra kunnskap til ferdighet»

Politiets opplevelse av forberedelser til PLIVO hendelser.

Hei! Har du lyst å være med i et forskningsprosjekt?

Jeg ønsker å finne ut hvor godt IP4 ansatte er forberedt til å håndtere en PLIVO hendelse.

Formål

I dette prosjektet vil vi finne ut om IP4 patruljeansatte føler seg forberedt for å håndtere en PLIVO hendelse.

Jeg har lyst å snakke med IP4 ansatte som jobber på Patruljeseksjonen Øst Politidistrikt. Jeg håper du vil være med!

Vi vil for eksempel stille deg spørsmål som:

Føler du deg godt forberedt for å håndtere en PLIVO hendelse?

Dette prosjektet er et forskningsprosjekt fra Politihøgskolen i Oslo til en masteroppgave i politivitenskap.

Hvem leder forskningsprosjektet?

Forskeren heter Tine Monsås

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

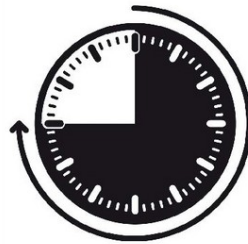
Jeg spør deg om å være med, fordi du er en PBI- PBIII, ansatt ved Patruljeseksjonen i Øst-politidistrikt (eller vært ansatt de siste 6 mnd.).

Hvis du har lyst å være med i forskningsprosjektet send meg gjerne en mail til tine.elisabeth.monsas@politiet.no eller kontakt meg på tlf 41525829

Hva betyr det for deg å delta?

Hvis du har lyst å delta i forskningsprosjektet, vil jeg ha et intervju med deg. Et intervju er en samtale der jeg stiller deg forskjellige spørsmål. Spørsmålene vil handle om hvordan du opplever din forberedelse for å håndtere en PLIVO hendelse.

Jeg vil være med under intervjuet, og vi vil gjøre lydopptak av intervjuet. Intervjuet vil ta ca. 60 minutter og må foregå på din fritid.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det betyr at du kan velge selv om du har lyst å være med eller ikke. Ingen andre kan velge dette for deg. Det er bare du som kan samtykke. Samtykke betyr at du sier at du synes noe er greit.

Hvis du vil delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Det betyr at det er lov å ombestemme seg, og det er helt i orden. All informasjon om deg vil da bli slettet.

Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller om du først sier «ja» og så «nei». Ingen vil bli sur eller lei seg, og det vil ikke ha noe å si for jobben din.

Om forholdet til taushetsplikt

Som deltager i prosjektet er du ikke fritatt fra din taushetsplikt som ansatt. Det er ikke ønskelig med omtale av metodebruk, identifiserbare saker eller enkeltpersoner i dette prosjektet. De øvrige bestemmelsene i politiregisterloven er gjeldende. Du vil informert dersom du begynner å snakke om forhold som kan omfattes av taushetsplikten. Du vil ikke bli spurt om taushetspliktig informasjon i intervjuet.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke informasjonen om deg til å finne ut hvordan din opplevelse av hvor forberedt du er til å håndtere en PLIVO hendelse.

Jeg vil ikke dele din informasjon med andre. Det er bare jeg som har tilgang til informasjonen.

Jeg passer på at ingen kan få tak i informasjonen som vi samler inn om deg.

Jeg lagrer all informasjon på en sikker datamaskin.

Jeg sletter lydopptak fra intervjuet når vi har skrevet ned alt som vi har snakket om.

Jeg passer på at ingen kan kjenne deg igjen når vi skriver forskningsartikler. Jeg vil for eksempel finne opp et annet navn når jeg skriver om deg.

Jeg følger loven om personvern.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Når vi er ferdig med intervjuet vil jeg transkribere det og deretter slette lydopptaket.

Dine rettigheter

Hvis det kommer frem opplysninger om deg i det som jeg skriver, eller har i dokumentene mine, har du rett til å få se hvilken informasjon om deg som jeg samler inn. Du kan også be om at informasjonen slettes slik at den ikke finnes lenger. Det som det er noen opplysninger som er feil kan du si ifra og be meg rette dem. Du kan også spørre om å få en kopi av få informasjonen av meg. Du kan også klage til Datatilsynet dersom du synes at jeg har behandlet opplysningene om deg på en uforsiktig måte eller på en måte som ikke er riktig.

Hva gir meg rett til å behandle personopplysninger om deg?

Jeg behandler informasjon om deg bare hvis du sier at det er greit og du skriver under på samtykkeskjemaet.

Dataene som samles inn vi slettes fortløpende og senest ved prosjektets slutt 25.08.2023.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål om studien, kan du ta kontakt med:

- Politihøyskolen masterutdanning ved Tine Monsås eller veileder Thomas Dillern v Politihøyskolen i Bodø.

Vårt personvernombud: Elisabeth H. Sæten ved Politihøyskolen i Oslo.

Lurer du på noe om personvern ta kontakt med Personverntjenester

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen Tine Monsås

**Invitasjon til å delta i forskningsprosjekt om:
hvordan politiet opplever sin egen kompetanse til å håndtere en
PLIVO hendelse?**

De siste årene har politiet stått ovenfor store hendelser som 22. juli, angrepet mot Al-Noor moskeen i Bærum og skytingen og skytingen ved London Pub i Oslo. Det har vist behovet for å sikre en god beredskap for å håndtere situasjoner der man må sikre befolkningens liv og helse.

Prosedyrene for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO) er utviklet i samarbeid mellom politiet, brann- og redningstjenesten og helsetjenesten. Prosedyren skal være grunnlaget for en bedre nasjonal beredskap for å håndtere hendelser der det utøves livstruende vold mot flere personer.

En PLIVO hendelse er svært krevende og belastende for et politidistrikt og ikke minst for tjenestepersonene som skal stå fremst i håndteringen. Formålet med dette forskningsprosjektet er å undersøke hvordan tjenestepersonene opplever sin evne til å håndtere en PLIVO hendelse.

Hvem kan delta:

Kriterium for deltagelse er at man er IP4 godkjent og arbeider eller nylig har arbeidet (siste 6 mnd.) i Øst-Politidistrikt.

Deltagelse innebærer fysisk eller digitalt intervju med masterstudent Tine Monsås til nærmere avtalt tid og sted utenom egen arbeidstid.

Intervjuet vil fokusere på tjenestepersoners opplevelse om sin egen evne til å håndtere en PLIVO hendelse. Sensitive opplysninger om tjenestepersoner og politiets arbeidsmetoder er ikke et tema for prosjektet. Deltagerne er ikke fritatt fra taushetsplikten. Deltagelsen er frivillig, og man kan når som helst trekke seg fra intervjuet.

Prosjektet er godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Veileder for prosjektet er Thomas Dillern, førsteamanuensis ved Politihøgskolen i Bodø.

Ta gjerne kontakt med meg dersom dette virker interessant og du ønsker mer informasjon om forskningsprosjektet eller om du kan tenke deg å delta.

Med vennlig hilsen,
Tine Monsås

tine.elisabeth.monsas@politiet.no

Masterstudent i politivitenskap

Tine Elisabeth Monsås

Øst politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:
22/194799 - 3

Dato:
17.01.2023

Søknad om intervjuobjekter - godkjent Tine Elisabeth Monsås

GDE Romerike har mottatt søknad fra Tine Elisabeth Monsås om å rekruttere intervjuobjekter til hennes masteroppgave i Politivitenskap ved Politihøgskolen.

Monsås sin søknad følger de retningslinjer som Øst pd har satt for å benytte seg av intervjuobjekter i politiet.

Søknaden om å benytte seg av intervjuobjekter som er ansatt i GDE Romerike – Øst politidistrikt godkjennes herved.

Med hilsen

Marius Runne Kragstad
Avsnittsleder patrulje
Lillestrøm politistasjonsdistrikt

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Øst politidistrikt

Post: Postboks 3390, 1402 Ski
E-post: post.ost@politiet.no

Tlf: (+47) 64 99 30 00

Org. nr: 974760584
www.politiet.no

[Meldeskjema](#) / [Masteroppgave: "Fra kunnskap til ferdighet"- Er politiet i Oslo godt...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
495599

Vurderingstype
Standard

Dato
16.09.2022

Tittel

Masteroppgave: "Fra kunnskap til ferdighet"- Er politiet i Oslo godt nok forberedt for en større PLIVO hendelse

Behandlingsansvarlig institusjon

Polithøgskolen

Prosjektansvarlig

Thomas Dillern

Student

Tine Monsås

Prosjektperiode

01.08.2022 - 25.08.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 25.08.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Vi viser til endring registrert i meldeskjemaet. Vi kan ikke se at det er gjort endringer i meldeskjemaet eller vedlegg som har innvirkning på vår vurdering av hvordan personopplysninger behandles i prosjektet.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Sturla Herfindal

Lykke til videre med prosjektet!

VEDLEGG 7

Oversikt av funn etter innsamlingen av datamateriale fra intervjuene.			
Fysisk kompetanse	Mental kompetanse	Personlige egenskaper	Forbedringer
<ul style="list-style-type: none"> - Lite trening bidrar til usikkerhet og en virkelighet av at egen kompetanse er lav. - Trening bidrar til at følelsen av egen kompetanse øker - Kontroll på utstyr og samband fremstår som viktig. 	<p>Ingen trening/læring om mentale kapasiteter fra distriktet</p> <p>Egentrening ved bruk blant annet visualisering gjør at man føler seg mer kompetent. Behov for å ha mer trening og kunnskap på dette.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Erfaring - Være rolig og evne til å håndtere stress. - Kampvilje mental robusthet - Troen på seg selv - Kommunikasjonsegenskaper og team 	<ul style="list-style-type: none"> - Mer trening både fysisk og mentalt. - Større verktøykasse omkring mentale teknikker - Prioritert på lik linje som IP3